

Questiones Versoris super: De celo et mundo, De generatione corruptione, Metheororum, Parua naturalia

<https://hdl.handle.net/1874/461676>

23
verulpa 3
Behand
außer 4.

Incipit remissiorum librorum de generatione et corruptione in quo uel questionum dubitatio nunquam effectus assignantur cum foliorum numero.

Questiões primi libri

- Utrum de corpore mobili ad formam sit scia tam de subiecto attributionis huius libri fo. i
- Utrum corruptio sit naturalis et an de ipsa possit esse scia naturalis fo. i
- Utrum et corrupta possit manere eius scia in anima fo. i
- Utrum ponentes unum materiale principium et hoc in actu possit saluare generationem distingui ab alteratione et alijs motibus fo. i
- Utrum generatio sicut quid et alteratio siue motus accidentalis et proprie dictus sint idem fo. ij
- Utrum omnia habentium transmutationem ad unam sit una materia fo. ij
- Utrum materia sit una numero specie genere aut analogia fo. ij
- Utrum remouit ponens corpora indiuisibilia esse principia ut possit saluare distinctionem generationis simpliciter ab alteratione et alijs motibus fo. ij
- Utrum corpus ponat ex indiuisibilibus fo. ij
- Utrum sit aliqua generatio simpliciter fo. ij
- Que sit causa perpetuitatis generationis et corruptionis fo. iij
- Utrum ens in potentia ex quo est generatio sit substantia vel accidens fo. iij
- Utrum quicquid generat ex aliquo corrupto generet. fo. iij
- Utrum utrum sit generatio unius sit corruptio alterius us que quidem questio habet tam in questione quae etiam inferius in principali questione fo. iij
- Utrum generatio sicut quid que est in accidentibus presupponat corruptionem fo. iij
- Utrum generatio scientie presupponat corruptionem erroris fo. iij
- Utrum generatio differat ab alteratione et ab alijs motibus fo. v
- Utrum generatio differat ab alijs motibus fo. v
- Utrum eadem qualitas maneat in genito que profuit in corrupto fo. v
- Utrum in corruptione substantiali ex parte formarum substantialium necesse sit resolutione fieri usque ad materiam primam fo. v
- Utrum plurium agentium idem effectus numero a quo libet produci possit fo. v
- Utrum ab eodem agente in qualitate plurium instantium possit idem effectus numero produci fo. vi
- Utrum augmentatio et diminutio sint motus distincti ab alijs motibus fo. vi
- Quo differat augmentatio et rarefactio fo. vi
- Utrum augmentatio et diminutio ab invicem distins

- quantum fo. vi
- Utrum illud quod auget sit solum in potentia quod nullam penitus habens quantitatatem. fo. vi
- Utrum in augmentatione id quod aduenit. scilicet corpus vel corpus vel membra vel utrumque augetur fo. vii
- Utrum augmentatio fiat adueniente aliquo extrinseco ibi arguitur per et contra fo. vii
- Utrum in quantitate sit aliqua mutatio proprie dicta fo. vii
- Que sit causa effectus augmentationis fo. vii
- Utrum tres conditiones augmentationis sint bene assignate fo. vii
- Utrum ad saluandum augmentationem conueniens sit ponere poros fo. vii
- Utrum calor naturalis continue agat in humidum radicale fo. vii
- Utrum nutrimentum sit simile vel dissimile ei quod nutritur fo. vii
- Utrum augmentatio et nutritio vel nutritio et generatio differant fo. vii
- An augmentatio sit ad quantum in quantum fo. vii
- An motus nutritio quo transmittitur ad singulas partes uiuentis sit naturalis fo. vii
- Utrum membra patiantur mixture a nutrimento fo. vii
- Utrum augmentatio sit unus motus et continuus fo. vii
- An uiuens quod diu uiuit nutriatur fo. vii
- Utrum omne agens agat per actum fo. ix
- Utrum simile agat in sibi simile fo. ix
- Utrum omne agens in agendo repatiatur fo. ix
- Utrum actio et passio habent fieri per poros fo. xi
- Ibidem vide quatuor opiniones et quinque conditiones quo sunt actio et passio fo. xi
- Utrum mixtio sit possibilis fo. xi
- Ibidem vide pulchra notata in quatuordecim conclusiombus fo. xi et xii
- Utrum elementa formaliter maneant in mixto fo. xii
- Ibidem vide opiniones auctoris alteri et egijs de roma de illa materia fo. xii
- Recapitulatio primi libri de generatione et corruptione fo. xii
- Registrum libri secundi.**
- Utrum qualitates prime sint principium formale elementorum et materia prima sit principium materiale eorumdem fo. xii
- Utrum tria sint quatuor qualitates prime fo. xii
- Utrum tria sint quatuor elementa fo. xii
- Ex quo quolibet elementum determinat sibi certam qualitatem in summo quare non sufficiat una qualitas ad constitutionem unius elementi fo. xv
- Que sunt loca elementorum fo. xv
- An ignis et aqua magis contrahuntur quam ignis et terra fo. xv

Tabula

Utrum cuiuslibet elementorum primo conueniat una qualitas prima. fo. xv
Utrum quolibet elementum habeat duas qualitates in summo fo. xv
Utrum calor ignis et aeris sint eiusdem speciei et similes esse querendo de alijs qualitatibus fo. xv
Utrum ex quolibet elemento possit immediate generari quolibet elementum fo. xvi
Ibidem secundo etiam declaratur in quibus elementis est facilitas transitus et in quibus non. tertio declarat ibidem ex quibus duobus elementis potest fieri tertium fo. xvi
Utrum in genere corporum elementa sint prima fo. xvii
Utrum ad generationem cuiuslibet mixti perfecti existens circa medium concurrant quatuor elementa. fo. xvii
Ibidem agitur de generatione et corruptione elementorum que generantur et corrumpuntur per naturam elementorum. **U**trum elementa in equali pondere concurrant ad generationem mixti. fo. xviii
Utrum sit possibile qualitates elementorum in mixto equaliter conuenire fo. xviii
Utrum sint etiam principia generationis et corruptionis mixtorum inferiorum. scilicet materia forma et efficiens fo. xviii
Utrum quatuor elementa per suas virtutes actiuas et passiuas sint agentia sufficientia ad generationem et corruptionem mixtorum fo. xviii
Utrum motus solis sub obliquo titulo factus sit causa perpetuitatis generationis et corruptionis in istis inferioribus fo. xix
Qualiter habet veritatem ista propositio idem idem et similiter se habens semper natum est facere idem fo. xix
Utrum omne viuens habeat determinatam periodum sue durationis. fo. xx
Utrum ex parte finis et ex parte cause mouentis possit omnino perpetuitas generationum et corruptionum fo. xx
Utrum motus capiat suam unitatem a mobili aut a termino. fo. xxi
Utrum aliquod corruptum possit idem modo reproduci fo. xxi

Et sic est finis registri questionum et dubitationum huius libri totalis de generatione et corruptione.

Iniciū librozū de

generatiōe et corruptio
ne. Nota textum. De
generatiōe at et corrup
tione et de natura gene
ratorū et corruptorū. et.

Queritur Primo. utrum de corpore mobili
ad formā sit scia tāq̄ de subs
lecto attributionis huius libri qui grece dicitur perigeni
os. **Arguitur** primo q̄ nō quia corpus mobile ad
formā ē generabile corruptibile et sensibile et p̄ q̄ns
singulare et de singularibus nō est scia sed solum de
vniuersalibus et incorruptibilibus ergo. **Arguitur**
secundo de nō ente nō est scia sed multa sūt generabilia
que nō sunt. ut rosa pluuia. **Arguitur** tertio scia
denominat a suo subiecto sed hec scia dicitur de genera
tione et corruptione igitur corpus mobile generabile
et corruptibile est subiectum huius libri.

In oppositum Sunt expositores
aristotelis p̄ respō
sione. **Sciendum** primo. q̄ in libro phisicorū determi
natiū est de corpore mobili dicitur q̄m̄ p̄mū eōdem
corpus mobilis et in libro de celo de corpore simplici
mobili ad ubi. s̄ in hoc libro determinat de corpore mo
bili simplici ad formā in eōi siue illa forma sit substā
tialis siue accidentalis siue sit forma simplicis siue
mixti siue p̄fecti siue imp̄fecti sed de mixto imp̄fecto
ut ē in via ad mixtionē determinat in libris metho
rozū. de mixto aut̄ p̄fecto manifesto determinat in li
bro de mineralibus et de mixto mobili ad formā de
terminat in libris sequētibz de aia. Ex quo patet q̄
iste liber tenet tertium ordinē inter libros phisicorū p̄ce
dit. et q̄m̄ motus ad ubi est simplicior alijs motibus
et p̄mū quia quēritur omni corpi mobili ideo liber
de celo tenet ordinē scdm̄. Et quia prius est aliq̄o cō
siderare simpliciter q̄ dicitur ideo corpus mobile ad
formā in eōi de quo agit in hoc libro prius cadit sub
determinatione huius scie q̄ corpus mobile ad formam
determinatam.

Sciendum Secundo. q̄ motus et mutas
tio tñ in quatuor generis
bus repūnt scz in sba in q̄ritate in qualitate et ubi
motus aut̄ ad ubi nō potest dici motus ad formam
quia p̄ ipsum nō acquiritur forma aliqua absoluta in
mobili nisi p̄ actiōem et ita p̄ corpus mobile ad formā
in titulo questionis intelligit motus ad sbam q̄ritate
tem et qualitate. Et quia inter istos motus ad for
mā. motus ad sbam est principalior qz sibi ānctū

et subsecunt alij motus et ad ipsum ordinant
ideo quis in hoc libro agit de omni mobili ad for
mam tñ iste liber denominat de generatione et corru
ptione tāq̄ de principalibus motibus ad formā
siue principalioribus passionibus corporis mobilis et a
principalioribus debet fieri denominatio. Nam alte
ratio est via a generatiōe ad corruptionē et augmē
tatio est p̄pletio substantie gentis.

Sciendum Tertio. q̄ corpus mobile
pōt dupliciter dicitur. Uno mō s̄m̄ suū esse singula
re et suppositale et hoc mō generat et corrupit et sic
de ipō nō est scia. Alio mō p̄t dicitur s̄m̄ esse vni
siale et specificū siue diffinitiuū abstractū a singulari
bus p̄pando ipm̄ ad suas causas et p̄cipia vniuersa
lia a q̄bus h̄z esse et sic de ipso hoc mō est scia. Nā
eō mobilis est immobilis et immobiliter sibi inest. et
eō generabilis est ingenerabilis et incorruptibiliter
sibi quērit. Nā licet sit verū dicere q̄ de corpore natura
li accepto vtr̄ q̄ sit generabile et corruptibile sensibi
le nō tñ sic acceptū mouet et sentit p̄ se s̄ solū ex ase
quēti p̄ q̄to est in singularibus. Nec valet argumē
tū si dicat q̄ sensus est singulariū ergo de nullo verū
est dicere q̄ ipsū sit sensibile nisi sit singulare et simili
ter actus et generationes sunt singularium ergo de
nullo p̄t dici q̄ sit generabile aut corruptibile nisi sit
singulare. Dm̄ quis sensus q̄rum ad actuale sen
tire sit ipsoz singularium et nō ipsoz vniuersalium ita
q̄ illud quod sentit sit singulare tñ eō s̄m̄ quā sentit
sensus sensibile est vniuersalis nō em̄ hic color p̄ticularis
est obiectum visus alias nō possit videri nisi hic
color sed color in q̄m̄ p̄prehendēs omnes s̄cēs est
obiectum visus quis nō videt nisi color p̄ticularis
et p̄portionabiliter d̄m̄ ē de generabili et corrupti
bili respectu generantis et corruptentis.

Cōclusio Respōsiua. de corpore mobili ad
formā est scia tāq̄ de p̄prio sub
iecto huius libri. Prima p̄s patet quia corpus mobile
ad formā ē ens intelligibile h̄ns p̄tes et p̄prietates
et p̄cipia que tangit p̄hus in p̄hemo huius libri.
Cum em̄ dicit. determinandū est de generatiōe et cor
ruptione tāgit p̄prietates. Cum dicit. de natura ge
neratorū et vniuersaliter de omnibus generatis et cor
ruptis tāgit subiectū eius. Sed cū dicit. causas diui
dendi et rōnes determinandas. tangit ea quibus de
monstrantur passionēs de subiecto. Et cū dicit. amplius
d̄m̄ est de augmentatiōe. tāgit ea que sunt annexa
generatiōi et corruptioni. Secūda p̄s patet quia sibi eō
ueniunt d̄ditiones subiecti attributionis.

Dubitat Primo. utrum corruptio sit natu
ralis et an de ipsa possit ē scia
naturalis. Et videt q̄ nō qz corruptio nō est natu
ralis. D ij

ralis pmo ppter naturā ergo de corruptōe nō ē sciā
naturalis. dōm q̄ aliqua res potest dici naturalis
dupl̄. Uno mō q̄ cadit sub intēōne nature et hoc
dupl̄. vel sub intēōne nature vniuersalis vel p̄
ticularis. vñ corruptio bene cadit sub intēōne natu
re vniuersalis nō pmo et p̄ se sed sc̄dario p̄ quan
to sc̄ nō potest fieri generatio vniuersalis sine corruptio
ne alterius sed est p̄tra intēōnem nature p̄culari
tis. q̄ illa intendit p̄seruatōem p̄prij esse et nō cor
ruptōem sed natura vniuersalis intendit p̄seruatōnem
speciei et ideo sub eius intēōne cadit corruptio p̄ ac
cidens vt dictū est. Alio mō potest aliqua res dici na
turalis q̄ euenit fm naturā ita q̄ habet fundamē
tum in aliquo principio nature et hoc mō corruptio
potest dici naturalis q̄ habet fundamentū in natu
ra q̄ est materia p̄uarōem naturaliter adimēta
et illo mō de corruptōe est sciā naturalis q̄ sciā na
turalis habet p̄seruare de omni eo q̄ potest sc̄ q̄ ex
principio nature. et q̄ etiā potest cadere sub inten
tione nature. Et q̄ ista sciā nō est p̄ctica q̄ solum
habet p̄seruare vñ oppositorū sed p̄ctulatiua q̄ est
radem oppositorū ideo nō habet solū p̄seruare gene
ratōem imo etiā corruptōem q̄ est opposita generatōi.

Dubium Sedo vñ re corrupta pos
sit remanere eius sciā in ani
ma. R̄ndet q̄ sic q̄ ad hoc q̄ remaneat sciā in aia
sufficit q̄ res maneat in suis causis et in intellectu
q̄ res vt in intellectu est formale sc̄tū et r̄s extra
animā est sciā materiale q̄ est res ad extra dunt
tū maneat significatū materiale q̄ est p̄ceptus rei
p̄ sc̄m intelligibilem formatus in anima. Hic lo
cus qui est immobilis r̄s formalis q̄ ē ordo et si
tus hō p̄uū celi s̄z manet q̄uis materiale eius.
sc̄z superficies p̄m̄ris varietur vt patet de loco n̄s
nis in fluuio. Hic sciā manet inueniente sc̄ibili in eē
formali sc̄z ad esse cognitū sub suis causis et etiā li
cet corruptatur materiale sc̄tū tñ bene vep est q̄ p̄
tura ad actuale acquirit ipsius scientie de nouo r̄q̄
ritur p̄ctialis p̄ctia rei extra animā vt ipa causat
sc̄m sensibilem in sensu mediante qua causat fan
tasia a qua fantasia causat sp̄s intelligibilis in
intellectu que est principij sc̄i inq̄tum resp̄tat q̄
determinat rei sub suis passionibus p̄ se et necessa
rijs. Unde fm Egidij de roma res habet triplex eē
sc̄z in se ipsa q̄s quērit ei cū existat in re p̄ natura.
Aliud eē h̄z in suis causis aliud in intellectu. Vñ si res
nō sint in seip̄ bñ sūt in suis causis et in intellectu si
non eētra si tñ sint in suis causis bene p̄t eē in in
tellectu. si vero aliq̄ res sint in intellectu nō oportet
q̄ sint in suis causis q̄ s̄z p̄pter entia r̄ōnis q̄ so
lum h̄t esse in r̄e. Nec placet Egidio ille modus
loquendi q̄ destructa re q̄tū ad esse actualis ex̄tie

remaneat q̄tū ad esse entie q̄ impossibile est q̄ de
struatur p̄ctus esse ex̄tie et remaneat esse entie
sed r̄o p̄dictorū est q̄ destructis p̄ctis substantijs
impossibile est aliq̄s aliorū remanere nisi dicētes sic
voluerūt intelligere q̄ remaneat entia in potētia
tñ in p̄ctipijs sc̄z actiuis et passiuis p̄p̄m̄is et
remotis et ita nō remanet nisi in potētia passiuā
et non formali quia Egidius non ponit inchoatio
nem formarum.

Ad ratiōes Ante oppositū ad primā
a r̄a solutio in tētio no
tabili. Ad sc̄dam patet solutio ex sc̄do notabili. Ad
tētia s̄z q̄ nō oportet liby semp̄ denominari a sub
iecto sed intercum a passione ad auctore a discipulo
vel ab aliquibus alijs causis.

Antiquorū quidē igit.

Queritur Sedo vñ ponentes vñū
materiale principij et hoc
in actu possunt saluare generatōem distingui ab al
teratione et alijs motibus. Arguit q̄ sic q̄ motus
et mutatiōes inter se distinguuntur p̄ctes terminos
ad quos sunt ergo ad distinctōnem motū et mu
tationū impertinens est distinctio subiectorū. Sedo
sic p̄s ponit vñū materiale principij omnium trans
mutabiliū et tñ saluat distingui generatōem ab al
teratōe ergo s̄le antiqui ponentes vñū principij ma
teriale poterūt saluare generatōem distingui ab alteratōe.

In oppositum Est Aristoteles in
primō et sc̄do capi
tulis primū tractatus huius primū. Pro t̄n̄sione est
se. enōli primō q̄ postq̄ aristoteles in p̄ctipio siue
in p̄ctio posuit materiā huius libri et ordinē tra
ctadi. hic autē incipit determinare fm ordinem po
situm de natura generatōis et corruptōis et de
natura annexorū ipsi sc̄z alteratōis augmentatō
nis nutritōis actōis et passionis tactus et mixti
ōis et hec est materia p̄ ordinem huius primū li
bri. deinde in sc̄do libro agit p̄ctus de natura gene
ratōis et corruptōis de causis generatōis et corru
ptōis. incipiendo at de natura generatōis et cor
ruptōis primō recitat opinionēs antiquorū et rep
bat eas. deinde fm opinionem p̄p̄riā tractat de na
tura generatōis et corruptōis simpliciter.

Sciendum Primo q̄ duplex distig
tur generatō sc̄z genera
tio simpliciter dicta et generatio fm quid. Et disse
ctū ex p̄te duorū sc̄z subiecti et terminū. subiectū quidē
quia subiectū generatōis simple ē ens in pura po
tētia que est potētia ad esse forme substantialis.
Sed subiectū generatōis fm quid est ens in actu
simple sc̄z in actu subali et in potētia fm quid. s. ad

esse actuale: ut calefactio ad calorem et ita generatio sicut quid est sicut et idem quod alteratio aut alia mutatio actualis. Ex parte vero terminorum differunt quia terminus generationis si impletur est forma substantialis sed terminus generationis sicut quod est forma actualis.

Sciendum Secundo quod antiqui philosophi ignoscaverunt naturam forme substantialis et non consideraverunt nisi principium materiale et adhuc insufficienter quia posuerunt ipsum esse actuale ens et totam substantiam rerum et nullum aliud principium ponebant. et istorum quidam posuerunt tamen unum principium materiale scilicet aliqui ignem alii aerem alii aquam et alii aliquid medium inter aerem et aquam. Alii vero posuerunt plura principia materialia sicut empedocles qui posuit quatuor elementa esse principia materialia et posuit licet et amicitiam esse effectivam. sed anaxagoras posuit infinita principia omnimoda id est omnigena esse principia rerum naturalium ut infinitas presens ossium posuit principia ossium et sic de alijs sed de democritus et leucippus posuerunt infinita corpora indivisibilia differentia positione ordine et figura esse principia rerum. Sed considerandum est quod anaxagoras et empedocles quodammodo errant se habent in positione principiorum quia empedocles posuit quatuor elementa esse principia simpliciter omnium etiam omnium meteororum sed etiam anaxagoras posuit illa omnimoda esse principia elementorum et omnium rerum ut infinitas presens terre ponit principia terre et sic de alijs. Et istae opiniones recitantur sunt in primo physicorum et in presenti recitantur.

Conclusio Responsalis ad questionem antiqui philosophi ponentes unum principium materiale et hoc in actu necessario habere dicere generationem esse alterationem. probat conclusio quod materiale principium debet manere unum et idem sicut substantiam in tota transmutatione. cum ergo sicut eos in tota mutatione sit ens in actu sequitur quod in tota transmutatione manet unum et idem in actu. sed alteratio est quod subiecto manente eodem in substantia et in actu sit variatio in passionibus et in passibilibus qualitatibus ergo omnis transmutatio facta in illo principio quod est actu ens sicut quod ens est alteratio vel aliqua accidentalis transmutatio. Nam quicquid advenit enti in actu est accidens et ita antiqui destruxerunt omnem generationem substantialem.

Conclusio Secundo licet ponentes plura principia materialia appenter videntur salvare generationem et corruptionem distinguunt ab alijs motibus tamen sicut ipsos destruitur omnis mutatio ad formam primum per quia ex aggregatio ne illorum principiorum materialium dicitur res fieri et ex segregatione res corrumpi et sicut mutationem eorum in

figuris positionibus et ordinibus dicitur alias mutationes fieri ergo apparet videntur salvare omnem mutationem ideo dicit aristoteles quod anaxagoras propter amorem vocem ignoravit et sibi ipsi tradidit ponendo plura principia et dicendo generari et corrumpi nihil aliud esse nisi alterari. Secunda pars conclusionis patet quia sicut eos illa plura principia materialia sunt plura principia et prima cum ergo prima principia non sunt ex alterutris neque ex alijs sequitur quod non sunt generabilia et corruptibilia sed si generatio sit impossibilis alteratio erit impossibilis ergo ponentes plura principia materialia destrunt omnem mutationem naturalem.

Sed contra istam rationem diceret aliquis quod possibile est aliquid alterari absque hoc quod substantialiter transmutetur et ita non videtur verum quod si transmutatio sicut substantiam sit impossibilis quod alteratio erit impossibilis in accidentibus. Ad hoc dicendum est quod alteratio presens sicut est illuminatio potest esse possibilis in aliquo corpore et tamen transmutatio in substantiam erit impossibilis sed loquendo de alteratione corruptiva que est cum abiectione unius generis et receptio alterius bene potest fieri actu in aliquo corpore sine corruptione substantiali sed si corruptio substantialis sit impossibilis alteratio talis est impossibilis quia generatio et corruptio sunt termini et finis talis alterationis modo si finis est impossibilis id quod est ad finem non est impossibile atque id quod est ad finem potest esse actu absque hoc quod finis sit. Secundo arguitur ad conclusionem omnis transmutatio naturalis est de generatio in generatum sed unum generatum non sit essentialiter aliud ut albedo non sit nigredo ergo in omni transmutatione subali oportet aliquam materiam presupponi quod est contra ponentes unum principium materiale et ponentes plura.

Conclusio Tertia si alteratio est necesse est unum subiectum esse. et si subiectum sit unum necesse est omnem alterationem posse fieri. quia omni transmutabilium ad invicem materia est una ut dicitur in textu et postea declarabit. ergo ponentes unum principium materiale et ponentes plura destrunt alterationem mutua rerum et per consequens omnem transmutationem naturalem.

Conclusio Quarta. Empedocles in sua positione tradidit his que sensui et rationi apparet et sibi ipsi et insufficienter determinat an sit unum principium aut plura primum per quia ponit unum elementum non posse transmutari in aliud cuius oppositum per ad sensum. Secundo patet quia dicitur elementa non transmutari ad invicem et iterum dicitur ex eis fieri mixta. hoc autem est generatum rationem quia si impossibile sit ea transmutari ad invicem impossibile est mixta ab eis fieri. Tertium per quia dicitur quod elementa ingenerabilia et in corruptibilia sunt et

men posuit q̄ adueniente vniuersali amicitia q̄ ipsa
cōgregabatur remotis eorū qualitibus et inde fie
ri vñū calos p̄sum et aduenire lite recuperis oī
bus qualitibus segregatur elemēta et generatur
et ita posuit elemēta generari et corūpi. nā elemē
ta nō p̄nt amittere et recuperare suas qualitates q̄n
generent et corūpant p̄n suas qualitates. **H**z di
ceret impedides q̄ solū tūc q̄ adueniebat vniuersa
lis amicitia erūt corūptibilia sed nō semp. Contra
hoc arguit q̄ tū corūptibile et incorūptibile radice
tur in natura rei incorūptibile nō p̄t fieri corūpti
bile aut eodē. ergo si elemēta sunt tūc corūptibi
lia et p̄ sequens semp erūt corūptibilia. Quartū
patet quia empodocles non dicit vtr̄ confusum ca
hos sit principium elementorum aut contra elemē
ta sint principia illius calos

Dubitat vtr̄ generatio s̄m quid et
alteratio s̄m motus actū
talis et p̄rie dicitur sint idē. R̄ndetur q̄ sunt idem
realiter sed differūt rōne. Nam calefactio s̄m q̄ est
mutatio de nō calido in calidū est generatio s̄m q̄
sed in vero q̄ est de frigidō in calidū est alteratio.
Et rō huius est q̄ generatio est inter terminos rōs
tradictorios. alteratio vero et quilibet motus p̄rie
dicitur est inter terminos contrarios et positivos

Ad ratiōes Ante oppositū ad primā
s̄m q̄ distinctio subiectoꝝ
nō est imprinēs ad distinctiōem motuū. Nā motus
s̄m se est actus entis in potētia tanq̄ subiecti p̄rie
p̄rie et s̄m quid est in potētia ad aliquē terminū.
Nō scōam s̄m q̄ p̄rie ponit vñū principū materia
le s̄m se et hoc ens in potētia t̄m et non esse totā
substātiā eorū materialū s̄m formā substātiā
dicit esse de essentia rei. ideo potuit distinguere gene
ratōem substātiālem que fit p̄ aduentū forme sub
stātiālis ab alijs motibus. sed antiqui p̄rie ponētes
vñū principū materiale dixerunt illud esse ens in
actu s̄m se et totam subam rei et nullo mō posue
rūt formā substātiālem ideo nullo mō poterāt distin
gui ibi generatōem simpliciter ab alijs motibus.
Textus ariquoꝝ quidē igitur ut supra.

Queritur Tercio vtr̄ omnū habentiz
vna materia. Arguitur primo q̄ nō q̄ p̄rie. v. meta
p̄rie distinguēs mōs vnius dicit q̄ illa sunt vñū nu
mero quoꝝ materia est eadē s̄m vna sed nunq̄ ali
quid transmutat in vñū et idē numero. sed transmu
tatio semp est in oppositū ergo nulla habētia tras
mutatōem ad inuicem h̄nt vñā materiā. **S**ecūdo
arguit nō q̄libet est in potētia ad q̄libet. q̄ ma
teria equi nō est in potētia ad formā asini et h̄z esse
in potētia est corēntiale materiē. ideo sic loq̄ndum

est de materia sicut de potentia ideo cū nō recipiatur
in omnibus vna rō potentialitatis ideo etiā in eis
nō recipitur vna materia. **T**ercio arguit si omnū
transmutabiliū materia est vna vel ē vna s̄m eēnti
am vel s̄m esse nō est vna s̄m esse q̄ eorū nō ē vna
forma q̄ dat esse sed diuersoꝝ generabiliū s̄m dicit
se forme et p̄ cōsequens diuersa esse nec etiā s̄m
essentiā est vna q̄ cum diuersoꝝ generabiliū sint
diuersē forme et essentia materia que est vnius eēn
tie non est alterius essentia igitur nullo modo ma
teria generabiliū est vna.

In oppositum Est p̄rie in secūdo
capitulo huius p̄rie
in tractatus q̄ disputās cōtra antiquos ponētes
plura principia materialia dicit q̄ omnū habentiz
um transmutatōem materia ē vna. Pro ratiōe sci
endū primo q̄ materia potest duplx p̄rie. vno
mō ut est potentia deuota et spoliata p̄ inelle
ctum ab omni forma et dispositiōe ad formā et sic
s̄m materia prima. Alio mō ut est disposita ad sus
ceptōem forme huius vel illius. Juxta illam distin
ctiōem ponitur hic due conclusiones.

Conclusio Prima materia primo
mō accepta est eadem in
omnibus generabilibus et corūptibilibus. p̄batus
q̄ in quolibet genere cāp est deuenire ad vñū p̄rie
mū principū ut p̄bat scōdo meta. sicut ergo ē deue
nire ad vñū primū efficientem et ad vltimū finem
et ad vñā p̄rie formā ita est deuenire ad
vñam primā materiā. Itē in omni transmutatōe
supponit ut aliquid q̄ nō acquirē p̄ motū nec abij
citur sed p̄manet sub vtroꝝ terminis mutatōis hoc
autem non est forma igitur est materia igitur cum
omnia generabilia et corūptibilia sunt ad inuicem
transmutabilia eorū omnū est eadē materia.

Conclusio Secunda materia prima
est disposita ad susceptōem
forme determinate nō est vna in omnibus habentiz
bus transmutatōem. patet q̄ actus actiuoꝝ recipiūt
in patiente p̄rie disposito ut habet scōdo de anima. **H**z
alij et alij apus requirūt aliam et aliam dispositi
onem et potētiā cum ergo actus p̄rie recipiatur
in p̄rie potētiā s̄m materiā igit s̄m diuersitatē
formā est diuersitas materiā ut liquefactibiliū
materia est aqua et p̄rie materioꝝ igitur materia
est sicca et vinctuosa ergo conclusio vera.

Dubitat Cū sint plures modi vnitatis
quo materia ē vna. vtr̄ s̄m vna
nō. s̄m genere vel analogia. **R**espon̄dēt q̄ hoc mō q̄ ma
teria prima s̄m eēntiam suam ē vna p̄ indiffēntiā
et p̄ ratiōem distinguēdis q̄ actus ē qui distinguit
ut s̄m. ix. met. ap̄. ergo materia s̄m p̄ diuersos mōs

que dum extrahit ab oi forma et dispositōibus ad formam a quibus sūt distinctiones ipsa manet in distincta et diuisa et p̄ sequens vna quia vnum quodq; dicit vñ eo mō quo est indiuisum. si materia sic capiatur fm̄ suā essentia vel natura abstractit materia ab omnibus formis et ipsa intelligibilibus et sic dicit vna. Dicit sc̄do q̄ materia p̄t dici reductiue vna fm̄ sp̄m et fm̄ genus si sumat respectu formarum. patet quia om̄s p̄tes materie que sūt in pōtia ad eandem formā sunt vnius speciei sicut materie om̄ naturalium sūt in potētia ad formā aque ergo oēs iste p̄tes materie sunt vna materia in sp̄e reductiue et fm̄ potētia. Et cū ille materie sunt in potētia ad formas eiusdē generis sūt etiā vna materia in genere. ideo dicit plus quinto metha. ca. de vno q̄ vnitās materie est quasi vnitās generis. genus autē non est aliq; vñ vnitāte essentiali s̄ vnitāte rationis. ergo materia dicit vna fm̄ rōem vnitatem.

Ad rōnes Ante oppositum. **Ad primā** dicit q̄ illa sunt eadem numero quoz materia signata est eadem sed nō optet de illis quoz materia vnitatis est eadem et vna sicut ē materia om̄mū generabilium. **Ad sc̄dam** dicit q̄ fm̄ potētia p̄mquam nō q̄libet est in potētia ad q̄libet sed fm̄ materia primā et remotā q̄libet est in quolibet. et p̄t fieri ex quolibet intelligendo de p̄ se th. quia p̄ accidens impediri p̄t p̄ter improportūatā quātitatem ut ex grano milij nō potest fieri leo sed tñ materia que est in pluribus granis et que sufficit ad quātitatem leonis p̄t esse sub forma leonis et sic bñ p̄bat rō q̄ materia primā non est vna sed tñ p̄bat de materia remotā. **Ad tertiam** dicitur q̄ materia p̄t dici vna tamē non q̄tum ad esse q̄s habet actu in formis sub quibus est. Sed q̄tum ad esse in potētia q̄s aliq; est vnius speciei vnde ad eandem formā in sp̄e ad quā est in potētia. materia vnius ad eandē formā in sp̄e et etiā materia alioq; bñ p̄t dici vna fm̄ essentia p̄ carentia distinctionis.

Vniuersaliter itaq;

Querit Quarto. vtz democritus ponens corpa indiuisibilia esse principia rez possit saluare distinctionē generationis simpliciter ab alteratione et alijs motibus. Et arguit primo q̄ sic. quia vñquodq; p̄ponit et fit ex his in que res soluit sed corpa naturalia resoluitur in corpa indiuisibilia positione ordine et figura diuersa. ergo ex ipsis p̄ponunt et sūt. et sic p̄ sequens p̄ aggregationē rez fit generatio. et p̄ segregationē fit corruptio et p̄ transmutationem in positione ordine et figura fit alteratio et p̄ ingressum et recessum vel egressum augmētant et diminuunt corpa. minorē p̄bat demo-

critus quia possibili posito in esse nullum sequit in possibile. possibile tñ est q̄libz corpus naturale fm̄ punctū vel signū diuidi quia fm̄ aliq; signū est diuisibile et de facto diuidit ergo et fm̄ q̄libet quia non est maior rō de vno q̄ de alio. ponatur ergo q̄ aliq; corpus actu sit diuisum fm̄ q̄libet signum vel ergo diuisione facta remanebit nihil vel remanebūt magnitudines diuisibiles vel p̄cta vel superficies vel passionēs vel corpa indiuisibilia sed nullum horū potest dici. nō tñ primū quia tñ corpus ex nihilo esset vel fieret. nec sc̄dm quia tñ nō esset corpus omnino diuisum. nec tertium quia punctum additum p̄cto nō auget ipsum. q̄s patet quia in linea finita sunt solū duo p̄cta actu lineam terminantia et si diuidat in duas medietates erunt quatuor ergo si p̄cta augetur lineam sequeretur q̄ p̄tes lineę simul sumpte in esse diuiso essent maiores suo toto cum p̄tes diuise haberent p̄ctulas et puncta cum quibus vnta sunt in toto. nec potest dici quartum quia tñ corpus nō diuideret fm̄ p̄fundum cum superficie nō haberet p̄fundum. nec potest dici q̄ remaneant passionēs q̄a nulla passio p̄ se subsistit ergo diuiso corpe non possunt relinqui passionēs ideo solū relinquitur corpa animalia ex quib; res p̄ponuntur. Sc̄do arguit democritus sic. quicquid apparet sensui est verū sed sunt aliqua corpa fm̄ sensum indiuisibilia ergo talia sunt ponenda. Tertio. illa principia sunt ponenda p̄ que potest saluari generatio et corruptio rez sed generatio et corruptio non p̄t fieri nisi in aggregatione et disgregatione principioy. principium autē est indiuisibile quia si esset diuisibile esset principiatū. Itē corpus nō p̄t fieri ex non corpe ideo oportet ponere corpa aliqua quoz aggregatione res generatur et segregatione res corrumpitur et.

In oppositum Est aristoteles qui postq̄ recitauit opinionēs antiquoz de principijs rez naturalium et ostēdit q̄ nullus eoz vere saluat distinctionem mutationū naturalium puta generationis ab alteratione p̄sequeretur p̄pat opinionēs platonis et democriti adinuenit

Sciendum Primo. q̄ plato posuit corpa p̄poni ex superficiebus et in eas resolu. Opinio autē democriti paruit superius i rōibus an̄ oppositū qui posuit corpa indiuisibilia esse principia rez et vt saluaret diuersitatem sensui appentem posuit h̄mōi corpa esse infinitay figuray sic fm̄ q̄ aggregant aliter et aliter figurata generant diuersa ex eis. sicut ex r̄ijs litteris aliter et aliter ordinatis fiunt tragedie et comedie et fm̄ diuersum sitū h̄mōi corpum animalū in aliquo corpe dicit corpus alterari sicut colōēs appent alij et alij fm̄ diuersos situs animalū ut satis appet ad sensū in collo columbe.

Sciendum **Secundo** qd democritus p
incōuenienti reputauit alia
quid fieri ex incorporeo id licet posuerit corp⁹ diuisibi
le posse diuidi fm quolibet signū nō tñ posuit qd diui
retur fm quolibet signū continuatiuum. sed fm
quodlibet signū diuisiuum. et si diuideretur fm
quolibet signū continuatiuum tūc diuisione facta nō re
maneret aliqd p̄tinuū. et p̄ tñs non remanet aliqd
corp⁹ igit̄ cū corp⁹ diuidat in ea ex q̄bus p̄ponit
se q̄t qd corp⁹ fiet ex nō corp⁹ qd reputauit incorporeū

Conclusio Prima positio Platonis ē
irrationabilior positioe demo
criti. pbat qd irrationabilis ē corp⁹ p̄poni ex nō corp⁹
poribus q̄ ex corp⁹ibus. ergo irrationabilis est corp⁹
ēdponi ex sup̄ficiēbus sicut plato posuit q̄ ex corp⁹
ibus indiuisibilib⁹ ut posuit democritus. **Secundo** pla
to nō potuit saluare generatōem et corruptōem in
positōe sua. sed democritus apparetē saluabat oēs
alios moe⁹ igit̄ rē. **Tercio** plato nō est locutus vbi
de oi generatōe s̄ solū de generatōe elemētor⁹. demo
critus āt de oi generatōe curam habuit. **Quarto** rō
platonis q̄ suū positōem p̄suadebat est logica et ex
transcā p̄ho natali. **Secundo** vero democriti p̄cedit ex p̄
cipijs phisicis ut p̄ ex rōmb⁹ an̄ oppositū. plato autē
arguebat sic qd nisi eēt dābiles sup̄ficiēs indiuisibi
les ex q̄bus p̄stituerent corp⁹ se q̄ret qd an̄ triāgulū
rēt multe alie figure qd est falsū. democritus etiā
cōsiderauit sensibilia a q̄bus accepit experientia q̄ est
singulariū. s̄ plato p̄siderauit vltia q̄ sunt pauca in
geome ad singularia quoz vniūsalū nō est experien
tia. ideo dicit p̄hs ad platonicos qd ipsi ad pauca re
spiciētes se; ad vniūersalia debilit̄ enūciauerūt.

Conclusio **Secunda** licet opinio democriti
sit apparētor q̄ platonis.
tū ad ipsā multa impossibilia sequūt primo. qd alia
qd eēt indiuisibile qd ē falsū. qd cū oē corpus sit p̄
tinuū oē corpus ē diuisibile et p̄ tñs corpus indiuisi
bile alecei additū nō augebit ipm. et ergo corpus cō
p̄sitū ex indiuisibilib⁹ nō resulat diuisibile. nec est
p̄tinuū qd corp⁹ diuisibile poss⁹ diuidi fm diuisiuū sig
nū s̄ nō fm continuatiuū qd fm rē idē est p̄tinuū p̄tinu
ans p̄tes lineē et sup̄za. quē eadit diuisio eorū. et idē
qd ē signū continuatiuū est diuisiuū.

Conclusio **Tercia** generatio nō ē idē
malū nec corruptio ē segregatio eoz. qd si sic se q̄ret
qd generatio et corruptio eēt motus locales et etiā
gemelli qd est solū vñ nō simplē sed p̄ aggregatōem
sicut accerū lapidū. Itē generatio ē mutatio huius
motus in hoc totū. et sicut corruptio igit̄ sunt absq̄
diuisione cōtinui et p̄ tñs nō sunt idē qd aggregatio
vel segregatio. Itē etiā generatio et corruptio eēt

motus actuales cum terminarentur ad vbi.

Dubitat **Primo** corpus p̄ponat ex indiuisi
bilib⁹ et videt qd sic qd cōpo
nit ex matia et forma subali quoz quolibet ē indiuisi
bile ergo. **Secundo** qd corp⁹ nō p̄ponit ex indiuisibili
bus tāq̄ ex p̄tibus integlib⁹ s̄ p̄ponit ex materia
et forma subali tāq̄ ex p̄tibus eētialib⁹ h̄ p̄ actiōe
eōne q̄ritatis possunt diuidi in p̄tes integrales.

Ad ratioēs **Primo** oppositum ad prima
uibile in q̄tū p̄steraat sub eōne p̄tinuū. nō tñ est di
uisū nec p̄t esse actu diuisū in infinitas p̄tes qd isct
p̄terita ē ad actū imp̄fectū. et ita nō p̄t reduci ad nō
tū p̄fectū s̄ sp̄ fit diuisio cōtinui in p̄tes diuisibiles
nā diuisio semp̄ fit in p̄tēto cui non p̄tignat p̄s nec
cōtinuat aliud p̄tēto. s̄ semp̄ inter duos p̄tēto alī
cuius p̄tinuū ē linea media q̄ diuisibilis ē. et ita p̄ di
uisione nunq̄ aufert linea p̄ se fm p̄tinuū p̄tiale nē
qd aliqd diuisibile p̄ diuisione aufert ab aliquo cōti
nuo. **Secundo** sedam neget p̄tēto. qd sensus recipit circa
sensibilia eōia et p̄ actiōe p̄tēto illa sic est in oppositō
magneudo eōi ē sensibile eōe. **Ad tertia** s̄ qd licet
corpa athomalia sint p̄ta in q̄ritate tñ sunt p̄posi
ta ex materia et forma ideo nō sūt simplē minima
sed sunt resolubilia in materiam et formam et sunt
p̄incipiata et non p̄incipia

D **Terminatis** āt.
Queritur **Quinto** vbi sit ali
qua generatio fini

Primo dicit qd nō qd si esset aliqua talis ipsa eēt ex
nō ente. s̄ ex nōente simplē nihil p̄t fieri igit̄ minor
patet qd vel simplē idē est qd p̄ncipalit̄ et sic nō
ens idē est qd nō s̄ba q̄ est p̄tinuū ens s̄ ea nō est
te nō existit aliqd alioz p̄dicamētoz et ita illo mō
nō ens simplē idē est qd nihil. **Et** ita aliqd fieri ex
nōente simplē illo mō ē fieri ex nihilo qd ē impossibi
le. vel simpliciter idem ē quod vlt̄ et tūc nōens sim
pliciter idem est quod nihil modo ex nihilo nihil fit
ideo ex nōente simplē qualicūq̄ dicto nihil p̄t fieri

Secundo sic si esset aliqua generatio simpliciter vel
esset successiua vel instantanea non scādum quia
illō quod generatur p̄tius generabatur ut habetur
sexto phisicorum nec potest dici p̄tinuū quia tūc for
ma substācialis intēderetur et renitteretur qd est
inēduentens. **Tercio** sic nihil debet poni a p̄ho nata
rali nisi sit manifestum et notum ad sensum sed ad
est manifestum aliquo generari simplē.

In oppositum **Est** p̄hs in. vi. vii.
viii. capitulis hui⁹
tractatus q̄ postq̄ determinat de generatōe et cor
ruptōe fm opinionem antiquoz et in p̄bāuit tōtū

hic p̄ter determinat de ip̄s̄ fm̄ opinionem p̄p̄iaz
inquirens an sit aliqua generatō simpl̄.

Sciendū Primo q̄ generatō ē mutatio
de nō esse ad esse. Corruptō ve
rō ē mutatio de esse ad nō esse. Et q̄ mutationes ac
cipiūt sp̄m̄ et nominatiōē a terminis ad quos. Si
aut ergo ē duplex esse sc̄z ē simpl̄ vel sb̄ale et ē fm̄
q̄ sc̄z accidētale ita duplex ē generatō sc̄z simpl̄ q̄
est ad subam. et fm̄ q̄ que est ad accidens.

Sciendum Secundo q̄ aliqua generatō
p̄r̄ dicit simpl̄ vel fm̄ quid
dupl̄. Uno mō absolute. Alio mō p̄p̄tue. Si abso
lute tūc generatō cuiuslibet substantiē dicit generatō
simpl̄ et generatō cuiuslibet accidētis dicit genera
tio fm̄ q̄. Si vero p̄p̄tue tūc generatō dicit
in ordine ad actū generatō simpl̄. Et etiā genera
tio sube p̄fectioris in ordine ad imp̄fectiorē dicit ge
neratō simpl̄. Et etiā accidēs p̄fectius in ordine ad
imp̄fectius. generatō vero accidētis in ordine ad
sb̄am et imp̄fectioris sb̄e in ordine ad subam p̄fecti
orē et accidētis imp̄fectioris ad accidēs p̄fectius sc̄z
generatō fm̄ q̄. H̄ p̄ter hos modos aliter distinxer
unt antiqui generatōem simpl̄ a generatōe fm̄ q̄
dicētes q̄ cum sit aliq̄ multū sensibile ē generatō
simpl̄. et corruptio fm̄ q̄. Cū vero eōdem est gene
ratō fm̄ q̄ et corruptio simpl̄. et isti nō distinxer
bāt inter intellectū et sensum et ita deceperūt quia di
cebāt insensibilia esse nō entia et quāto aliq̄ ē ma
gis sensibile eāto est magis ens q̄ falsum ē. q̄z m̄
substantias corporeas sube minus sensibiles minus de
materia h̄ntes et plus de forma s̄ sb̄e p̄fectiores et.

Conclusio Responsiva. aliqua ē gene
ratō simpl̄. quia ē aliqua
mutatio de nō esse substantiā ad esse substantiā igit
tur ē generatō simpl̄. et s̄ p̄baret q̄ sit generatō
fm̄ q̄ q̄ ē mutatio de nō esse accidētali ad esse accidētale

Dubitatur Primo. que est causa p̄p̄tue
tis generatōis et corruptio
nis. R̄ndetur q̄ duplex est causa sc̄z effectiua et ma
terialis. Effectiua est duplex sc̄z mouens. immobili
ut primā causa sc̄z deus cuius p̄p̄tatio spectat ad
primū p̄m. Alia est mouēs p̄p̄tue mota que est ce
lum et specialiter motus solis p̄tine sub obliquo cir
culo. Et de hac videt̄ in fine secūdi h̄m̄ de gene
ratione. Causa vero materialis p̄p̄tatis genera
tionis est ipsa materia. non ratione sue infinitatis
sic q̄ q̄libet indiuidū genitum habeat nouā portio
nem materie distinctā a materia alioy. et sic mate
ria nō est infinita sed ratione reiteratiōis eiusdem
materie sub diuersis formis. nā quia generatō vni
us est corruptio alterius. ita materia nō abiicit ne
q̄ acquiritur p̄ transmūtiōem. sed manet fm̄ se eadē

In tota transmūtiōe que fuit sub corrupto et po
stea sub genito. Et ita eadē portio materie est sicut
essine sub diuersis formis. Et licz materia sit finita
quia t̄n̄ p̄t̄ infinities resumi sub infinitis et sub fi
nitis formis. successiue cum ea possunt stare infini
te generatiōes et corruptiōes. q̄z intelligendum ē
fm̄ natura q̄ nō implicat p̄t̄dicationem. t̄n̄ fm̄ rei
veritatem generatiōes interpret̄ in determinato p̄i
cipio et desinent in determinato t̄pe.

Dubitatur Secundo. utrum in ens potētia
ex quo ē generatō sit sub
stantia vel accidens. Et videt̄ q̄ nō sit substantia cum
nō habeat formam. neq̄ est accidēs quia tūc subsiste
ret sine subiecto q̄z est impossibile. nec potest dici q̄
sit nihil quia ex nihilo nihil fit. Dicēdū q̄ ad hoc du
bium p̄z responsio ex p̄cedentibus nā subiectum ge
neratiōis est in potētia ad formam rei generans
de et est actu sub forma rei corruptentis. quia mate
ria p̄ nullum instans sine forma est. unde generatō
est p̄ materiam fm̄ q̄ est in potētia ad formam
introducendam p̄ se tanq̄ p̄ subiectum eius p̄ se et
est p̄ materiam que est in actu p̄ formam corrupti
tanq̄ p̄ subiectum p̄ accidēs et ita patet q̄ subiectū
generatiōis est reductiue in p̄dicamento substan
tiē t̄q̄z p̄ncipiū materiale ipsius substantiē.

Dubitatur Tertio. utrum quicquid ge
neratur et quare generatō vnius est corruptio
alterius. id est ē post corruptiōem alterius ordine
nature licet sint simul t̄pe. Respondetur q̄ causa est
quia materia nūq̄ denudata est ab omni forma sed
cum est in actu sub vna forma ē in potētia ad aliā
et non potest simul sub diuersis formis substantiā
bus esse cum p̄ actionem agentis naturalis oportet
q̄ prior forma abiiciatur.

Dubitatur Quarto. utrum verum sit q̄
generatō vnius sit corrup
tio alterius. Respondet̄ q̄ si sit ibi p̄dicatio forma
lis p̄positio est falsa. cum generatō terminetur ad
esse et corruptio ad nō esse. H̄z si ibi sit p̄dicatio ma
terialis ita q̄ p̄r̄ tam denotetur identitas materie
esse in eodē h̄m̄e temporis sub vtraq̄z mutatiōe
tūc ē verū ita q̄ sit sensus dicte p̄p̄t̄ q̄z aliq̄ ge
nerat̄ in aliqua portōe matie in eadē aliq̄ corruptiōe

Auraciones Ante oppositum. Ad
primam dicitur. q̄ ipsa
procedit ex insufficienti diuisione. Simpliciter enim
potest accipi tripliciter. uno modo idem ē quod vni
uersaliter. Alio modo idem ē quod primum vel prin
cipaliter. Tertio modo idem est quod actualiter.
Unde primo modo nonens simpliciter idem est quod
nihil et etiam secundo modo. quia tūc idem est quod

nō subā qua remota remouetur actūs et ita rema-
net nihil. Sed tercio mō nonens simple idē est qđ
nonēs actu cuiusmodi ē materia p se capta sine for-
ma subali q nō est actu nisi p formā subalez et hoc
tercio mō generatio est ex nō ente simple nō autēz
primis duobus modis. Ad scđam sđ q generatō
simple fm ppriā eđem mutatōis capta est instan-
tanea si vero sumat fm esse fm qđ est admixta al-
teratōm sic ē successiua. Ad terciā sđ q nihil de-
bet poni a pđo naturali nisi sit cognoscibile p sensū
vel p intellectū. mō generatio simpliciter est nota p
intellectū et etiam p sensum licet p actūs.

Queritur Sexto utq generatio vnius
sit semp corruptō alterius et
contra. Arguit q nō q generatio et corruptō sūt
mutatōes oppositē et instantaneē igit ē. Scđo
do sic tū mixtū corruptatur resoluūt in quattuor ele-
mentā sicut ex ipsis pponitur cū generatur sed ppo-
sicio vni nō ē corruptio alius igit generatio vni
non est corruptio alterius vel saltem vnius vel plu-
riū aliqñ. Tercio sic in nutritiōe aliqđ corruptitur
scđ nutritiōtū et nihil generatur. Quarto gene-
ratio scđ in intellectu et luminis in medio nullius ē
corruptio. ergo generatio vni nō ē corruptio alius.

In oppositum Est pñs in textu
Pro rñsione. Sei-
endū est primo q titulus huius questionis pōt ha-
bere duplicem sensū. quoz primus est talis utq ge-
neratio et corruptio sint vna et eadē mutatio. Ali-
us sensus est an ad generatōem vnius ppositi sub-
stantialis sequat corruptio alterius et contra. et
in hoc sensu sunt pñs dicā ppositōem. Scđm vero
primū sensū generatio et corruptio pñt duple pñte-
rari. vno mō fm suas ppas rōnes eñciales et sic
hñt rōes oppositas. Alio mō fm ē materialiter et
sic sunt idē motus. quia in omni motu aliqđ aqēit
scđ terminus ad quē et aliqđ abiat scđ terminus a
quo. ideo in omni motu est quodāmodo generatio et
quodāmodo corruptio. et ita omnis motus est quo-
dāmodo generatiuus et quodāmodo corruptiuus.

Sciendum Scđo q materia fil nō
potest habere plures for-
mas subales. cū em forma subalis dat ē materie
simple tū vñl ens esset plura entia. Item si posset
habere duas etiā posset habere tres et quattuor. et
sic in infinitū et sic possent ē infinita entia. Itē cū
actus actiuoz sūt in patiente predisposito diuersē
forme subales requir diuersas dispositōes que nō
pñt ē simul in vna materia. Sed utq est q mate-
ria p nullū instās pōt esse nuda et segata ab oi for-
ma cū fm se nō sit ens sed solū in potētia ad ens.
et efficit ens in actu p formā. et ita si separetur ab

omni forma actu. sequetur q simul esset et non esset
qđ implicat cōtradictōem. Item hoc patet ex ordine
agentiū. nā agēs posterius in eius actōne plura p
supponit q prius. ut artifex plura pūppōnit q na-
tura et natura q agēs primū. Sed agēs primū
potest agere nullo subiecto pūppōsito. igit agēs
naturale in eius actōe pūppōnit subiectū scđ ma-
teriā. Et q agēs naturale nihil agit nisi p motū
cuius subiectū est ens actu. sequit q in eius actione
pūppōnit materiā actu existētem. Actu at existe-
re nō puenit materie nisi p formā subalem. Igitur
materia non potest esse sine forma substantiali nec
actōnem agentis naturalis sustinere.

Cōclusio Generatō vnius semp est cor-
ruptio alterius et eadē in se
eūdo sensu prius dato ita q ibi non sit predicatio
essentialis sed p cōmittāriam. patet quia corruptō
forme substantialis est abiectio forme a materia.
vel ergo illa forma abiecta iducitur noua forma in
materia et sic habet mixtū. vel nō. sic sequitur q
materia manēbit nuda qđ est falsum ut pbatum
est prius. Et similiter pbatetur q ad generatōem
vnius sequitur corruptio alterius p hoc q materia
nō potest simul habere plures formas substantiales
igitur cum acquirat vnam de nouo p generatōnem
eērum et ante non esset nuda oportet q ab ea abij-
ciatur forma substantialis pēteritās p corruptōem
Ex quo inferet q tūz materia sit ingenerabilis et in-
corruptibilis fm eius subam siue subiectum et eius
appetitus non potest faciat p vnicam formā. et cū
nō potest simul plures formas substantiales habē-
re. nec potest manēre nuda ab omni forma. oportet
q materia sit causa pēteritātis generatiōis et
corruptōis p eius reiteratōem sub diuersis formis.

Dubitatur Primo utq generatō fm
quid que est in actibus
pūppōnat corruptōnem. dōm q actiua sunt du-
plicia scđ nō habētia contraria et talia adhuc sunt
duplicia quēdā sunt pteritia immediata quoz neces-
se est semp alter pteritōz inesse subiecto. Alia sūt
cōtraria mediata quoz vtrūq potest abesse subie-
cto. Unde in nō habētibus pteritū potest generatō
vnius fieri sine corruptōne alterius ut pz de illumi-
natiōe aeris. sed in habētibus cōtraria si sint
actiua et passiuā. vel actiuis et passiuis necessario
annexa. necesse est q generatō vnius pūppōnat
corruptōem alterius et eadē. et hoc si sint pteritia
immediata. sed si sint contraria mediata tūc non
oportet generatōnem vnius pūppō. ponere corrupti-
ōnem alterius. Et per hoc soluitur prima rō.

Dubitatur Scđo utq generatō scđ
pūppōnat corruptōem

errore. Rñetur q nō licet quāqz hoc accidat p qto intellectus mutat de errore in scientiā. sed tñ hoc nō est necessariū sed multoties pcedit de ignorantia pū et negationis que est priuatio. Et si obijciat. quia in accidentibus habentibus pterea generatio vnus ē corruptio alterius. dōm q vtz est p̄supposito q p̄tra r̄ia p̄existant in eis que sunt p̄tra r̄ia actiua passiua ut sunt qualitates prime aut necessario eis annexa ut album nigz et similia.

Ad rationes Ante oppositū. prima soluta est in primo dubio. Ad secundam dicit q indifferēs est ad interionē aduisionis vtz ad generatiōē vnus sequat corrupcio vnus vel plurium. Ad tertiā dicit q in nutritione nō acquirūt noua forma simpliciter nec nouū cō. et sic nō est ibi generatio simpliciter sed fm qd que p̄t dicit noua generatio p̄cialis. q̄a in materia nutritiōē acquirūt forma et ē nutritiōē nō p nouā p̄ductiōē formę sed p nouā p̄mutatiōē ipsius esse materie cū ipso nutritiōē. Et ita eo mō quo ibi est generatiō in nutritiōē ad corruptiōē sequit generatiō. unde nutritiō est quedā naturalis mutatio qua p̄tes materiales acquirūt sub esse rei nutritiō. Quarta soluta est in primo dubio vbi dicit. unde in non habentibus p̄tra r̄ium et. **Textus secūdi tractatus.**

De generatione at
Querit Septimo. vtz generatiō differat ab alteratiōe et ab alijs motibus. Et videt q nō. quia alteratiō est mutatio qua aliquid aliter et aliter se habet. sed ita est de generatiōe quia per eam aliquid aliter et aliter se habet. ergo generatiō est alteratiō. **Secūdo** sic forma substantialis que p generatiōē introducūt ē quedā qualitas vt dicit quinto metha. sed omnis mutatio ad qualitatem est alteratiō. ergo generatiō est alteratiō. **Tertio** sic in omni motu aliquid obijci et aliquid acquirūt. igitur in omni motu est generatiō et corruptiō et per consequens non differunt ab alijs motibus.

In oppositū Est p̄hs in primo capitulo scđi tractatus huius libri qui postq̄ in primo tractatu determinauit de generatiōe et corruptiōe. hic p̄sequētē determinat de augmentatiōe alteratiōe et diminutiōe. et prius de alteratiōe q̄ de augmentatiōe qz alteratiō ē via ad qualitatem. et substantialis forma qualitas quedam dici potest. Ideo in primo ostendit in quo differunt alteratiō et generatiō. p quo.

Sciendū Primo. q̄ in qualitate re trans mutabili est considerare duo scđ subiectū et ter minus motus q̄ sunt actiua inhe

rentia in mutatiōe actiuali. et fm utriusqz potest fieri mutatio sed dñtē. vñ qñ ipso subiecto sensibili manente eodem fm subam fit immutatio in passibus et passibilibus qualitibus p̄tra r̄ijs aut mē dñs tñ est alteratiō simple dicta s̄ cum totū subiectum mutat in aliud nullo sensibili manente eodem tñ est generatiō q̄ ita diffimē. Generatiō ē mutatiō huius totius in hoc totū nullo sensibili manēte eodē

Conclusio Generatiō differat ab alteratiōe. pater qz in alteratiōe manet idē subiectū fm subam et variat solum fm passiones et passibiles qualitates. s̄ in generatiōe est mutatio huius totius in hoc totum nullo sensibili manente eodem vt dictum est

Dubitat Primo vtz generatiō differat ab alijs motibus. Rñetur q̄ sit tā ex pte terminōz q̄ ex pte subiecti. qz generatiō est ad formā substantialem s̄ alij motus sunt ad formas actiuaes scđ alteratiō ad qualitatem augmentatiō ad p̄tatiōē. Iosī mutatiō ad vbi. Et subiectū generatiōis est plei. materia prima. sed subiectū alteratiōis est ipm p̄positū in actu s̄bali exis. Itē subiectū generatiōis scđ materia nō generat s̄ subiectū alteratiōis alterat. Itē p generatiōem acq̄rit aliquid nobilius subiecto nō at p alteratiōem. Item alteratiō est successiua et inter formas intensibiles non autem generatiō. Item semel genitū nō potest iterum numero amplius generari. sed semel alteratū potest adhuc pluries alterari.

Dubitatur Secūdo vtz eadē qualitas maneat in genito et corrupto. Ad hoc dōm q nō qd pater ex diffimē. generatiōis prius data q̄ est. generatiō est mutatio huius totius in hoc totū nullo sensibili manēte eodē et ergo fm thomistas tñ dūz est q̄ tñ ponit vnā formā subalem in p̄posito. et negant inchoatiōnem formaz in materia q̄ licet aliqs actiō manet idēz fm idē p̄tatez specificā in generato et corrupto nulluz tñ idē manet fm nūmē. qz actiua numeraliter distinguūt ad distinctiōem subiectoz. cum igitur genitū et corruptū sint numeraliter distincta etiā sua actiua sūt numeraliter distincta. Sed tñ ponētes etiā formā corporeitatis cū forma specificā dicit q̄ maneat eadē actiua nūo in genito et corrupto. cuius mōi sūt colores. Et hoc nō p̄t saluare ponētes formam corporeitatis esse eandem realiter cum forma specificā.

Ad ratiōes Ad primā dōm est q̄ aliter potest accipi dupliciter. Vno modo vt dicit diuersitatem accidentalem solum. Alio mō eodē mō vt dicit quācūqz diuersitatem siue essentialē siue actiualem. et hoc secūdo

*h. q. q. est
v. de r. m. p. m.*

modo eō est generatōis et alteratōis q̄ subiectum
eorū se habet aliter et aliter nō autē primo mō.
Ad secundam dicit q̄ forma substantialis nō est da qua
litas pprie dicta de genere actūs sed habet modū
eius. Ad terciā dicit q̄ in omni motu ad formam ē
generatio et corruptio fm̄ quid nō tamen simplici-
ter de qua est conclusio.

Queritur Octavo vtz in corruptōe s̄b
stantiali ex pte formaz sub
stantialiū necesse sit resolutōem fieri vsq̄ ad mate-
riam primā. Et videt q̄ nō q̄ prius est abijcere for-
mā q̄ aliam introduci. Igit̄ si abijcerent oēs forme
substantiales a materia illa prioz materia remane-
ret nuda qd̄ est p̄dicta. Reso sic nihil corru-
pitur nisi a suo cōtrario. sed forma corporeitatis nul-
li alteri forme p̄triat̄. sed est cōis oibus generabi-
libus et corruptibilibus igit̄ semp̄ manet in mat̄ia
et sic in corruptōe nō sit resolutō vsq̄ ad materiam
primā. Tercio sic embrio prius vivit vita plāte q̄
animalis et adhuc prius vita animalis q̄ rōnalis
vel ergo adveniente vita sensitiva abijctur vegeta-
tiva qd̄ nō p̄t dici cū vegetativa nō p̄triat̄ sensiti-
ue nec sensitiva rōnali vel nō abijct̄ et sic habet in-
tentum. Quarto sic cum ex viuo fit cadaver ma-
net forma ossis et carnis et adhuc dicitur caro q̄ os. igit̄
tur in tali corruptōe viventis nō oēs forme abijctū-
tur a materia. Quinto sic cum generat̄ mixtū ex
elementis manent forme elemētōz in mixto. q̄a ut
habetur in hoc libro capitulo primo de mixtione nō
corruptur alia mixtoz in mixtione nec ambo. sed
manent in mixto. ergo in corruptōe subali non fit
resolutio vsq̄ ad materiā primā. Sexto sic i gem-
to manet eadē forma substantialis que p̄fuit in cor-
rupto. quia alias nō esset facilior transitus in dem-
tis habentibus symbolū q̄ in nō h̄ntibus symbolū
cuius oppositū habet p̄hs in sc̄do huius. Nā facilior
transitus attendit̄ penes hoc qd̄ est pauciora corru-
pi. sed si nullo mō maneret eadē qualitas in gem-
to que fuit in corrupto semp̄ equalia corripent̄ in qua
cūq̄ transmutatōne elemētōz. igit̄ oportet q̄ ma-
neat eadē qualitas ergo manet eadē forma substā-
tialis quia postereus nō potest manere sine prioz.

In oppositum Videtur esse p̄hs
ponēs differentia
inter generatōem et corruptōem et alios motus pp-
ter hoc quia p̄le est ppriū subiectū generatōis et
corruptōis p̄le at̄ nominat̄ materiā primā igit̄ et

Sciendum Primo q̄ terminatio hu-
ius questionis dependet ex
terminatōe istius questionis q̄ est. vtz in eodem cō-
posito sit t̄m̄ vna forma subalis q̄ si sic t̄m̄ necesse
est in corruptōe substāiali fieri resolutōem vsq̄ ad

materiā nudā. Si vero nō sed si sint plures forme
substāiales in eodem p̄posito t̄m̄ nō est necesse q̄ il-
lud qd̄ corrumpit̄ resoluat̄ vsq̄ ad materiā primā
Unde huius materie fuerūt sex principales opinio-
nes. quedam t̄m̄ ponit q̄ elementa mancant for-
maliter in mixto cum formis substāialibus non in
esse lit̄ero sed in t̄m̄ confuso. ligato et fracto. De qua
opimone postea videbitur. Alia opinio ponit in ho-
mine plures animas realiter distinctas sc̄z vegeta-
tiuā sensitivā intellectuā et rōnalem quodā ordine
tp̄is in materia acquisitas sine abiectōe alicuius
eaz sicut edigit̄ vna rō ante oppositū. Tercia opi-
nio que fuit auerobron h̄z q̄ in quolibet p̄posito s̄b-
stantiali sūt tot forme subales quot sunt p̄dicata
essentialia de illo p̄posito ut fortes et hō fortes et rō-
nalis fortes est r̄sibilis et sic de alijs infinitis

Quarta opinio que fuit auerobis auerōne et venes-
eabilis alteri ponit formā corporeitatis materie pri-
me coeternā et perpetue manere in toto p̄posito etiā
am sub vtroq̄ termino transmutatōis generatio-
nis vel corruptōis. Quinta opinio h̄z q̄ in quo-
libet vivente sunt plures forme substāiales ita q̄
alia est forma ossis et alia est forma carnis et alia
sanguinis. sed vna ē forma totius animalis sc̄z ani-
ma rōnalis. Et omnes dicte opiniones quemur in
hoc q̄ ponit̄ subiectum generatōis simpliciter vel
terminū resolutōis in corruptōe substāiali non
esse materiā nudā de quibus opinioibus alias
visū est. S̄z alia opinio est sancti Thome ponti-
tis unia formā substāiale in p̄posito. p̄ qua sit

Conclusio Responsiva in corruptōe
substāiali necesse est fieri
resolutōem vsq̄ ad materiā primā. patet quia
in eodem composito substāiali est t̄m̄ vna forma
substāialis fm̄ eēntiā immediate inherens mate-
rie nude. sed illa abijctur in corruptōe substāiali
igitur t̄m̄ manet materia prima. maior p̄bat̄ quia
si in eodem composito essent plures forme substāia-
les illud p̄positū esset plura entia et nō vni. cū que
libet forma substāialis dat esse simpliciter. cōsequen-
tia patet quia abiecto actu primo abijct̄ actus secū-
dus abiecta ergo forma substāiali q̄ est t̄m̄ vna in
toto p̄posito abijctur etiā forme accidentales et p̄
consequens manet t̄m̄ materia prima. Itē etiā ge-
neratio esset alteratio et potest multis medijs hoc
p̄bari sicut alias visum est in q̄stione sexta. Itē dicit̄
in conclusione in corruptōe substāiali p̄pter corru-
ptōem actūale q̄ si albedo corripat̄ in pariete nō
oportet q̄ paries resoluat̄ vsq̄ ad materiā primā.

Dubitatur Primo vtz pluriū agentū
um idem effectus numero
a quolibet produci possit. Et videtur q̄ sic quia et

diversis ignibus potest a diversis edibustibilibus
idem ignis in numero regenerari. Itē a diversis gal
lis pot. unus pullus nō generari et sic etis reducen
do de boue mactato a pluribus et de nani a pluribus
tracta. dicitur ergo ad hunc q. a pluribus agentibus
essentialiter subordinatis pot. idem effectus nō pro
duci. et a quolibet illor. dependere suo mō et sub specia
li rōe. **¶** a pluribus agentibus p se accidentaliē subor
dinatis. cuiusmodi sunt agentia periculosa nō potest
idem effectus nō produci saltē immediate. alias idē
numero multotiens potuerit et hic nō est sermo de
agentibus p accidens quia talia nō influunt aliquid
in effectum. vix est tū q. cum plur. etiam infinita
eidem tūc per se accidere possint. idem effectus nume
ro a pluribus agentibus p accidens dependere potest
nō per se sed p unum principale et per se agens cui
alia accidunt.

Dubitatur **¶** Sedo. utri ab eodem agen
te in quolibet plurū instā
tium pot. idem effectus numero produci. **¶** Rōditur q. nō
num ad pēritā. nulla est potentia et si tale agēs sit
naturale pducens effectum p motum et mutationē
quia ad idem tatem substantialem numericalem mo
tus requirit idem tatem tpm et forme ut pat. ex quin
to physico et sic in diversis tpmibus non pot. esse unus
motus nō. nec p sequēs idē effectus. qui est termi
nus motus. cum plurium motu et localiter substā
tialium quilibet habet suū terminū ad quē a termino
alterius saltē numero distinctū. sed ab agente sim
ple primo et supnaturali cuius actio nō subiacet mo
tui nec tpi effectus prius corruptus in aliquo instā
ti pot. in alio instāti idem nō produci et hoc tenet ar
ticular de resurrectione mortuor. nō tamē sit prima
causa seu agēs supnaturalis reproducere effectū non
corruptū seu actu existentē in quātum huiusmodi qā
reproductio supponit nō esse medians inter primā
pductionem unius effectus produci et secundam.

Ad rationes **¶** Ante oppositū. Ad pri
mam dicit q. in eodem
instanti tempis abiicit forma corrupti et introducitur
forma generi nec est ibi ordo tpmis s. bene ordo natu
re et hoc diversimode quia ex parte materie abiectio
forme prioris pcedit forme sequentis introductōe
sed rōtra est ex parte agentis et ita nō oportet q. p ali
qō instans tempis materia remaneat nuda. **¶** Ad
lesam patet solutio ex alias dictis qā forma corpe
tatis abiicit ex sequēti p quāto implicite pmet in
forma specifica qua remota. remouent omnia in ea
penta. **¶** Ad tertiam pat. solutio ex dictis in secun
do de anima et ad hoc qō obicit de raritate dicē
dum q. raritas ē large capta que est imperfecti ad
pfectum. **¶** Ad quartam dōm q. cum ex vino fit ca

daur nō manet caro nisi equiuoce nec manet eiusde
speciei sicut prius et sic variat forma substantialis
¶ Ad quintam dicit q. forme elementor. manēt in
mixto virtualiter sed non formaliter p quāto in for
ma mixti que est simplex in essentia s. multiplex in
dute pmet pfectiones formaz elementor. sic ani
ma rationalis pmet virtualiter animam vegetati
uam et sensitiuam. **¶** Ad sextam negat aūs. et ad
pbatōnem dicit q. facultas transiens in elementis
habēndis symbolū attendit penes pauciora accēta
p se corūpi et si penes corūpi absolute vñ in hūitū
symbolū corūpit tū p se una qualitas ut pat. bit
clarius in scōo huius nec manet etiam in ca. auere
vna et eadē rōtra numero que pmet in vino nec
eadem figura in numero s. solum in specie et hoc est
responsio p tenentibus aduersionem rōtra pmet sed
tenentes formam corpeitatis esse materie rōtra nā
possunt saluare eadem accidentia nō que psequunt
formā substantialem sub gradu corpeitatis manere
in gemitō et corrupto non at hoc possunt saluare de
accidentibus psequētibz formā substantialem in esse
specifico aut individuali indiuiduatione speciei.

De augmentatione ac

Querit **¶** Nono. utri augmentatio et dimi
nutō sint motus distincti ab alijs
motibus. **¶** Arguitur primo q. nō quia ignis augetur
p appositōnem noui ignis qui sit p motum localem
vel generationē. et albedo p appositōnem noue alte
dins que sit p appositōnem igitur et. **¶** Sedo sic.
in augmentatione necessario est corruptio nutrimen
ti sed corruptio unius est generatio alterius. ergo in
augmentatione est generatio igitur et. **¶** Tertio
sic. questio nutrimenti in substātiā aliter est augmē
tatio igitur augmētatio est forma ad substātiā. et p
psequens est generatio. **¶** Et similiter pbatetur q. ge
neratio sit corruptio. cum fiat per egressum alienius
intrinseci substātiālis. **¶** Quarto sic. In augmēta
tione nutrimentum existens dissimile efficitur per al
terationem simile igitur augmentatio est alteratō.
¶ Quinto sic. Augmentatio est motus nutrimenti
ad singulas partes vinctis. sed ille motus ē motus lo
cal igitur augmētatio nō differt a motu locali. **¶** Sexto
sic. Illius qō augetur pres cresunt in maiorem
locum igitur augmentatio et diminutō sunt motus
locales.

In oppositum **¶** Est aerefore les in
scōo capitulo hui
tractatus qui postq. determinauit de alteratione et
generatione ostēdendo qualiter differunt abinūcē et
inter se et ab alijs motibus psequēter determinat de
augmentatione et diminutione ostēdendo qualiter

differt ab alijs motibus et circa qd et in qbus et qualibus hnt fieri et de primo age. in pnti qstione

Sciendum Primo q augmentatio pot sum triplē: vno mō p quacūq; maioratōe alicuius rei siue substātie siue accētis siue sube immaterialis vel materialis siue talis maioratio fiat p extensionē siue p intensi onem siue p appositōnem. Secōdo mō capitur magis stricte p appositōne alicuius quantitatis cōtinue siue discrete. Tercio mō sumit p pte p maioratione quantitatis p tunc alicuius viuentis p ingressum alicuius corpis extrinseci cōuersi in substātia viuentis p actem naturalē caloriz. Pro quo nota q in quo libet viuentē semp calor naturalis agit in ptes viuentis semp aliquid ssumendo de humido radicali iteo viuentē semp indiget nutrimento restaurante depditum et quanto plus restauratur ultra q sit de perditū tanto plus augetur viuentē. cum vero minus diminiuit. sed cū equale nō nō diminiuit neq; auget sed solum nutritur. Ex quo nūc manifeste patet diffinitio augmentatōis.

Sciendum Secōdo q augmentatio est cōuersio nutrimenti in substāciam alicui plus q depditum sit facta p actem caloriz naturalis ab anima vt viuentē attingat suam debitā qritatē. Et hęc diffinitio ē causalis data ex quatuor causis augmentatōis. nā cum dicit cōuersio ibi aliquo mō tangit cā formalis material' vero cum s; nutrimenti et cum s; plus q depditū sit ibi tāgitur vna differentia augmentatōis a nutritione q nutrimentū nō plus restaurat q fuit de perditum. Cum vero s; ab anima ibi tāgit cā efficiens principalis. Et cum s; p actem caloriz tāgitur efficiens instrumentale. Et cum dicitur vt viuentē attingat suam debitam quantitatem ibi tāgitur causa finalis.

Conclusio Prima q licet augmentatōm anectatur omnes alij motus tamen augmentatio est vnus motus distinctus ab omnibus alijs realiter. prima p; patet q; augmentatōm annectitur corruptio sc; nutrimenti et generatio p;ialis qua nutrimentū efficiē sub forma et esse viuentis. anectunt etiam ei alteratio et motus localis vt p;ant alique edes facte ante oppositum. Secōdam ptem pbat p;is primo ex pte terminozum. sc; ex mō transmutatōis. Ex pte terminozū sic q; alteratio est ad qualitatem. sed generatio et corruptio sunt ad substāciam et locū mutatio ad vbi. sed augmentatio et diminiutio sunt p se ad qritatem qui termini realiter distinguuntur ergo etiam isti motus eo q; motus sunt distinctem et esse specificū a termino ad quem. Ex pte vero modi

transmutatōis sic pbat. quia non est necesse id qd alteratur neq; id qd generat transmutari fm locum nec fm totū nec fm ptes sed bñ illud qd augetur seu diminiuit saltē fm pte mutat locū occupando et sumēdo maiorē vel minorē locū. Aliē tñ illius qd auget et illius qd diminiuit ptes mutat locū q; illi qd circularit motū mutat locū fm ptes. nā ptes ip;us corpis moti circularit mutant locum ipso toto semp manēte in equali loco. Sed qd auget vel diminiuit variat de maiori loco in minorē locū vt ecōtra. Ex quo p; q; augmentatio vel diminiutio non sūt motus locales circularit neq; motus localis reclus in quo trāsmutat mobile totum de vno esse in aliud qd nō necessario uenit ei qd augmentat vel diminiuit. possunt etiā distingui augmentatō et diminiutio ab alijs motibus ex pte obiecti. q; nutrimentū vt ē in potentia aliq; sube viuentis est obiectum nutritōis q est generatio p;ialis. vt vero ē potentia quale est obiectū transmutatōis vt vero est potentia quantum est obiectum augmentatōis.

Dubitatur Primo quō differunt augmentatio et rarefactio. dicitur q rarefactio terminat ad raritatem que ē qualitas circa qritatē. Augmentatio vero p se terminat ad qritatē. Itē rarefactōm nō aduenit noua materia nec qritas. sed solū materia que ē sub pua qritate efficiē sub maiori ad quā erat in pōia. s; in augmentatōe aduenit noua materia cū noua qritate.

Dubitatur Secōdo vtrū augmentatio et diminiutio ab inuicē distinguantur. Et videtur q; nō q; hnt eundē terminū ad quē fm spem. nam linea pua aut superficies pua et magna nō differūt spē. Rūdet q; sunt diuersi motus nāo et etiam spē modalitē supra p;cedendo motū in rōne motus q; p;essus de qritate pfecta in qritatē impectam fm eōdem sunt p;essus oppositi repugnantes p modū p;inatōis et habitus. sed tñ p;ie nō distinguuntur spē p;ie dicta. spē sc; entis qritum ad id positū qd includūt. Et est eaz distinctio similit' alteratōibus quaz vna est de magis albo in minus album et alia ecōtra. Ad rōnes ante oppositum dicitur q; sunt solute ex dictis.

Circa quod autem est Queritur Decimo vtrū illud qd auget sit solū in potentia qritū nullā pemptus hns qritatē. Arguit primo q; sic q; augmentatio ē motus ad qritatē s; ois motus ē actus entis in potentia sc; ad tēnū motus igit' augmentatio est alicuius qd ē in potentia qritū. et nō qd ē in actu. Secōdo sic augmentatio ē ad qritū in actu. ergo nō ē a quāto in actu alias esset ab eodē in idē. Tercō

augmentatō com' triplē

Nota

Diffinitio augmentatōis et est diffinitio causalis

fic. subiectū augmētationis et generatōis est idem ut habet textus. sed subiectum generatōis nō ē in actu quantum. ergo nec subiectum augmētationis.

In oppositum. Est p̄s qui post q̄ ostendit qualiter augmētatio differt ab alijs motibus. in sequēter ostendit circa qd̄ qualiter. et p̄ que habet fieri augmētatio.

Sciendum. Primo q̄ subiectū radica le et primū generatōis et aliorū motūū est idem sc̄ materia. Diversimode t̄m q̄ materia est subiectū primū generatōis. sed est subiectū remotū aliorū. et ideo p̄s inquit. an subiectū augmētationis sit sep̄atum omnino a corpore et et magnitudine primo inquit. hoc de subiecto generatōis. qd̄ p̄t intelligi dupl̄. uno mō de sep̄atōe fm̄ esse et locū. Alio mō fm̄ esse t̄m et nō fm̄ locū quo modo v̄nū est sep̄atum a dolo.

Sciendum. Secūdo. q̄ licz subiectū augmētationis sit actu quātum t̄m nō fm̄ q̄ est in actu ex se ē augmētatio sed put est in potētia ad maiore q̄ritate v̄nē in q̄ritate p̄terita fm̄ simplicē eius naturā et formā nō est p̄teritas ideo dicebat in p̄dicamentis q̄ q̄ritate nihil est p̄teritum. sed in q̄ritate p̄terita ut est terminus corrupcionis naturalis terminatus a forma naturali q̄ritū ad maximū et ad minimū in ea ē p̄teritas in eadē sp̄e fm̄ rōnis p̄fecti et imperfecti et nō in diversis sp̄edus. et sic augmētatio ē ex quāto imperfecto ad q̄ritum p̄fectum ad qd̄ q̄ in potētia q̄ritū imperfectum et ita augmētatio ē ex quāto in actu fm̄ q̄ est in potētia ad aliā q̄ritate et nō vt quāta est.

Conclusio. Prima. subiectū generatōis nō est sep̄atum fm̄ esse et locū ab oi corporeitate et magnitudine. nec fm̄ esse t̄m sic q̄ sit in corpe sicut locatū in loco. prima ps p̄ q̄ si sic t̄m tale subiectū haberet se vt puncta t̄m. vel vt corpa insensata vel vt vacūū et sic locus esset vacuus. p̄ctus em̄ nō ē in loco q̄ locus ē indivisibilis et mēsurā locati divisibilis. Si em̄ tale subiectū esset insensatum vt materia. vacuum etiam esset in loco.

Secūda ps p̄t. quia si sic. sequerent tria inconvēnientia. primū est q̄ cū ex aqua fieret aer aqua nō transmutaret q̄a si aer sit in aqua sep̄atus t̄m ab ea fm̄ esse possit subtrahi aqua nō transmutata sicut v̄nū extrahitur dolo non transmutato. Item secūdo sequeret etiam q̄ in vno corpe essent infinite materie q̄na p̄ter. quia cum materie esset seclusa ab omni corporeitate. t̄m non occuparet locum et sic infinite possunt esse materie et per sequens infinita p̄nt ab vno generari. Item t̄t̄o sequeret q̄ generatō esset solum exitus id est extractio v̄nū ex alio non trās mutato ipso quod est contra sensum. sed q̄ subiectū

generatōis sit q̄ritum p̄s sic p̄bat. ipsum non est indivisibile ergo est q̄ritum et divisibile. Accedens p̄ quia indivisibile est terminus divisibilis aliter sed materia non est terminus sed est terminata.

Conclusio. Secūda. idem est subiectū generatōis naturalis et augmētationis. patet quia generatō naturalis ē ad corpus naturale et augmētatio est ad corpus q̄ritum sed eadem est materia corporis q̄riti et naturalis igitur idem est subiectum generatōis naturalis et augmētationis sed subiectum generatōis non est sep̄atum a magnitudine igitur nec subiectum augmētationis. v̄nē subiectum generatōis est materia vt est in potētia ad esse substantiale et sic accidit ei esse sub alia forma substantiali sed subiectum augmētationis p̄rium et primū est materia existens in actu substantiali et in quāritate imperfecta vt est in potētia ad actum p̄fectorem. vt vero corpus non est sub quāritate perfecta et in potētia ad quāritatem imperfectam est subiectū dimmutionis. Ex quo patet q̄ licet idem sit subiectū generatōis et dimmutionis fm̄ rez tamen ē diversum fm̄ rationem.

Dubitatur. Apho in textu. v̄nū in augmētatione id qd̄ aduenit puta cibus augetur vel id cui aduenit puta corpus vel membrum vel v̄nū. Pro solutione duobij p̄mittit p̄s tres condiciones augmētationis. quarum prima est. q̄ illius quod augetur quilibet ps augetur et illius quod dimminuit quilibet ps dimminuit. Secūda est q̄ augmētatio est adueniente aliquo extrinseco. T̄t̄ia est q̄ illud quod augetur manet idem fm̄ substantiam ante et post augmētationem. Et tunc respondetur ad dubium q̄ illud cui nutrimentum aduenit est id quod augetur. patet quia illud quod debet augmētari debet manere idem ante augmētationem et post. sic aut est de corpe aut membro cui aduenit nutrimentum et non de nutrimento ergo et. Item sicut est in alteratione sic et in augmētatione. sed in alteratione id quod manet idem v̄nū dicitur alterari scilicet subiectum et non qualitas adueniens ergo similiter erit in augmētatione q̄ videlicet corpus vel membrum quod manet v̄nū et idem dicitur augeti et non cibus adueniens.

Dubitatur. Secūdo. v̄nū verum sit q̄ augmētatio sit adueniente aliquo extrinseco. Et videtur q̄ non quia illud extrinsecum adueniens vel esset corporeum vel incorporeum non incorporeum quia tale non augetur. neq̄ corporeum. q̄ esset penetratio dimmutionis in re quata. Et p̄ hoc obijciētes dicit augmētatione sic

plus p̄mittit
Sicut augmētatio
p̄ma
2a
3a
responsio ad q̄ritū

p̄fectiōnem sicut quando ex aqua fit aer est au-
 gmentatio et cum ex aere fit aqua est diminutio. **S**
 contra hoc arguitur p̄his quia cū ex aqua fit aer si ibi
 esset augmentatio vel aqua augmentaret vel aer ul-
 aliq̄s eor̄e ambobus nō aqua quia coalescit neq̄
 aer q̄ incipit esse de nouo modo augmentatio p̄sup-
 ponit esse aucti. Neq̄ aliq̄s eor̄e ambobus q̄ oportet
 id quod augetur manere idem ante generatiōem et
 post h̄m esse et ratiōem. cum ergo a forma sit esse
 et ratio rei. cum ex aqua variatur forma sequit̄ q̄
 nō est aliq̄s eor̄e ibi manens h̄m esse et ratiōem. opor-
 tet ergo dicere q̄ augmentatio fiat adueniente ali-
 quo extrinseco corpore q̄s est prius dissimile et effi-
 citur simile p̄ alteratiōem et augetur in substan-
 tiam illius cui aduenit. neq̄ ibi est penetratio dime-
 sionū quia id quod aduenit auget id cui aduenit et
 fit vñū cum ipso. q̄s p̄bat p̄his quia nisi fieret vñū
 cū ipso p̄ se existet et sic eēt generatio et n̄ augmenta-
 tio.

Dubitarur Tercio vñū in q̄ritate sit
 aliqua mutatio p̄prie dicta

Et videtur q̄ nō quia omnis mutatio est inter ter-
 minos simplices. sed quātitas potest crescere in infi-
 nitum nam licet lineam p̄teahere in infinitū ut di-
 cit **Eudides**. R̄spondetur q̄ q̄ritate mathematica sum-
 pte nō repugnat infinitas sed bene si sumat p̄hisice
 ut est sub regula forme substantialis naturalis de-
 terminantis sibi maximū et minimū in q̄ritate. unde
 primo nō est motus in q̄ritate sed bene secūdo nō.

Dubitarur Quarto de causa effectiua
 augmentatiōis. R̄spondetur

q̄ anima est principiū primū augmentatiōis et al-
 terans nō alteratum neq̄ auctum. Sed alteras al-
 teratum ē ipsum corpus vel membrum q̄s in se ha-
 bet virtutem alteratiuam et augmentatiuam. cons-
 uertendo sc̄z aliud in sui naturam sed cibis. vel ali-
 mentum nō auget effectiue sed auget in quantum ē
 materia aucti. Ratiōes ante oppositum facte sa-
 ciliter soluitur ex dictis.

Suscipiendum utiq̄.

Queritur Undecimo ut̄ tres conditio-
 nes augmentatiōis sint bñ
 assignate. In quarum prima d̄ illius q̄s augetur
 quelibet p̄s augetur et illius q̄s diminitur quelibet
 p̄s diminitur. Secūda est id q̄s augetur ante augmē-
 tationem et post manet vñū et idem h̄m materiam.
 Tercia est q̄ adueniente aliquo extrinseco fit aug-
 mentatio. Arguitur p̄tra primam nam si sit ali-
 qua p̄s corpis infirma et alie sane tūc partes sane
 possunt augmentari pte infirma nō aucta. Secū-
 do sic si ita esset oporteret nutrimentū trāsmitti ad
 singulas ptes illius q̄s auget et auz tales ptes sint

infinite oporteret nutrimentū diuidi in infinitum
 quod est impossibile. **T**ercio sic arguitur contra
 secūdam ptem. illius q̄s augetur ptes continue flu-
 unt et resuūt. ergo nō manet vñū et idem. **Q**uar-
 to sic p̄tra terciam partem. quia quedā animalia vñ
 uūt et augetur sine aduentu aliauius nutrimenti ex-
 trinseci sicut patet de multis auibus. Item si adue-
 nit aliq̄s extrinsecū vel illud esset corporeum vel
 incorporeum. Si incorporeum sequeretur q̄ mate-
 ria esset sepaata ab omni quātitate corpali. Si etiā
 incorporeum nō esset quātum in actu et ita p̄ sui ops
 positōem nō faceret maius p̄ sui q̄ritatem. Si ve-
 ro sit corporeum sequitur q̄ duo corpora essent siml̄
 in eodem loco sc̄z corpus q̄s augetur et corpus addi-
 tum quod auget. hoc autem est impossibile.

In oppositum Est p̄his in presen-
 ti tractatu. **P**ro-
 missionē Sciendum primo q̄ postq̄ p̄his ostendit circa
 quid habeat fieri augmentatio. consequenter mani-
 festat quasdam adiōnes augmentatiōis que sūt
 sex sc̄z tres affirmatiue de quibus est titulus questi-
 omis et tres negatiue. Quarū prima ē q̄ in illo q̄s
 augetur nō oportet ponere vacuū ut fiat augmēta-
 tio. et rō istius habet in secūda conclusionē. Secūda q̄
 augmentatio fit nō aduenire aliquo incorporeo. cuius
 rō habet in secūda conclusionē. Tercia ē q̄ in augmēta-
 tiōe nō ē penetratio dimensionū. cui rō habet in vlti-
 ma conclusionē. Et trib̄ p̄his alijs adiōnib̄ declaratis re-
 simat p̄his istas tres adiōnes negatiuas et manifestas

Sciendū Secūdo q̄ in viuere corpa dissimilē
 vñū p̄tū augent cū ptes similit̄
 p̄tū auget sicut manū q̄ apomē ex ossē carne et mus-
 culo. et rōs d̄ augmentari cum q̄libz illaz p̄tū auget

Sciendū Tercio q̄ q̄dā s̄ ptes h̄m formā
 que dicunt ptes formales. et q̄dā
 sunt ptes h̄m materiā q̄ dicuntur materiales. vñ eadē
 ps d̄ h̄m materiā et formam et h̄m sp̄m sicut caro
 vel os. **S** d̄ h̄m sp̄m et materiā alia et alia rōne
 nā caro d̄ ps formalis et h̄m sp̄m put in ea p̄stare
 eadē id q̄s p̄tinet ad sp̄m carnis. **S** d̄ h̄m materiā
 am put in ea p̄stare id q̄s est matie. Et ideo vult
 p̄his q̄ si accipiat ps h̄m sp̄m illius q̄s auget q̄libz
 ps auget. cuiuslibet p̄tū p̄tū h̄m sp̄m p̄stare additur
 aliq̄o tanq̄ p̄manēt. h̄ ps materialis nō auget q̄a
 id q̄s auget optet p̄manere itē nō at̄ q̄libz ps h̄m
 materiā p̄stare p̄manet sed solum h̄m formā.
 Sicut autem d̄ in quarto p̄his corpa sunt sp̄s
 consideratur ad materiā sicut p̄tinet ad p̄tētum et
 mensura ad mensuratum. oportet ergo de pte intel-
 ligere h̄m sp̄m et h̄m materiā sicut de mensura et
 mensurato siue p̄tinet et p̄tento. Si quis enim men-
 surat aquā eadē mensura ita q̄ semp̄ alia et alia

aqua puta si ex vase pleno guttatim aqua effluat & guttatim sp aqua infundat erit ibi sp eadem aqua considerata natura aque. nō at erit ea dē q̄tum ad materia aque. Et similiter oportet intelligere q̄ spēs & forma carnis in viuente sp manet eadē tanq̄ natura quedam nō tamen sp manet eadem materia in qua spēs et forma carnis suscipit. Et simile est de fluuio qui sp manet idē q̄tum ad spēm fluuij & tñ materia lis aqua semp est alia et alia. Similiter etiā de igne cuius spēs et forma manet eadē in fornace licet ligna in quibus formaliter ardet ignis aburant et zsu manēt et itēz alia ponant. Item idē etiā appet in p̄lo ciuitatis qui sp manet idē fm id qd est speciei q̄uis hominū mltitudo ex quibus materialiter p̄stitutus ē populus variē qz quidā moriunt et alij succedūt. sic ergo manet semp in viuente id qd p̄tinet ad spēm carnis vel ossis vel alterius p̄tis licet materia in qua fundat talis spēs paulatim zsumat p̄ actum caloris et alia de nouo p̄ nutrimentū adueniat. Ergo qñ aliq̄ corpus auget. augmentatur natura carnis quia plus regenerat per nutrimentum q̄ deperit eat per actionem caloris.

Sciendum Quarto. q̄ nō oportet augmentationē fieri adueniēte aliquo in corpore neqz tñ p̄pter hoc oportet dicere duo corpora ē simul neqz corpus qd auget esse nauū q̄a plus fuit id qd p̄ nutrimentū recipit q̄ id qd fuit zsumptum p̄ calozē naturalē. dñs em naturalis extendit id qd est generatū ex alimēto in maiore quantitatē. fm om nē dimensionē et ita occupat maiorem locū q̄ ante.

Cōclusio Prima. augmentatō habet siē fm p̄tes formales. et nō materiales p̄z qz quelibet ps materialis non manet si quedā defluit zsumpta p̄ calozē. quedā aduenit restituta p̄ nutrimentū. p̄tes autē fm spēm manēt in uirtute zuertendi nutrimentum in substantiam sui ergo zclusio vera. Ex quo sequitur.

Cōclusio Secūda. illius qd auget quelibet ps formalis auget et illius qd diminiuit quelibet ps formalis diminiuit. patet qz ps formalis manet et h̄z dñtatem zuertendi nutrimentū in sui naturam. nō autē p̄tes materiales ut dictū est h̄z etiā zclusionē p̄bat p̄ius a signo. nā manifestū est qz p̄tes dissimiliū p̄tium auget p̄ hoc qz p̄tes similitū p̄tium auget ut p̄ius dictū est in sc̄do nota bili. s̄ cum caro auget nō est ita manifestū qz q̄libet eius ps omogēnia auget sicut cū auget manus ubi manifestū est qz q̄libet eius ps auget. Et ita inter p̄tes formales quedā sē manifeste ille sc̄z q̄ habet operationes extrinsece apparetē sicut sūt p̄tes organice s̄ alie sē p̄tes formales occulte ille sc̄z q̄ nō h̄nt operationes extrinsece apparetē sicut ē caro. Et inter est qz de

carne mortua dicimus qz ē caro qz videt se eodē mō habere i mortuo sicut in viuente se habebat. ita qz nō videbat habere aliq̄ operationē in viuente. S̄z oculus extractus a corpe viuente nō dicitur oculus nisi equi uoce. quia oculus in viuente habebat operationem manifestam quā non habet extractus.

Cōclusio Tertia. illud qd auget manet sp unū et idē fm nām. p̄z qz licet p̄tes materiales fluant et restuat tñ p̄tes formales fm quas fit augmentatio sp manēt eadem. ergo augmentatū semp manet idē fm numerum.

Cōclusio Quarta. Augmentatō fit adueniēte aliquo extrinseco corpro. p̄z qz augmentatio fit fm p̄tes formales p̄ actionē dñtis naturalis que ē in ipsis p̄tibus et extendunt fm oēm dimensionē p̄ actionē dñtis naturalis. hoc autē nō p̄t fieri sine noua materia adueniēte que nō est sine p̄titate. que p̄ h̄mōi actionē zuertit in s̄bam ipsaz p̄tium formalium eas extendēdo et ingediēdo. ergo zclusio vera. Ex oibus istis p̄z tñtio ad questū sc̄z qz tres dñtēs augmentatiōis sē sufficienter assignate p̄z p̄ ea q̄ dicta s̄. s̄ circa p̄dicta oriunt dubia.

Dubitat Primo. utz ad saluandū augmentationē zcuiens sit ponere pozos. Dicit qz cū augmentatio fiat p̄ trāsmutationē nutrimenti qd est corpeum ad singulas p̄tes viuētis. oportet qz in viuente sint pozī in singulis p̄tibus ad recipiendum nutrimentum attractum ut conuertatur in substantiam cuiuslibet p̄tis.

Dubitat Secūdo. utz calor naturalis p̄tinē agat in humidum radicale. Dñm primo ad dubiū qz p̄ humidū radicale intelligit ois ps viuētis q̄ corrupta nō p̄t restaurari p̄ naturā sicut manus. vel oculus. S̄z p̄ humidū nutrimentale siue cibale intelligit nutrimentū dispositū ad zquestiōnē in s̄bam viuētis. sicut ē sanguis vel aliq̄ h̄mōi. dicit ergo qz calor naturalis sp agit et q̄ diu inuenit humidū cibale agit in ipm & qñ nō inuenit aliq̄ humidū cibale agit in humidum radicale.

Dubitat Tertio. an nutrimentū sit simile vel dissimile ei qd nutritur. Rñdetur qz in principio alterationis est dissimile s̄ in fine alterationis qñ zuertitur in substantiam aliter est simile. nō tamen a seo efficitur simile quin retineat naturā illius a quo sumptum ē sicut sanguis generatus ex lactuca est frigidus et etiam ex piscibus. et ob hoc humidum radicale p̄tinē n̄ inuoluptuositatem humidū extranei impurius efficitur et iteo humidum totaliter efficitur impurum et corumpitur animal. sicut vinū p̄ extractionem vinū et ztinuam aque infusionem impurius vinum efficit. et eadē in fine corumpitur et amittit opus vinū ita qz non p̄t

in plus aqua succretur in naturam vini.

Dubitat Quarto ut differant augmentatio et nutritio vel nutritio a generatione. **Ad** q^m differunt ex pte obiectoy accep-
torum formaliter ut satis patet in secundo libro de anima. differunt etiam quia vivens quod vivit nutritio non tamen semper augmentatur. Etiam quia generatio accipit formam eductam de materia que est subiectum generationis. Sed in nutritioe et augmentatione nutrimentum accipit formam membri non manens per se subsistens sed unum secundum substantiam cum membrum

Dubitat Quinto an augmentatio sit ad quantum in communi. **Respondetur** q^d sicut motus et mutatio est ad singulas res per se et ex parte ad usum ita est de augmentatioe

Dubitat Sexto an motus nutritioe quo transmittit ad singulas partes vivit sit naturalis. **Respondetur** q^d si consideretur natura nutrimenti non est realis sed si consideretur virtus anime que est in nutrimento quod quidem anima habet motum secundum omnem differentiam positionis talis motus est naturalis.

Dubitat Septimo utrum membrum patiatur mixtionem a nutrimento. **Respondetur** q^d mixtio potest dici dupliciter uno modo quando miscibilia alterantur et reducuntur in unum medium et sic membrum non patitur mixtionem a nutrimento. Alio modo quando unum in sui naturam convertitur ita quod convertitur opus proprium in speciem propriam et sic membrum patitur mixtionem a nutrimento

Ad rationes Ad primam dicitur q^d illius quod augetur quilibet pars augetur intelligitur dum partes sunt bene dispositae et sane. **Ad** secundam dicitur q^d sicut partes viventes sunt finitae secundum actum ita etiam partes nutrimenti nec sunt divisibiles partes nutrimenti in infinitum considerata formaliter ratione quibus considerata sola ratione quantitatis sunt divisibiles in infinitum. **Ad** tertiam dicitur q^d partes materiales fluunt et resoluuntur non partes formales. **Ad** quartam dicitur q^d sunt quedam animalia que habent debilem calorem et ita per longum tempus calor debilis eorum potest occupari circa nutrimentum assumptum absque hoc q^d de novo sumant novum nutrimentum. **Ad** ultimam patet solutio in quarto dubio.

Quereretur autem utrumque

Queritur Duodecimo utrum augmentatio sit unus motus et terminus. **Arguitur** q^d non quia augmentatio sit secundum singulas partes viventes. ergo augmentatio non est unus motus. sed plures secundum pluralitatem partium illius quod au-

getur. **Respondetur** sic si augmentatio esset continua a principio augmenti usque ad terminum sequeretur q^d si corpus auctum per totum tempus augetur secundum aliquam partem puta pedalem vel bipedalem quod in quolibet parte sensibili illius terminus augetur secundum quolibet partem sensibilem illius quantitatis. hoc videtur irrationabile ergo augmentatio non est unus motus terminus.

In oppositum Arguitur quod augmentatio est motus determinatus ab alijs ergo est unus. sed motus esse unus est ipsum esse continuus. ergo augmentatio est motus continuus. **Pro responsione.**

Sciendum Presupponendo primo q^d fixata repugnantur termini maxime distantes inter se quos potest fieri continuus exitus de uno in alterum et ita potest esse motus qui augmentatio vel diminutio occupatur. **Supponitur** secundo ex quinto philosophorum q^d ad unitatem motus requiritur hec tria scilicet unitas mobilis per se unitas forme secundum quam est motus etiam in specie specialissima et etiam unitas temporis. **His suppositis sit.**

Conclusio Responsalis ad questionem quoniam augmentatio animalis vivens sit continua per aliquod tempus. tamen contingit augmentationem non esse terminatam a principio augmenti usque ad terminum completum nisi forte accipiendo augmentationem per dispositionem ad augmentum. prima pars patet quod per aliquod tempus vivens potest habere alimentum sibi convenientem in magna abundantia et habere virtutem per quam plus convertit in substantiam quam fuit depositum. ergo per illud tempus continue potest moveri. secunda pars patet quod vivens non semper habet alimentum convenientem nec etiam sufficiens neque semper habet virtutem sufficientem ad convertendum plus de alimento quam fuit depositum etiam augmentatio non est nisi in fine alterationis nutrimenti cum ergo alteratio sit successiva sequitur q^d augmentatio non sit semper terminata cum precequaer alterationem nutrimenti que non potest semper simul et cum augmentate. sed si sit dispositio bona in eo quod augetur a principio augmenti usque in finem est semper augmentatio vel dispositio ad augmentum. tamen si sit egritudo in ipso vivente vel aliqua indispositio non oportet ipsum augeri nec dispositionem fieri ad augmentum quod sit est indispositum.

Dubitat An vivens quod vivit nutritioe. **Arguitur** q^d non quia nutritio sit per susceptioem nutrimenti si quodam animalia per longum tempus nutrimentum non suscipiunt ergo in illo tempore non nutriunt et tamen vivunt ergo. **Item** alie virtutes anime que cessant a suis actibus ergo etiam nutritiva.

Ad dubium videtur quod vivens quod diu vivit nutritur sed non augetur quod diu vivit. prima pars patet. quia vita consistit in calido et humido et ita omne vivens habet calorem et humiditatem sed calor nescit non agere. ergo in vivente calor semper agit resoluendo et fovendo humidum radicale. ergo si vivens debeat per manere in esse necesse est quod nutrimentum suscipiat et convertat ipsum in sui naturam ad restaurandum humidum radicale depositum alias vivens consumeret. ergo necesse est omne vivens quod diu vivit nutritur. Secunda pars patet quia calor naturalis est instrumentum anime subserviens sibi ad augmentationem sed instrumentum imponit terminus a principali agente. cum ergo anima que est principale agens determinat certam quantitatem in materia. sequitur quod habitus illa determinata quantitate calor naturalis qui est instrumentum anime cessat ab actu augmentationis. Item in principio augmentationis humidum radicale quod est proprium et naturale subiectum caloris naturalis est purum. ideo calor naturalis a seorsum fortis est quod potest multum de humido extraneo convertere in substantiam viventis. et quia humidum radicale quod est purum in principio per continuam mixtionem et intus susceptionem humidi extranei efficitur impurius ideo calor naturalis tempore debilitatur. sicut vitis debilitatur per hoc quod aqua tempore permiscetur cum vino. et ita calor naturalis ad hoc deuenire potest quod non potest plus convertere de alimento quod fuit depositum et tunc cessat augmentatio. et tamen adhuc auctum debilitatur. tunc venit ad illum statum in quo minus sufficit convertere de alimento quod fuit depositum et tunc vivens diminuitur. deinde a seorsum debilitatur quod non sufficit convertere in substantiam viventis et tunc est necesse vivens mori quando non plus nutritur et sic patet quod quod diu vivens est vivens tam diu nutritur. sed non semper augetur. primo in principio tempore vite sue augetur et in fine vite sue diminuitur.

Ad rationes autem oppositum dubij est dicitur quod in illis animalibus calor naturalis est debilis ideo prologo tempore vite nutritivo sumpto ipsum digerendo et convertendo in naturam ipsius viventis et assumendo ipsum. **Ad** secundam dicitur quod vis nutritiva in via generationis est prima inter potentias anime. et ita est magis naturalis. ideo sicut potentia naturalis semper habet suas operationes ita potentia nutritiva. **Ad** dubium movet philosophus in textu. qualiter scilicet differunt obiectum augmentationis et nutritionis. Sed ad istud dubium per solutio in precedenti questione et etiam ex dictis in secundo de anima. **Ad** rationes. Ante oppositum. **Ad** primam dicitur in toto eo modo debent augetur. partes autem sunt in toto diuisimulim per potentiam faciunt unum stimulum secundum actum. ideo non est una augmentatio continua secundum actum. **Ad** secundam

patet solutio ex dictis. non enim oportet quod si aliquid augetur per aliquod tempus quod in qualiter parte illius temporis augetur secundum aliquam partem illius quantitatis. quia in aliqua parte temporis disponit tamen ad augmentationem et non augetur. si tamen accipiat aliqua pars temporis in qua aliquid actu augetur. in qualiter parte illius temporis augetur secundum aliquam partem quantitatis qua tempus et motus dividuntur.

tertius tractatus.

Quoniam autem prius queritur. **Decimo.** utrum omne agens agat per actum

Regit primo quod non quod tangentia sunt quorum ultima sunt simul. modo aliqua agunt que non habent ultimam. cuiusmodi sunt substantie spirituales igitur. **Secundo** sic. celum agit in heri inferiora et tamen non tangit ea. quod dicitur tangens tangitur in tangendo. quod autem tangitur patitur. **Stat** autem quod celum ab istis inferioribus non patitur cum sit incorruptibile. ergo celum non agit in heri inferiora per contactum. **Tertio** sic. visibile agit in visum. et magis tradit seipsum et tamen non tangunt. Et ita arguitur de pluribus alijs. ergo non omne agens agit per contactum.

In oppositum. **Est** plus in primo capitulo tertij tractatus huius primi. **Sciendum** primo quod postquam philosophus in primo tractatu determinavit de generatōe et alteratione ostendendo quid sint et qualiter differant ab alijs motibus et in secundo tractatu determinatum est de augmentatōe et diminutione que sunt principales partes motus ad formam hanc sequente quia in secundo libro determinandum erit de generatione et corruptōe elementorum et de natura generatorum et corruptorum ideo in fine huius libri determinat de tactu actione et passione etiam de mixtione que omnia subseruiunt determinatis in precedentibus. **Nam** secundum antiquos ponentes plura principia materialia generatio et corruptio fieri per aggregationem et segregationem que non possunt fieri sine mixtione. et mixtio sine actione et passione que non sunt sine tactu. similiter etiam secundum ponentes unum principium materiale generatio et corruptio non possunt fieri sine actione et passione. primo ut intendit dyogenes si non esset nisi unum principium materiale non possunt saluari actio et passio. **Nam** caliditas non agit in frigiditatem nec transmutatur in ipsam si actio et passio est ratione subiecti communis ambobus. Et ideo secundum ponentes plura principia et etiam secundum ponentes unum generatio et corruptio non possunt fieri sine actione et passione et tactu. **Item** secundum aristotelem et veri veritatem alteratio precedit generationem et corruptionem alteratio autem non potest esse sine actione et passione nec sine tactu ideo determinandum est in isto libro de actione passione et tactu. Et quia gene

ratio et corruptio non sunt sine congregatone et se-
gregatone quous generatio non fit segregatio et cor-
ruptio non fit segregatio. congregatio tamen non est sine
mixtione que non est sine actus passione et tactu ideo
etiam ad hunc librum in quo agitur de generatone et cor-
ruptone pertinet astrictare de mixtione. et ideo de illis
tribus agendum est in isto libro. Et quod tactus color est
quod actio et passio. et passio quod mixtio. ideo prius age-
dum est de tactu de quo modo est prius questio. Deinde
de actone et passione et ultimo de mixtione. et sic pa-
tet quare de istis agitur in ultimo tractatu. huius
libri et quo ordine determinandum est de ipsis

Sciendum Secundo quod tactus accipit
duplitate. uno modo proprie
Alio modo metaphorice. Ad tactum autem proprie dictum
tria requiruntur. primum est quod fiat in habentibus ma-
gnitudinem et positum in continuo et per se in ha-
bentibus locum. et ergo neque punctus neque unitas tan-
quam se quia magnitudo a loco separari non potest. Se-
cundum est quod ultima illorum habentium magnitudinem et
positum sint simul. Tertium est quod ipsa quorum ultima
sunt simul sint actiua et passiva ad invicem. Et ratio
huius est quia illa proprie se tangunt que habent diversas
magnitudines et per se loca diversa. sed in diversis
locis diverse sunt virtutes. ideo oportet illa que na-
ta sunt se tangere proprie esse contraria et per seque
esse actiua et passiva inter se. Sic ergo patet que sunt
tangencia proprie dicta sunt enim corpora habentia di-
versas magnitudines quorum ultima sunt simul actiua
et passiva ad invicem. Et ideo tactus proprie dictus
est corporum habentium diversas magnitudines quorum
ultima sunt simul actiua et passiva ad invicem. Et
sic patet quod sit tactus proprie dictus et que requirunt
ad ipsum. Sed ad videndum de tactu metaphorice quod
sit et qualiter habeat fieri et quot modis.

Sciendum Tertio quod ut dicit philosophus moveri et
agere in aliquo conveniunt et in alio
quo differunt. Conveniunt enim in hoc quod sicut est aliquid mo-
uens immobile ita est aliquid agens impassibile ut ce-
lum. Sed differunt quod agere si proprie accipiatur oppo-
nitur ei quod est pati si proprie sumatur. Unde agens pro-
prie dictum infert motum mobili si est passio que est alie-
ratio proprie dicta facta per aliquam similitudinem sensibilem
sed movens sed quod infert motum mobili si sit motus
localis siue alteratio siue quecumque augmentatio. Ex
quo patet quod movere est in plus quam agere. nam om-
ne agens in agendo movet sed non omne movens
in movendo agit proprie sicut intelligentia movet ce-
lum sed non agit in ipsum celum autem movet hec
inferiora et agit in ipsa quous ab eis non repatiatur.
Ex istis patet quod duplex reperitur tactus metaphori-
cus. quodam est ex parte tangentis et tacti ut cum in

telligentia nec mota neque passiva movet celum quod
dem movetur sed non patitur et huius tacti deficit
omnes conditiones tactus proprie dicti. intelligentia enim
nullam habet magnitudinem nec ultimam magnitu-
dinem nec contrarietatem. Alius est tactus metaphori-
cus ex parte tangentis solum. et non ex parte tacti et
hec modo celum tangit hec inferiora quia ipsum mo-
tum ab intelligentia movet et agit in hec inferiora
non autem patitur ab ipsis et ita isti tacti deficit
tertia conditio tactus proprie dicti. sed omnia hec infe-
riora generabilia et corruptibilia nata sunt se tangere
et tactu proprie dicto. ut patet per conditiones tactus
proprie dicti. Ex dictis patet.

Conclusio Prima omne agens proprie di-
ctum agit per contactum passivi im-
mediate ab ipso. patet quia omne tale infert motum
motum qui est passio et cum talis motus sit actus
ideo non potest esse sine subiecto. oportet ergo quod agens
et patiens sint simul per immediationem.

Conclusio Secunda omne movens movet
per contactum siue proprie siue me-
taphorice dictum. patet quia omne movens infert
motum mobili. ergo est simul cum ipso. et iste condi-
tiones sunt intelligende de agentibus primis ut sa-
tis dicitur septimo philosophorum.

Ad rationes Ante oppositum. Ad pri-
mam patet quod intelligentia
tangit celum tactu metaphorico ex parte movens et
mobilis. Ad secundam dicitur quod celum tangit hec
inferiora tactu proprie dicto ex parte istorum inferiorum
sed tactu metaphorico ex parte celi quia non patitur
ab ipsis. Ad tertiam dicitur quod arguit de tangen-
te remoto et metaphorico ideo non concluditur.

De facere autem et pati.

Queritur Decimoquarto. utrum sile agat
in sibi simile. Arguit primo quod
sic quia quodlibet non agit in quodlibet neque quodli-
bet patitur a quolibet indifferenter. ergo oportet age-
tis ad patiens esse similitudinem aliquam. Et est
magis quod finale non est sicut suo simili. sed ubi est mi-
nor resistentia ibi maior est actio. ergo quanto ali-
quod magis est simile patenti tanto magis agit in ipso.
Secundo sic magis calidum agit in minus calis-
sum et fortius in tepidum quam in non tepidum et ma-
gis lucidum in minus lucidum agit ergo simile agit in sile.

In oppositum Arguitur quia omnis
contrarietatis contraria autem dissimilia sunt ergo
Pro ratione Sciendum primo quod postquam philosophus veteres
minuit de tactu tam proprie dicto quam etiam metapho-
rico consequenter agit de actone et passione et primo

Tactus proprie
metaphorice

Tria requirunt ad tactum proprie dictum

Sup tactus proprie dictus et similitudo in ipso
respondit huius magnitudinem quous
colud sup actus et passus ad invicem

Movens
Agere quous et dicitur

Sup ad hoc quod sit tactus metaphorice
dicitur movens si ad tactum proprie dictum
colud hoc dicitur quod sit tactus agens et
passus siue passus quous et dicitur si
movens et agens

Tactus metaphorice duplex

De generatōe

et corrup. fo. x.

Handwritten notes at the top right, including 'Ipsi' and 'Dicitur'.

fm opinione antiquoz. deinde fm opinione ppriam. determinado at de agere et pati fm opinionem anti quoz...

Sciendum Secdo. qd qdum ad eodem actionis et passiois due fuerit opiniones antiquoz. quaz prima fuit pluriū antiquoz dicitum qd nullū simile agit in sibi simile nec patiat ab eo si dissimile agit in dissimile. Et rō...

Conclusio Prima. Omno simile alteri non agit in ipm nec patit ab eo pro bat tribus rationibus textus. Prima est. quia nō esset assignare causam quare unū cēt magis actiuū qd alterz. Secda est. quia idē ageret in seipsum et mo ueret seipsum quia unūqzqz est maxime sibiipfi idē. Tertia est quia sequerēt qd nihil esset remitus immo hile et incorruptibile. Et accipitur simile in omnibus istis large pur se extendit ad idēmitatē et ad oēm eouemētiam. Et si obiciat zeta sedam rōem dūdo qd intellectus agit in seipsum mouendo se ipsum. et ita nō videt in eouemētiam aliquid agere in seipsum. Rñdetur qd duplex est actio ut dicebat in secūdo de anima. quedam em est actio immanens et pfectiua alia est transiens et corruptiua. Actioe at pfectiua aliquid bene agit in seipsum per alterz in quātum est quodāmodo alterz a seipso. Sed actioe corruptiua et pphica idē nō agit in seipsum.

Handwritten notes at the bottom left of the first column.

Conclusio Secda. omniuarie dissimile non agit in sibi dissimile qd albedo nō patit a linea neqz eōtra msi forte p acci dens put accidit lineam esse nigram. nigr em patit ab albo et zuemunt in genere primo ergo actiua et passiua zuemūt in aliquo. Secdo. quecūqz nō sunt cō traria nec ex ztrarijs non sunt nata sacre seipsa. exērius a natura sua hoc est corumpere se ipsa Cōtraria aut nata sunt corumpere seipsa et agere et pati ad inuicē. quecūqz at sunt actiua et passiua sunt ztraria aut ex ztrarijs. sed ztraria zuemunt in genere et differūt in spē ergo actiua et passiua ad in uicem dicunt esse similia genere et dissimilia spē. Itē pbat pphus zelusione in ductine. nam corpus natura le agit in corpus naturale et patit ab eo et sapor a sapore et calor a calore et vniūsalitē omne omogenū ab oi omogenio qd rō. Ex istis zelusionibus sequit.

Conclusio Tertia. non solū similitudo vel dissimilitudo ē tota rō actionis et passiois sed vtrūqz zureit. nam actiua et passiua dicunt zuemre in materia et etiā in natu ra generis et differere spē. Un si aliqua duo nō zuer munt in materia vnum tene agit in reliquū sed nō eōtra. sicut celum agit in hec inferiora sed nō eon tra. Et similitē intelligentia mouet celum sed non mouet ab eo. vnde duplex est mouēs. quodōdam est mouens metaphoricū quod ē finis et tale est immo hile. Aliud est mouēs ptiualae et primum qd zuer mit in materia cum patiente et tale mouet et patit ab eo qd mouet. vnde si esset aliqua forma natura lis separata puta forma ignis ut calor. nullo mō pa tit ab eo in qd agit ppter hoc qd nō znumicat in ma tia cū patiente. Rōes an oppositū solute se ex dictis

Eodem autem modo.

Querit Derimoquinto. vtrū omne agens in agendo reparat. Arguit pi mo qd nō. quia nō omne mouens in mouendo mouet ergo nō omne agens in agendo reparat. Antecedēs pbat qd finis mouet et tamen in agendo nō mo uetur. Medicina etiam mouet effectiue et nō moue tur. Intelligentia mouet celum tamen non mouet. Celum etiam agit in hec inferiora tamē non patit ab eis. et sensibile mouet sensum tamen non mouet ergo rō. Secdo sic. si ita esset sequerēt qd a pportio ne minoris inegalitatis fieret actio quia cum om ne agens debet excedere suū patientē. si ergo repate ret agens a patiente tūc a pportione minoris inega litatis fieret actio. Tercio sic. si ita esset sequerēt qd agens et patientē possent semp agere ad equales distācias. et p zsequens cū summe calidum pōt agere in minus p equales distācias et etiā possēt pati a

Handwritten notes on the right side of the second column, including 'Conclusio' and 'Secda'.

Handwritten notes on the right side of the third column, including 'Querit' and 'Derimoquinto'.

Handwritten initials 'SP' on the left margin.

Handwritten notes at the bottom left of the page.

N. Actio et passio habeat fieri p poros & p poros indiuifibilia

De generatōe

Lyr p. intus q̄hor opinioes antiquoz q̄ et corrup. fo. xi.

Empedoclis
Democriti
mellissi
platonis

16ta q̄ho

mas ztarias tñ una scūday formaz pzeualet ad
uefus aliā et ita fm alterā eaz dicit intesio et fm
aliā remissio igit nō sunt ibi ztarij motus.

Quō autē cōtingat.

Querit Decimo q̄to. utz actio et passio
habeat fieri p poros ut dixit em
pedocles aut p corpa indiuifibilia ut dixit democri-
tus. Arguit primo q̄ habent fieri p poros. quia ra-
tioza corpa citius trāsmutant q̄ dura. sed hoc non
videtur esse nisi sint porosa ergo ratio fit p poros.

Secūdo sic in actione optet actionem agētis recipi
in paciēte sed non potest recipi nisi in poros. alias
duo corpa simul essent. ergo actio fit p poros. **Ter-
tio** sic arguit q̄ habet fieri p tactū corpum indiuifis-
bilium. q̄a videmus ptem aliauius totius citius mo-
ueri q̄ totum ergo indiuifibile prius trāsmutat q̄
diuifibile.

In oppositū

Est aristoteles in li-
tera quo ad ultimam
ptem. **Secūdo** primo q̄ postq̄ p̄ius determinauit
de actione et passione q̄tum ad rōes actiuoz et pas-
siuoz. sequēter determinat de ipsis q̄tum ad modū
agēdi et paciēdi. et circa hoc erit quatuor opinio-
nes antiquoz quas compāt adiuicem et eas imp-
bat. et deinde ueritatem determinat. fuit ergo pri-
ma opinio empedoclis qui dixit actionem et passio-
nem fieri per poros per quos dicebat actum agētis
ingredi in paciētem et eodem modo deire sensatio-
nem fieri. dicebat tñ nos uidere p corpa trāsparen-
tia halentia puos poros per quos ingrediunt radij
uifuales et tāgunt rem uisam. **Secūda** fuit opinio
democriti et leucippi qui uno sermone determinauerūt
de omni trāsmutatione dicentes corpa indiuifibilia
infinitaz figuraz esse principium omnū rez. p quo-
tum aggregationem fit generatio et per segregationē
corruptio. et p trāsmutationem in situ et ordine fit
alteratio. et ita dixerūt actionem et passionem fieri
p tactū illorū corpum indiuifibilium. **Tertia** fuit
opinio mellissi ponētis tñ unum ens immobile et im-
finitum et iste negauit actionem et passionem et ge-
neraliter oēm motum ut patet i. p̄hysicoz. **Quarta**
fit unum ens pbat sic. quia distinctio entium nō p̄t
fieri p uacū. sed non est uacū. ergo nō sunt entia
distincta. nec potest dici ut dicebat q̄ in aliquo zt-
nūo sūt plura entia fm positionem diuifionis quia
diuifio fieri nō p̄t nisi p uacuum. et ita si aliq̄d cō-
tinuū esset diuifibile in plura opteret q̄ ubiq̄ esset
uacū fm quālibet ptem sicut diuifibile. Si uero di-
cat q̄ fm unam ptem fit diuifibile et fm aliam nō
hoc est irrationabile. et eodem modo arguebat illud
ens esse immobile. quia uel moueret ad plenum uel

ad uacū. non primum quia esset penetratio corpis
nec scdm q̄a uacū non est. et similiter ponebat q̄ il-
lud esset uel finitum uel infinitum. si infinitum ita
poterit dici de primo nec potest dici finitū quia non
potest idem distingi ab alio nisi per uacū quod nō
est ponendum. Unde quia mellissus credidit diuifio-
nem et motum non posse fieri nisi per uacuum quod
abhorreuit inde est q̄ negat motum et multitudinē
entium. sed hanc opinionem non improbat aristote-
les quia eius oppositum satis manifestū est ad sen-
sum. **Quarta** fuit opinio platonis ponētis indiuifis-
biles superficies esse principia rez sicut democri-
tus posuit corpa indiuifibilia esse rez principia. differit
tñ in hoc. quia democritus posuit illa corpa indiuifis-
bilia esse infinitaz figuraz. sed plato posuit sup̄fici-
es finitaz figuraz esse principia rez naturalium.
dicebat em resolutionem fieri ad sup̄ficies triangula-
res quas dicebat eē indiuifibiles. De zpositione autē
istaz opinionum dicit plus q̄ opinio democriti ē mi-
nus irrationabilis q̄ alie opinionēs quia ip̄e salua-
bat oēm mutationem naturalem. Sed q̄tum ad re-
probationem earū aristoteles relinquit opinionem
mellissi tāq̄ absurdam et positionē platonis alias
improbauit iteo nūc restat soluere opinionem dem-
ocriti et empedoclis. Pro quo fit.

Conclusio

Secūda. ztra positionem de
mocriti. positio democriti de
actione et passione est irrationabilis. quia ad eam
sequitur duo ztravictoria. scz indiuifibilia esse alter-
rabilia et non esse alterabilia. p̄tz quia posuit diuifio-
nem fieri per uacū et tum in indiuifibili non fit
uacū sequitur q̄ indiuifibile non est alterabile. **Itē**
indiuifibile non potest suscipere qualitatem actiuam
et passiuam. ergo non est alterabile. antecedens p̄tz
quia non possit suscipere actionem nisi p mutationem
que non fit nisi p motum et successionē que requirit
corpus diuifibile et cetera.

Conclusio

Secūda. positio empedoclis ē
irrationabilis quia si actio
et passio fieret p ingressione actus agētis ad poros
paciētis tñc semp agēs diminueret in eius substā-
tiam et paciēns nō pateret fm quālibet sui ptem. et
ita sequitur q̄ in illo non fiat augmentatio sed solū
expleant pori illi. nec fiet diminutio nec quēlibet ps
aucti augetet. nec diminuti diminueret. patz ergo q̄
iste rōes sunt irrationabiles. **Ad** uicēdu ergo quō
fiat actio et passio ponit plus in textu quinqz zdis-
tiones. **Prima** est q̄ paciēns delect esse in potentia
tale quale ē agēs in actu et ita delect esse agēs et
paciēs dissimilia et ztaria actu. potētia tamē simi-
lia. **Secūda** zditio q̄ paciēns delect esse tale ut fm
quālibet sui ptem natum sit recipere actum agentis.

Opinio platonis

It fuit nō p̄p̄abile q̄ uacū fuerit
p rōp̄tū sicut dixit democritus
q̄ rōp̄tū sicut p̄p̄tū + d̄ p̄tū

Conclusio prima

Conclusio 2a

Ad q̄d dicitur q̄ rōp̄tū quō
fiat actio et passio
p̄a rōdino

Ad q̄d dicitur

It fuit nō p̄p̄abile q̄ uacū fuerit
p rōp̄tū sicut dixit democritus
q̄ rōp̄tū sicut p̄p̄tū + d̄ p̄tū

¶ Tm sunt quatuor qualitates prime

De generatōe

Ampho 21

Querit Secūdo utrum sint quatuor quali-
tates prime. Arguit primo qd sunt
pauciores. quia illud qd per sup abundantia dicitur
vni soli quem sed primū p sup abundantia dicitur
ergo est solum vna prima qualitas. Secūdo sic. frigi-
ditas est privatio caliditatis ut habet secūdo de celo.
ergo nō est qualitas prima pbatur psequētia qz pri-
uatio est posterior suo habitu. Tertio sic. calidū
et frigidū sunt qualitates actiue. humidū et siccū sūt
qualitates passiue. ut habet in textu sed agens est
prius patiente. ergo solū due sūt qualitates prime.
scz calidū et frigidū. Quarto sic. lumen est qualitas
primi corpis et est causa omnium qualitatum ele-
mentoy. ergo est solū vna qualitas prima scz lumē.
vel si quatuor qualitates elementoy sint qualitates
prime tūc erūt quinqz prime qualitates.

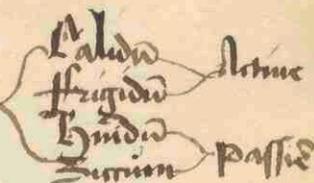
In oppositum Est p̄s in tertio ca-
pitulo primi tracta-
tus huius scōi. p̄ r̄sione. Sciendū primo qd post qd
aerostoteles ostēdit qd qualitates prime sūt principia
formalia elementoy p̄sitoroy in eē materiali et trās
mutabili. p̄sequēter ponit qd inter qualitates quemē-
tes corpibus generabilibus et corruptibilibus iste sē
prime que p̄inent ad sensum tactus et sūt quatuor
tales nō plures neqz pauciores. Pro quo fit hec.

Conclusio Prima inter qualitates sensi-
biles quemētes corpibus gene-
rabilibus et corruptibilibus inquantū h̄mōi qualita-
tes tāgibiles que sūt sensibiles sensu tactus sūt pri-
ores. qd pbat. quia sicut sensus tactus est fundamē-
tum oim sensuū et primus sine quo nō p̄t esse aliū
sensus. ita op̄et qd qualitates sensibiles sensu tacto
sint priores alijs qualitativis sensibilibz p̄ alios sen-
sus. et qd alie qualitates sensibiles nō possunt esse si-
ne primis quatuor tāgibilibz p̄sequētia tenet. quia
qualis ē ordo in potētijs talis debet esse ordo in ob-
iectis. Itē corpa generabilia et corruptibilia inquan-
tū h̄mōi sūt actiua et passiua sed quētiqz sūt actiua
et passiua nata sūt se tāgeret ergo qualitates tāgibi-
les sūt priores sine quibus nō possunt esse alie quali-
tates in corpibus. Ex cōclusionē sequit qd omnes
alie qualitates sensibiles p̄ alios sensus causant a
qualitatibus primis quia primū in vnoquoqz gene-
re est eā omnū que sūt illius generis.

Conclusio Secūda. inter qualitates
tāgibiles tūc sunt quatuor
qualitates prime. pbat quia septem sunt p̄tarieta-
tes qualitativū tangibilium ut calidū frigidū. humidū
siccū. graue leue. durū molle. lubricū aridū. aspum
lene. grossū et subtile. sed quinqz vltime p̄tarieta-
tes reducunt ad primas duas qualitates et due pri-
me nō reducunt ad semitē nec ad priores. ergo tūc

et corru. f. xiiiij.

Quatuor et qualitates prime

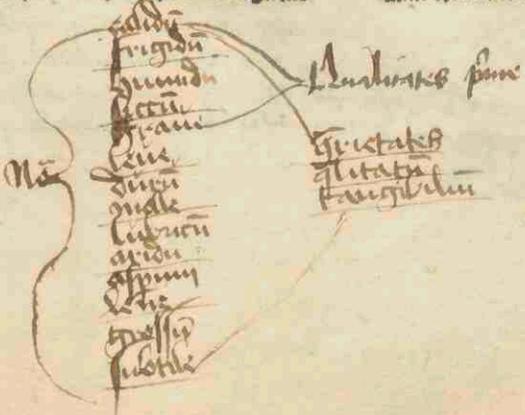
due sunt p̄tarietaes prime tangibilium et quatuor
qualitates prime tāgibiles. minor declarat primo qd
sūt qualitates tāgibiles quia sunt actiue et passiue
admuticem ergo sunt tangibiles. ahs patet quia cali-
dū habet aggregare omogenia et disgregare eutroge-
nia sed frigidū habet aggregare omogenia cū eutroge-
nijs et ita iste qualitates sunt actiue. vñ calidū eale
faciēdo eleuat illud qd est subtile et sic iungit subtri-
le cū subtrili et deest inquit deorsum grossum cū grossū
et sic dicit aggregare omogenia et disgregare eutroge-
nia. si frigidū habet p̄primere et coagulare quia mo-
uet a circūferentia ad centū sed calidū mouet a cen-
tro ad circūferentia ideo frigidū aggregat subtile cum
grossū et ita aggregat eutrogenia. humidum autē dicit
qd ē bene terminabile termino alieno et male termi-
no p̄prio. S; siccū est bñ terminabile termino p̄prio
et male termino alieno. Terminari autē termino p̄prio
aut alieno nominat passionem et ita humidū et sic
cū sūt qualitates passiue calidū et frigidū sūt quali-
tates actiue. Est tūc hic.

Sciendum Calidum et frigidū nō
sunt sic qualitates actiue
quin interdū sunt passiue p̄mo sūt minoris resistētie
q̄ alie. Sed dicunt actiue quia sūt magis actiue q̄
humidū et siccū. et humidū et siccū nō dicunt passiue
sic qd nō sunt actiue sed quia sūt minus actiue alijs.
qd autē alie qualitates tāgibiles reducunt ad istas
quatuor inductiue declarat. nā graue reducit ad sei-
gidū frigiditas em̄ est eā grauitatis. leue autē redus-
cit ad calidū. nam caliditas est eā leuitatis. calidū
em̄ disgregat et rarefacit et ita in modica materia
facit magnā p̄tatem et per p̄sequēs leuitatem. et
per oppositū frigiditas cōdensat ergo facit multum
de materia sub p̄a p̄tate et sic facit grauitatem
Similiter molle reducit ad humidum. molle em̄ fa-
cilitate cedit alteri sicut humidum. Durum autē redus-
cit ad siccū. nam quādo aliquid desicat induratur
sicut patet de luto. Lubricū enim reducitur ad hu-
miditatem. nam lubricū habet humiditatem ali-
qualiter passam a siccitate sicut oleum habet humi-
ditatem aeream et ita nihil est lubricū nisi sit hu-
midum. Aridū autē reducitur ad siccū. nam ari-
dum idē est quod perfecte siccū. ita terra nunc
patur arida. Similiter asperū reducitur ad siccū
et lene ad humidum. nam aspum dicitur quod habet
partes aliquas alijs superminentes quia sc; nō p̄t
fluere. lene autem dicitur cuius nulla pars supermi-
net alteri. et hoc p̄pter humiditatem eo qd humidum
fluit ad partes decliuiores. Similit̄ grossū reduci-
tur ad siccū. et subtile ad humidum. nam subtile ē
bene receptiuū alterius sicut humidum. et grossū ē
male terminabile termino alieno sicut siccū. patet

¶ Non p̄tendit omogenia et p̄tendit
et sic dicit aggregare omogenia et disgregare
eutrogenia et p̄tendit et sic dicit aggregare omogenia et disgregare eutrogenia

3o 2a

3o 2a

Sunt tñ quatuor elementa

Secundus

ergo q̄ alie p̄tarietates reduantur ad primas du-
as. et ille nō reducitur ad se inuicē; nec ad aliquas
p̄iores quēntes corpibus generabilib⁹ et corrup-
tibilibus. quod dicit p̄pter lumen q̄s est qualitas p̄-
ma corpis. et ē tene cā quattuor qualitātū prima-
rum. Et sic patet responsio ad quistum q̄ tñ sunt
quattuor qualitates prime. Et est hic.

Humidū caput duplici

Aucit

Sciendum Humidum s̄ duplici
ut habetur in textu. uno
mō s̄ quod habet humiditatem naturalem sicut aer
vel aqua. Alio mō q̄s habet humiditatem extrinse-
cam et hoc dupliciter vel habet eā in p̄fundo et tūc
s̄ in fūsum vel h̄z eam solū in superficie tūc s̄ humi-
dū. Et si q̄rat an alie qualitates possint solū quē-
re elementis in sua naturali dispositōe extrin⁹. An
det q̄ alique illaz p̄nt quēre elementis et aliq̄ nō. il-
le em̄ que nō requiritur mixtionē qualitātū primarū
tunc quēritur elementis naturaliter dispositis sicut
sunt graue leue grossum subtile. sed ille q̄ cāntur ex
aliqua mixtionē qualitātū primarū non quēritur ele-
mentis naturaliter dispositis sicut sunt lubricū aci-
dum et h̄mōi. Ex quo patet q̄ alie qualitates sensi-
biles alio sensu a sensu tactus nō quēritur elementis
naturaliter dispositis cuiusmodi sūt colores et odo-
res et sic de alijs. q̄z tales sequuntur mixtionē elemē-
torum et determinatā p̄portōem qualitātū primarū
factam p̄ actōem et passiōem earū ad inuicē. vñ licet
in terra vel aqua posset esse formale coloris quod ē
lumen. tamen si sint naturaliter dispositi nō est ibi
materiale coloris q̄s p̄sistit in p̄portōe qualitatum
primarū. licet em̄ aqua sit quāz dulcis vel amara hoc
est p̄pter mixtionē aquarū terrestriū vel aliq̄s h̄mōi

Ad rōnes Ante oppositū. Ad primā s̄
q̄ ly primū debz exponi affie-
mativē et non negativē vel dicit q̄ in qualibet or-
dine est tñ unū primū mō quattuor qualitates sūt
de quattuor ordinibus. Ad secundā s̄ q̄ si compa-
rentur calidū et frigidū ad invicē s̄m ordine p̄fecti
et imperfecti isto mō caliditas ē p̄ior frigiditate. s̄
si attendatur ordo cause et causati una nō ē p̄ior
alia caliditas em̄ nūq̄ causat frigiditatem p̄ se nec
eōverso. Ad alias duas patet solutio ex dictis.

**Quā quattuor elemen-
ta queritur.** Tercio vtz sint tñ quattuor
elementa. Arguitur primo
q̄ sunt pauciora. elementum em̄ est ex quo fit aliq̄
primū in existente indivisibili s̄p̄ in alijs sp̄m. hec
autem diffinitio soli materie prime quērit ergo est
tñ unū elementū. s̄ materia prima. Q̄rdo sic ac-
quitur q̄ sunt plura q̄z sex sunt abinatōes qualita-
tū primarū ergo sunt sex elementa. tenet p̄ntia quā

Aucit

De elementis caput duplici
quod metaphysice elementa s̄ q̄ alia s̄ p̄
et vel q̄s. Dicitur s̄ p̄ alio sp̄m
liber.
Elementa s̄ triplia
Propositiō
p̄p̄tione
In responsiō

numerus elementorū sumit ex abinatōe qualitatum
primarū. Tercio sic quinqz sūt motus simplices er-
go quinqz sunt corpora simplicia. sed omne corpus sim-
plex est elementum ergo. Quarto sic plura sunt
mixta q̄ quattuor ergo plura sūt elementa q̄ quattuor

In oppositū Est aristoteli in textu
pro tñsione sciendū
primo q̄ postq̄ p̄s p̄bauit q̄ tñ quattuor sūt qua-
litates prime actiue et passiue q̄ sunt principia for-
malia elementorū consequenter ex numero h̄mōi qua-
litatum p̄bat numerum elementorum. Pro quo

Sciendum Tercio q̄ hoc nomē ele-
mentum potest accipi mul-
tis modis. uno mō p̄p̄ssime ut elementum sit illud
quod primū est in compositōne simpliciter et in reso-
lutōne ultimū simpliciter. et hoc mō materia dicitur
elementū respectu corporū naturalium et ut dicit q̄
dam in ista acceptōe diffinitū est elementum a p̄ho
quinto metaphysice eo mō quo allegatū est in p̄ma
rōne ante oppositum. quidam tamē dicit q̄ illa et i-
am cōuenit quattuor elementis. Alio modo accipit
elementum minus p̄p̄e s̄z pro omni primācio in-
tensio et p̄ se alicuius rei et hoc modo nomen ele-
menti se extendit ad materiam et formam. Tercio
modo accipitur elementum in respectu et in aliquo
genere et non simpliciter sicut quattuor corpora sim-
plicia in genere corporū dicitur elementa quia sūt pri-
ma et simplicia et nō resoluitur in alia corpora sed
alia s̄z mixta resoluitur in ipsa. tamen nō sunt ele-
menta simpliciter quia resoluitur in materiam et
formā ex quibus componitur

Sciendum Tercio q̄ hic p̄ferant ele-
menta put sunt ad invicē
transmutabilia. et non sunt transmutabilia nisi p̄
qualitates primas. ideo quēntes est ex abinatōne
qualitatum primarū in hoc libro assignare nume-
rum elementorum. His p̄missis fit.

Conclusio Responsalis ad quistum
tñ quattuor sunt elementa
et non plura nec pauciora accipiendo elementum
tercio mō. Probatur quia qualitates prime sūt p̄-
cipia formalia elementorū ipsarū aut qualitatum
sex sūt abinatōes quaz una est calidi cum frigidō.
alia calidi cum siccō. tertia calidi cū humidō. quarta
frigidi cū humidō. quinta frigidi cum siccō. et sex-
ta humidī cū siccō. Sed harū cōbinationū due sunt
imurles et impossibiles s̄z prima et vltima. q̄z unū
cōtrariū non est natū cōbinari cū alio. ergo sūt tñ
quattuor elementa sicut sūt quattuor abinatōes vlti-
les quattuor qualitātū primarū. Et cū iste qualita-
tes p̄stituāt elementa in eē p̄p̄sico et trāsmutabili ve-
dictū est prius. sequit q̄ tñ quattuor erūt elementa. et

De elementis caput duplici
quod metaphysice elementa s̄ q̄ alia s̄ p̄
et vel q̄s. Dicitur s̄ p̄ alio sp̄m

De generatōe

et corru. fo. xv

Hoc est quod dicitur his que sensui apparent. Videmus enim quod ignis est calidus et siccus et quod aer est calidus et humidus et quod aqua est frigida et humida et terra est frigida et siccata ad hoc adducit philosophus testimonium antiquorum. Nam nullus eorum qui posuerunt corpora simplicia esse elementa et principia rerum excessit numerum quaternarium et quilibet eorum quodammodo posuit quatuor elementa ut declaratur in textu. Item quodlibet elementum sibi determinat unam qualitatem in summo. et cum sint quatuor qualitates sequitur quod sunt quatuor elementa nam ignis primo est calidus. aer primo est humidus. aqua primo frigida. et terra primo est sicca.

Dubitatur Primo. ex quo quodlibet elementum determinat sibi certam qualitatem in summo quare non sufficit una qualitas ad constitutionem unius elementi. Potest dici quod elementa sunt corpora transformabilia ad invicem et ideo oportet quodlibet esse actiuum et passiuum et ita in quolibet elemento est una qualitas per quam est actiuum et alia per quam est passiuum.

Dubitatur Secundo. de locis elementorum. Ad istud satis per respondetur ex libro de celo et mundo. ignis enim est simpliciter sursum et terra est simpliciter deorsum aqua est deorsum sicut quid. et aer est sursum sicut quid. unde quod ignis sit sursum simpliciter potest sic ostendi supponendo quod mixta mouentur sicut natura elementi predominantis in ipso et quodlibet quiescit in suo loco naturali et quod nullus motus naturalis est ad infinitum sed ad certum terminum. Tunc arguitur sic. videmus sensibilibus ignem vel flammam in qua predominatur ignis tendere sursum et non moueri sic sicut non tendit aqua vel terra quia tunc deberet descendere. nec sicut natura aeris quia tunc deberet quiescere in loco aeris ergo sequitur quod mouetur sicut naturam ignis. et cum nullus motus sit infinitus sequitur quod tendit ad aliquod locum sursum sicut existentem supra aerem et per consequens locus naturalis ignis est supra aerem et sursum simpliciter.

Dubitatur Tertio. an ignis et aqua magis attrahantur quam ignis et terra. Respondetur quod si elementa adherent in quantum sunt grauius et leuius et mobilia ad ubi sit plus attrahantur ignis et terra quam ignis et aqua quia tunc plus distant. Sed si adherent sicut quod mobilia ad formam quo modo adherent hic tunc plus attrahantur ignis et aqua quam ignis et terra. quia simpliciter plus distant quantum ad tales formas.

Ad rationes Ante oppositum. Ad primum potest dici quod illa diffinitio appetit quatuor elementis primo et non materiae primo. quia materia prima non est aliquid

speciei. Ad secundum dictum est quod due combinatione qualitatum sunt inutiles. Ad tertium dicitur quod non sunt nisi quatuor motus simplices sicut speciem speciatissima quoniam corpus corruptibilibus ut probatum est in libro de celo. celum enim non venit in constitutionem substantiarum generabilium et corruptibilium sicut suam substantiam sicut elementum. Ad quartum dicitur quod sicut ex certo et determinato numero litterarum possunt fieri infinite dictiones ita ex numero elementorum certo et paucis possunt fieri plura mixta primo infinita in indiuiduis sicut diuersos gradus mixtionis.

Et cum simpliciter.

Queritur Quarto. ut quilibet elementorum primo quoniam una qualitas prima. ubi gratia utrum terra sit primo sicca. aqua primo frigida. aer primo humidus. et ignis primo calidus. Arguitur primo quod non de terra et aqua. nam quod magis distat a fonte caloris est maxime frigidum sed terra maxime distat ab ipso celo quod est fons caloris ergo terra est maxime frigida et non aqua. Et ostenditur quia effectus grauitatis qui sunt graue densum tractum magis quoniam terre quam aquae. Secundo arguitur similiter de aqua. illud maxime quoniam aliquid quod ab eo diffinitur remouetur. sed humiditas difficilius remouetur ab aqua quam frigiditas. quia frigiditate remota ab aqua adhuc est humida ergo aqua est magis humida quam frigiditas. Tertio sic de aqua arguitur quod humidum est humectare ergo maxime humidum est maxime humectare sed aqua magis humectat quam aer ut docet experientia. ergo aer non est primo humidus sed aqua. Quarto arguitur de igne caliditas exurit et desiccatur ergo maxima caliditas maxime desiccatur. igitur si ignis est maxime calidus sequitur quod tunc maxime siccus et per consequens vel aliter qualitates conueniant sibi in summo vel neutra sibi quoniam.

In oppositum Est plus in quo secundo pro responsione. Sciendum primo quod propter primum argumentum factum ante oppositum dicit dominus albertus terram esse magis et primo frigidam. Et ad aristotilem dicentem aquam esse primo frigidam et terram primo siccam dicit albertus quod ly primo non denotat ordinem elementorum sed ordinem qualitatum unius elementi conuenientium ita quod non est intentio philosophi dicere quod aqua est magis frigida seu primo frigidior vel frigidior ceteris elementis sed sensus est quod aqua est primo frigida. id est cum sit frigida et humida per prius conuenit sibi frigiditas quam humiditas. et ideo vult dominus albertus et quidam alii quod terra sit frigidior aqua.

Aucto^{ra} p

Dns Albertus

Ad istud sic respondetur. Elementorum sicut prius interpretatur quoniam...
quod plus additur et quod quod plus...
quod alia elementa et ut quod plus...
quod plus additur et quod quod plus...
quod alia elementa et ut quod plus...

aqua. et quia hec opinio fit probabilis in insequendo
 egidii de roma. Contra ea arguit primo sic fm aere
 stotilem quatuor qualitates prime constituit numerum
 quaternarium elementorum quod non esset nisi quolibet elemē
 torum haberet unam istarum qualitarum primarum primo. Sed
 quod est primo tale est maxime tale ut habet secundo me
 taphisice ut ignis qui est primo calidus est maxime ca
 lidus. ergo aqua que est primo frigida ceteris elemen
 tis erit frigidior. **Secundo** sic nisi cuilibet elemētōrum
 conveniret primo et maxime una qualitarum primarum
 et oibus alijs per ipsum non posset saluari perfecta mix
 tio. imo posset fieri mixtio absque hoc quod concurrant om
 nia elementa ad ipsum. patet contra quia mixtum de per
 cipere naturam unius elemēti semper secundum unam qualita
 tem sicut mixtum non precipitat naturam ignis nisi per ca
 lidum ergo si ignis non est primo calidus non oportet mixtum
 precipitare caliditate ab igne et sic de alijs elementis
Tercio sic si per primo diceret ordinem qualitarum
 unum elemēto convenientium sequeret quod una et eadem quali
 tas posset inesse primo pluribus elemētis. patet contra
 quia si aer esset primo humidus non respectu aliorum
 elementorum sed solum respectu sui caloris non esset in eo
 veniens quoniam aliud elemētum esset primo humidum res
 pectu etiam alicuius alterius qualitatis. Ex quo sequi
 tur ulterius quod non posset assignari nomen elementorum
 secundum nomen qualitarum primarum. imo possent esse plura
 elementa que qualitates prime cum una qualitas pos
 set pluribus elemētis primo convenire. oportet ergo dis
 cernere quod per primo dicat excessum respectu aliorum elemē
 torum. et ita aqua est primo frigida et maxime in ordi
 ne ad alia frigida. et terra maxime sicca ut dicit Ar
 stoteles expressit in textu. Sed ad solvendum primum argu
 mentum autem oppositum. **Notandum** cum egidius quod duo
 plures calores. quodam est calor celestis. alius est calor ele
 mentaris calor enim elementaris desiccat exurit et consumit.
 Sed calor celestis vivificat nutrit et augmentat
 non tamen est intelligendum quod sunt duo calores distincti
 secundum rem in eodem. sed calor mixtus est qualitas ignis
 in virtute propria habet incinerare et consumere sed idem
 calor mixtus est instrumentum universalis agentis scilicet ce
 li. vel agentis particularis mixti huius generare fouere et
 nutrire. **Et** sic diceret de frigiditate. Sed quod aqua
 frigiditate elemētari est frigidior terra. si terra est frigi
 dior aqua frigiditate celesti. plus enim distat a celo
 terra quam aqua non tamen est imaginandum quod frigiditas sit
 privatio caliditatis et quod cetera a causa privativa cali
 ditatis quod frigiditas est qualitas per se et positiva ha
 betur contra distinctam a causa caliditatis. his premissis ponit.
Conclusio Responsalis ad questionem cui
 liber elemēto convenit primo
 et maxime una qualitarum primarum ita quod ignis est
 primo calidus. aer primo humidus. aqua primo frigi

gida. et terra primo sicca. patet conclusio primo quod ig
 nis sit primo calidus quia caliditas est nobilissima qua
 litas quia est maxime activa. ergo dicitur nobiliori elemē
 to. tale autem est ignis quia situat circa corpus celeste. scilicet in
 concavo orbis lune. Item ignis est propinquissimus fonti
 caloris ergo est maxime calidus. Ex quo sequitur quod aer
 est primo humidus. quia aer est calidus et humidus et
 non est primo calidus quia hoc competit igni ergo est primo
 humidus. sequitur ulterius quod aqua est primo frigida
 quia aqua est frigida et humida si non est primo humida
 quia hoc competit aeri ergo est primo frigida. sequitur ulterius
 quod terra est primo sicca quia terra est frigida et sicca si
 non est primo frigida quia hoc competit aque. ergo
 est primo sicca ergo conclusio vera.

Dubitatur Primo an quolibet elemen
 tes in summo. Ad dubium videtur rationabiliter sicut ad
 predicta quod quolibet elemētum habet unam qualitate in su
 mo ut dictum est et alia determinat sibi qualitate in
 esse remisso ut sit quasi dispositio ad aliam qualita
 tem que est in summo. Sed contra dicitur est quod aliter pre
 terit aeri quod sit calidus et aliter corpori mixto. nam mix
 tum dicitur calidum per participationem primi calidi quod est
 ignis. et est humidum per participationem primi humidi
 quod est aer. et ita mixtum non habet calorem simpliciter
 sed mixtum cum suo contrario. sed aer non sic est remisse ca
 lidus ut in calore suo sit per mixtum frigiditatis. quia
 non habet calorem ab alio sed habet a natura propria
 a qua habet tale calorem temperatum in ordine ad hu
 miditatem que sibi convenit in summo quia humiditas
 in summo et caliditas in summo non potest simul esse. et ita
 caliditas aeris temperata est quasi dispositio ipsius
 ad humiditatem et ita proportionabiliter dicitur de
 alijs elementis.

Dubatur Secundo utrum calor ignis et ae
 ris sint eiusdem speciei et similitudinis
 querendo de alijs qualitatibus in elemētis. Et vi
 detur quod non quia unius forme secundum speciem est una ope
 ratio secundum speciem. Sed humiditas aeris nutrit ignem
 et humiditas aque corrumpit ignem similiter calor ig
 nisurit et incinerat calor autem aeris fouet et ve
 getat. ergo differunt speciei. **In** oppositum arguitur si
 sic sequeretur quod essent plures qualitates prime spe
 cie differentes. quod quatuor. Ad dubium dicitur quod ca
 lor ignis et aeris sunt eiusdem speciei specialissime.
 et similiter diceretur de alijs. **Ad** rationes autem op
 positum dubij dicitur quod qualitates prime sunt in
 strumenta formarum substantialium ipsorum ele
 mentorum ideo nihil prohibet calorem in igne in qua
 tum est instrumentum ignis habere aliam operatio
 nem quam habeat calor aeris per quanto agit in virtute
 forme aeris quia forma substantialis ignis specie differ

Egidius

calor celestis
calor elementaris

Conclusio ista

De generatōe

et corrup. f. xvi

Questio quinta

esse a forma substantiali aeris utriusq; tamen caloris idem est actus scilicet calefacere licet non sit idem effectus et ita diceret de alijs.

Ad rationes Ante oppositum factas prima cum affirmatione sua soluta est. **Ad secundam** dicitur quod in aqua calefacta remanet humiditas quia ignis principaliter agit in aquam ratione caloris ideo quando ignis corrumpit aquam primo corrumpit eius frigiditatem. sed si aqua corrumpere ab aliquo siccio puta terra vel vento primo corrumpere eius humiditas. dicitur ulterius quod frigiditas est magis activa quam humiditas ideo frigiditas est minoris resistentie quia magis activa sunt minoris resistentie ut dictum est alias. ideo non sequitur si frigiditas primo remouetur ab aqua quod aqua non sit primo frigida. **Ad tertiam** dicitur quod aqua est magis apta quam aer ideo magis obstruit poros corporum et magis ipsa humectat. dicitur ulterius quod alij proprietates humidi que sunt fluere et esse facilliter diuisibile et male terminabile termino proprio tamen autem termino alieno prius ueniunt aeri quam aque. **Ad quartam** dicitur quod nulla forma agit in substantiam propriam in quantum huiusmodi. ultra dicitur quod caliditas est instrumentum forme ignis ideo agit secundum quod erigit forma et natura ignis. ideo non oportet quod si ignis sit maxime calidus quod sit maxime siccus. Ratio enim procedit ex falsa imaginatione. ymaginat enim quod una qualitas sit causa efficiens alterius quod non potest dici cum quatuor qualitates elementorum sint prime. nec una dependet ab alia in genere cause efficientis ut dictum est prius.

Quomodo autem determinatur.

Queritur Quinto. utrum ex quolibet elemento potest immediate generari quolibet elementum. Arguitur primo quod non. quia impossibile est aliquod totum elementum corrumpi ergo impossibile est ex quolibet elemento fieri quolibet. **Secundo** sic. ignis existens in crasso lune non potest immediate uerti in aquam vel terram oportet enim quod prius transmutetur in aerem aut saltem quod transiret per regionem aeris eo de quo ratio de corpore que transmutatur est quod semine tagant ergo etc. **Tertio** sic. ex igne non potest generari aer. quod sic. patet quia oportet ignem remitti in calorem quod non videtur possibile ergo. **Quarto** sic. ex terra non potest generari ignis. autem exens patet. quid si sic oportet formam ignis esse in densiori materia ultra quam sit aer. vel forma terre manere posse in rariori materia quam sit aqua vel aer. utrumque autem videtur impossibile ergo.

In oppositum Est aristoteles in textu responsione. Scien

dum primo. quod postquam aristoteles inuestigauit numerum elementorum ex numero qualitatum primarum et ostendit qualiter elementa ordinantur ad invicem secundum situm et qualiter se habent ad qualitates primas. consequenter agit de transmutatione ipsorum ad invicem.

Circa quod ostendit tria. primo ostendit qualiter ex quolibet elemento potest generari quolibet. **Secundo** declarat in quibus est facilior transitus et in quibus non. **Tertio** ostendit ex quibus duobus elementis potest fieri tertium. et ex quibus non. et de his tribus videbitur per ordinem in presenti questione. **Pro** declaratione primi primo supponitur quod plus hic agit de elementis secundum suum esse materiale prout scilicet sunt constituta ex qualitatibus primis et secundum quod inter ea sumitur ordo secundum ordinem qualitatum primarum et ideo in titulo questionis hoc immediate debet capi ut negat medium qualitatum siue formarum substantialium elementorum aliorum non autem ut negat medium locum ita quod si ex terra fiat ignis non oportet quod prius uertatur in aquam deinde in aerem et consequenter in ignem sed immediate ex terra fit ignis. Quis autem fumus eleuatus ex terra uertatur in ignem possit transire per loca media. **Supponitur** secundo. quod quolibet elementum cuiuslibet elemento est contrarium. quod patet sic quia sunt due qualitates prime ueritatis cuiuslibet elemento quarum una est unius contrarietatis et alia alterius ergo suppositio vera. **Tertio** supponitur quod unum elementum non potest totum uerti in aliud quia fieret deordinario in uniuerso. et ita cum dicitur quodlibet elementum potest transmutari in quodlibet ibi non debet hoc quodlibet capi collectiviter et improprie sed debet capi distributive scilicet prout distribuitur per singulos partes cuiuslibet elementi. elementa enim non sunt transmutabilia ad invicem nisi secundum partes. et per hoc soluitur prima ratio ante oppositum. His premisis ponitur

Conclusio Responsalis. ad primum punctum quod erat questum. Ex quolibet elemento potest immediate generari quodlibet. patet quia quodlibet elementum coniungitur cum quolibet in materia et habet contrarietatem ad ipsum in una qualitate vel duabus. ergo quodlibet elementum potest generari ex quolibet elemento immediate et sic patet primum punctum declaratum. **Pro** secundo puncto est videndum in quibus est facilior transitus et in quibus non.

Sciendum Elementa dicuntur simbolisari que conueniunt in una qualitate secundum speciem et contrariantur in alia. unde symbolum dicitur a syn quod est con et bolos similitudo siue conuenientia et ita elementa simbolisantia sunt conuenientia in una qualitate.

et hoc modo simbolisant omnia elementa que in loco immediate sibi sunt situata ut ignis et aer eodem modo in calido aer et aqua in humido aqua et terra in frigido et terra eodem modo circulariter ad ignem conueniunt in sicco cum ipso sed quecumque duo elementa non habent se immediate in loco non simbolisant ut ignis et aqua que contrariantur in duabus qualitatibus et similiter aqua et terra. Secundo supponitur quod facultas transitus attendit penes hoc quod est pauciora per se corrumpi quia ubi pauciora corrumpuntur ibi est minor resistentia et per consequens maior actio et sic facilius transitus. His suppositis ponitur

Conclusio Responsalis ad secundum punctum. In elementis habentibus symbolum facilius est transitus quam in non habentibus symbolum. patet quia facilius est transmutari unum quam multa. sed habentia symbolum transmutantur una sola qualitate per se corrupta. sed non habentia symbolum non transmutantur nisi plures qualitates transmutentur ergo etc. Et si obijciat quod ex hoc videtur sequi quod qualitas symbola manet eadem in genito quam prius fuit in alio corrupto quod dicit philosophus quod una sola qualitas transmutatur. Respondetur quod facilius transitus in proposito non attenditur penes hoc quod est pauciora actio corrumpi sed penes hoc quod est pauciora per se et a suis contrariis corrumpi modo una qualitas symbola bene corrumpitur ex consequenti licet maneat eadem secundum speciem non tamen corrumpitur a suo contrario nec per se et secundum eam non fit resistentia imo secundum eam patiens conuenit cum agente et ita inuadit actionem agentis. Et per hoc patet solutio alterius objectionis que posset fieri contra declarationem quod esset eadem facultas transitus in non habentibus symbolis sicut in habentibus quia sicut in non habentibus symbolum sunt duo resistentia ex parte patientis ita sunt duo agentia in habentibus symbolum et unum agens et unum resistentis modo similis est proportio unius ad unum et duo quum ad duo. dictum est cum quod qualitas symbola per quam patiens conuenit cum agente inuadit actionem agentis et facit faciliorem transitum et sic patet secundum punctum declaratum. Pro tertio puncto.

Sciendum Quod dupliciter potest intelligi generari tertium. Uno modo potest intelligi quod in virtute duorum elementorum generetur tertium. vel potest intelligi quod in virtute alicuius tertij transmutatis illa duo elementa generetur aliud tertium distinctum ab utroque. Juxta hoc fit hoc.

Conclusio Prima per isto puncto. Ex quibuslibet duobus elementis non habentibus symbolum virtute propria potest generari tertium elementum distinctum ab utroque patrum non

ex igne et ex aqua corrupta siccitate ignis et manente eius caliditate et corrupta frigiditate aque remanente eius humiditate fit aer. vel corrupta caliditate ignis remanente eius siccitate et corrupta humiditate aque remanente eius frigiditate fit terra et similiter ex aere et terra potest fieri aqua et ignis ut patet intuitu. Quod autem ex aere et terra fiat ignis adducit philosophus exemplum sensibile. quia flamma non est nisi fumus ardens. fumus autem generatur ex terra ignita et aere. ergo ex terra et aere fit ignis.

Conclusio Secunda ex duobus elementis habentibus symbolum virtute propria non potest generari tertium. patet quia cum unum elementum ageret in reliquum vel solum qualitas symbola remaneret et alie due corrumpuntur. vel alie due remanerent et qualitas symbola corrumpuntur sed neutro modo potest constitui elementum quia nec una qualitas neque due contrarie possunt constitui unum elementum quare conclusio vera.

Conclusio Tercia. ex quibuslibet duobus elementis siue habentibus symbolum siue non virtute alicuius tertij ipsa transmutantis potest fieri tertium elementum singularizatum et distinctum ab utroque patrum quia sol vel ignis ex aqua et terra que simbolisant corrumpendo ambas qualitates aque et frigiditatem terre potest generare ignem. Et similiter ex aere et terra que non simbolisant corrumpendo scilicet humiditatem aeris et frigiditatem terre sol potest generare ignem. Et similiter deducetur facilliter de alijs elementis et sic patet tertium punctum declaratum.

Ad rationes Ante oppositum ad prima manet patuit solutio. unum elementum non potest totum conuerti in aliud quod fieret deordinatio in universo cum destrueretur una de primis et substantialibus partibus uniuersi sed tamen secundum partem unum elementum potest mutari in aliud. Ad secundam dicitur quod ignis existens in eodem cauo orbis lune potest immediate mutari in terram secundum immediationem formam licet non secundum immediationem loci. Ad tertiam dicitur quod cum ex igne fiat aer caliditas ignis ex consequenti remittitur. quia aer agit in ignem per suam humiditatem corrumpendo siccitatem ignis. ita ex consequenti remittit caliditatem eius. ultraque dicitur quod ignis minime resistit. et ita cito corrumpitur et propter leuitatem sue corruptionis non facilliter recipitur remissio in qualitatibus eius. Ad quartam dicitur quod propter imperfectionem formam elementorum cum terra est in via corruptionis forma eius potest manere in materia rariore quam sit aqua sicut patet in exalatione in qua dominatur siccitas terre esse que tamen rarior est aqua. Et similiter forma

Am inguement

bet elemento essent infinite qualitates quas oportet
et transmutari ante quod unum elementum transmutaret
in aliud quod est impossibile. **Primo** incommensurabile est
quod omnia elementa que essent infinite essent unum
patet quia in quolibet elemento essent infinite partes
partes. ergo ratione infinitatis quecumque essent in uno
essent in alio. alias non essent infinite in quolibet. igitur
elementa omnia essent unum. **Secundo** forsitan diceret
aliquis quod tale principium neutrum esset elementorum
hoc non valet quia subiectum contrariorum secundum actum
non potest separari ab omnibus contrariis.

Ad rationes **Primo** quod elementa sunt prima
in genere corporum transmutabilium. et per hoc excludit
celum quia licet celum sit primum corpus simpliciter
non tamen est primum in genere corporum transmuta-
bilium. **Ad secundam** scilicet quod quodlibet elementum est
primum exponendo primum negativum. **Ad tertiam** di-
citur quod solum probat quod materia prima ex qua fit ge-
neratio elementi est prior ipsis. materia enim non
est corpus. quando enim ex uno elemento fit alterum
illud ex quo fit alterum non manet in facto sed solum
materia eius. **Ad ultimam** dicitur quod elementum
habens unam qualitatem in remisso non participat
eam ab alio cui primo convenit. sicut contingit in mix-
to ut dictum est prius ostensum enim est quomodo una
qualitas conveniat cuilibet elementorum in esse perfecto
et alteri in esse remisso habet enim illam qualitatem
in ordine ad aliam qualitatem que primo convenit
elemento in quo est.

De elementis autem

Queritur **Primo** utrum ad generationem cuius
libet mixti perfecti existens circa medium conveniat
quatuor elementa. **Arguitur** primo quod non quod mul-
ta mixta generantur in terra et etiam in aqua
ad quorum generationem non videtur convenire ignis nec
aer cum non possint esse in aqua vel terra naturaliter
ergo. **Secundo** sic omnia metalla sunt quedam
mixta sicut aurum et argentum. et tamen ad gene-
rationem eorum non concurrunt nisi aqua ut videtur quod
resolvuntur in solam aquam per liquefactionem.

In oppositum **Est** philosophus in textu
huius tractatus in quo philosophus postquam determinavit de
generatione elementorum inter se. consequenter deter-
minat de generatione et corruptione elementorum que ge-
nerantur et corrumpuntur per naturam elementorum. **Pro** quo

Sciendum **Primo** quod ponentes elemē-
ta intransmutabilia sicut
empedocles non possunt salvare generationem mixto-
rum ex ipso elementis

cum ex ipsis elementis quia nisi elementa generat
tur ex semetipsum et alterentur tunc maneret in mix-
to separata ab invicem et divisa. et ita solus fieret mix-
tio siue generatio per iuxta positionem in primum elemento
cum et ita fieret quod non quilibet per mixtum esset mixta
sed solum faceret unum sicut ex multis lapidibus fit
unus paries. **Ex** quo sequeretur quod mixtum non pos-
set permanere quia quodlibet elementum existens ex
tra locum suum non retinetur naturaliter tendit in su-
um locum. et ita cum nihil esset retinens. elementa
in mixto statim mixtum dissolverentur.

Sciendum **Primo** quod ponentes elemen-
ta transmutabilia ad invicem
et habere unam materiam communem salvant gene-
rationem mixtorum ex elementis quibus quo ad hoc vi-
detur esse difficultas quia non videtur quare ex ele-
mentis contrariis generatur mixtum cum contraria
sunt in eodem esse non possunt nisi maneat sola ma-
teria contrariorum vel alterum solum contrariorum
Secundo hanc difficultatem solvit **Aristoteles**. in textu dicit quod
contingit aliando esse magis et minus calidum et aliando esse ma-
gis et minus frigidum et ita de aliis. et quod ex eadem potentia
contrariorum ita quod illud quod est in actu calidum est in
potentia frigidum et e converso. **Ex** quo sequitur quod ele-
menta possunt transmutari de excellentiis suarum
qualitatum ad unum medium quod participat natu-
ras ipsorum elementorum ita quod non solum maneat
materia ipsorum elementorum sed etiam in quodam
medio tempore id est in qualitate complexionali ma-
nent virtutes eorum et forma eorum virtualiter in for-
ma ipsius mixti. et ita ad hoc quod ab elemento fiat mix-
tum sufficit quod elementa sint taliter disposita quod unum
non sufficiat alteri corrumpere ex toto nec ambo tes-
tum. **Alterius** notandum quod non est sic intellige-
ndum quod qualitates elementorum reducuntur ad unum
medium indivisibile ita quod una qualitas non exces-
dat aliam nec e contra hoc enim non est possibile secundum
naturam. sed reducuntur elementa in mixto ad unum
medium in ordine ad formam mixti ad quam sunt
dispositiones que quidem forma mixti secundum suam na-
turam requirit excessus unius qualitatis supra ali-
am in certo gradu. et ita secundum diversitatem formarum
substantialium tam in specie quam in individuo sunt diversae
se dispositiones elementorum in mixto ad invicem.

Conclusio **Responsalis** ad questionem
ad generationem cuiuslibet
mixti circa medium existentis concurrunt quatuor
elementa et per mixtum circa medium existentis
intelligitur mixtum perfectum ad diversitatem mixtorum
imperfectorum que sursum apparet ad quorum generationem
non concurrunt quatuor elementa de quibus mixtis agit
in libro meteororum. probatur conclusio et primo quod

Ita sicut per supra quod per se
affirmat et negat diffinitio sui patet
sicut quod unum sicut et quilibet de
mixto non est sicut elementum
quod quod magis est per se quod
elementum per se sicut quod per se
et per se

Questio prima

ponentes elementa intransmutabilia
non potest salvare generationem mixto-
rum ex ipso elementis

Vna for et efficiēs sūt pñ^a mixtoꝝ infioꝝ qñd sū ad
cōm gñationē et corrupcionē

De generatōe

et corru. f. xvij

ut terra sic. Omne locatū in aliquo loco naturaliter
picipat naturam illius loci s; omnia mixta pfecta
sūt locata in terra vel saltem circa terram ergo rē.
Demde pbat̄ de aqua. quia omne mixtum habet
pres vntas adinuitē alias ille pres nō possent con
sistere cum ergo terra sit sicca statim decidet in pul
ueres nisi esset aliquod humidum detinēs eam. cum
ergo aqua sit humida et bene terminabilis termino
alieno sequit̄ q̄ pcurrit cum terra ad generationem
mixti. nec sufficeret humidum aerum siue aqua ad
detinēdum terrā ppter subtilitatē aeris. Demde pba
tur de aere et igne. quia aer et ignis pcurrit aq̄
et terre. generatōes aut̄ sunt ex pcurrit̄. cum ergo
in generatione mixti sint aqua et terra necesse est ig
nē pcurrit et aere. Item natura mixti p̄sistit in quo
dam medio et t̄pamento qualitātū primar̄ demen
toꝝ ergo ad generatōnē mixti nō sufficiunt frigida
elemēta tm̄ sicut sunt aqua et terra sed etiā requirit̄
tur elemēta calida que sunt aer et ignis ad t̄pandū
frigiditatē aque et terre. Probat̄ etiā p̄dusionē p̄ qd̄
dam signum sumptum ex pte nutritionis. et primo
ex pte materie nutritionis scz nutrimenti sic. omnia
mixta viuētia sunt et fiūt ex eisdem ex quibus nus
trunt̄ et cōtra. sed nos videmus mixta non solum
ex vno elemēto simplicia nutriri sed ex mixtis p̄posi
tis ex omnibus elemētis nutriri. ergo omnia elemen
ta pcurrit ad generatōnē mixti. minozē pbat̄ p lo
cum a maiori. nam quēq̄ vident̄ vno solo elemēto
nutriri sicut plante. maxime vident̄ sola aqua nutri
ri. que tamē ex aqua pura non nutriunt̄ s; ex mixtis
quia ipsa aqua mixta cum terra nutrit plantas et
ideo rustici tentantes nutrire plātas adhibent que
dam mixta ad nutrimenta eoz̄ puta simū vel aliq̄
huiusmodi. Et quia ad nutritionē nō solum requirit̄
materia sed etiā requirit̄ ratio nutriendi que ē for
ma mixti que p̄ calozē naturalem tanq̄ p̄ instrumē
tum alterat nutrimentum p̄vertens ipsum in substā
tiam nutriri. inde dicunt aliqui q̄ ignis nutrit quia
magis formalis et calidus est. Quid autem sit magis
formalis pbat̄ aristoteles quia locatus est in sup̄fi
cie p̄ua celi et in termino corpum corruptibilium.
scz celi quod virtualiter p̄tinet oēm formā ergo ignis
inter omnia elemēta videt̄ magis nutriri. vey est tm̄
q̄ nō nutrit̄ p̄prie sed solum p̄ iuxtapositionē et ge
nerationem noui ignis. sic ergo ratio nutriendi est
forma vnta materie. Cum ergo inter elemēta ignis
sit formalior. sequit̄ q̄ ad nutritionē p̄ter aquā et
terram requirit̄ ignis p̄ cuius calozē fit nutritio. et
cum caloz̄ aeris sit maxime p̄portōnatus vite cū sibi
t̄patus ad nutritionē requirit̄ aer ad t̄pandū cal
lozē ignis. sic ergo patet q̄ ad nutritionē requirit̄
quatuor elemēta r; p̄ p̄sequēs ad generatōnē mixt̄

toꝝ pfectoꝝ pcurrit quatuor elemēta.

Dubitat primo. vtrū elementa in equali
p̄ndere pcurrit ad generatio
nē mixti. Rōdēt q̄ nō sed sufficit talis equalitates
q̄ vnum nō corrumpit aliud nec ambo tertium ideo
dicat̄ plus q̄ medium ad quod reducunt qualitates
elemētoꝝ non est mediū puntuale vel diuisibil: sed
habens latitudinem

V. Elementa s; egi pondē
gñatū ad gñatōēz mixt̄

Dubitatur secdo. vtrū sit possibile qua
equaliter pcurrit. Rōdēt q̄ nō est possibile p̄ natu
rā quia vna qualitas est magis actiua q̄ alia. Et
etiā quia quelibet. forma mixti requirit̄ excessum
alicius qualitatis. possit tamē fieri equalitas sup̄
naturalit̄. qz ut dicūt aliqui factū fuit in corpe xpi.

V. Qualita demtoꝝ in
mixto q̄lū possit pcurrit

Ad rationes ante oppositū. Ad pri
mam dicit̄ q̄ ad genera
tionem illoꝝ mixtoꝝ que sunt in aqua et terra pcur
runt elemēta calida. dicit̄ p̄ influentias et dicit̄
tes celestis que p̄tingūt vsq̄ ad centz t̄r. Ad se
cundā dicit̄ q̄ in mixtis. liquefactilibus pcurrit qua
tuor elemēta sed tm̄ vey est q̄ in illis dominat̄ aqua
ideo sunt liquefactibilia.

It̄ sicut aho corpore rēp̄to
p̄ vno q̄ p̄ q̄ ad rēp̄to
q̄ p̄ p̄ q̄ ad rēp̄to
p̄ p̄ q̄ ad rēp̄to
p̄ p̄ q̄ ad rēp̄to
p̄ p̄ q̄ ad rēp̄to

Om̄ vero sunt quedā.

Queritur octauo. vtrū sint tm̄ tria pri
cipia generatōis et corrup
tionis mixtoꝝ infioꝝ scz materia forma et efficiēs
Arguit̄ primo q̄ sūt plura tribus. quia p̄uicio est
p̄cipium generatōis et corrupcionis vt p̄t̄ primo
physicoꝝ. Similit̄ et finis cum sit causa et p̄cipiū
sicut efficiēs aristoteles. etiam secdo physicoꝝ ponit
quatuor causas generatōis et corrupcionis. ergo
sunt plura p̄cipia tribus. Secdo sic arguit̄ q̄ sē
p̄uicioza. nam ad eē et fieri eoz̄ vides sufficē actus
et potētia. ergo videt̄ q̄ materia et forma sufficiunt
ergo nō sunt nisi duo p̄cipia.

Questio octaua

In oppositum Et plus in prima
capitulo huius scdi
tractatus. p̄ rēp̄sione. Dicendum primo q̄ postq̄
phis determinauit de generatōe et corrupcionē ele
mentoz̄ et elemētoꝝ p̄sequēter determinat de cau
sis generatōis et corrupcionis i hoc vltimo tracta
tu Pro quo.

Tractatus dñi huius
2° de gñationē

Sciendum secdo. q̄ p̄cipia gene
rationis et corrupcionis.
Vno modo sunt duo. Alio mō sunt tria. Alio modo
sunt quatuor. Alio modo quinqz. sunt em̄ duo si so
lū numero nē p̄cipia intrinseca et p̄ se que sūt ma
teria et forma. Sunt autē tria dupliciter. vno modo
si solum numerant̄ p̄cipia intrinseca tā p̄ se q̄ p̄
actiōe sicut enānt̄ primo physicoꝝ. Sunt etiā tria si

Secundus

Libri

enumeratur que realiter continentur ad motu p se que sunt materia forma et efficiens. finis aut non movet nisi metaphorice et primo p illu movet efficiens et ideo comprehenditur sub efficiente. et hoc mo enumerantur in isto libro. Sunt aut quatuor si enumerantur principia interna et extrinseca p se que se materia forma efficiens et finis et hoc mo enumerantur secundo phisicorum. Sunt at quinque si enumerantur principia interna et extrinseca tam proprie moventia q metaphorice que sunt materia forma privatio finis et efficiens. et p hoc patet solutio ad sedm argumentu ante oppositu

Sciendum Tercio q quia de materia et forma determinatu est in principio huius secudi libri et etiam in primo libro ideo in residuo huius operis principalis est agere de efficiente de quo Aristoteles recitat duas opiniones. Prima est platonis ponentis solum duo principia reze scz materiam et yream sepamat qua dicit cam efficientem generacionis fin q a materia pncipatur et corruptiois fin q a materia eijatur quia no possit aliam cam efficientem. Alia fuit opinio alioz antiquoz dicentiu materiam esse de se actu ens et re p se sufficiens principiu generacionis et alioz motuu. et hi pnti sunt. quidam generaliter negaverunt cam efficientem ta vniuersalem q pncipalarem. Alij vero negaverunt cam efficientem vniuersalem et posuerunt efficientia pncipalaria cum materia existente in actu sicut sunt calidum frigidum calidum et densum. His premissis sit hec.

Conclusio Prima tria sunt principia reze generabilium scz materia forma et efficiens. pbatur quia generabilia et corruptibilia imitantur corpa incorruptibilia. ergo principia generabilium et corruptibilium sunt numero et genere eadem et equalia principijs corporu celestium. sed in celestibus est materia quia in omni eo quod movetur necesse est materiam esse et etiam forma quia materia nuda no est subiectum motus localis. ut pbatur quinto phisicorum et etiam efficiens quia omne quod movet ab alio movetur. ergo multo magis hec principia cōcuerunt ad generacionem generabilium et corruptibilium. Secunda ratio quicquid potest esse et no esse. necessario habet materiam ta q prem sui. sed generabilia possunt esse et non esse ergo habent materiam. et quia forma est cuius gratia materia est. sequitur q generabilia habent formam et quia nihil quod est in potentia facit se ipsum in actu. ideo requirit efficiens. ergo sunt tria principia reze generabilium apprehendēdo sub efficiente finē.

Conclusio Secunda contra rationem platonis. Ad generacionem no

sufficiunt materia et yrea sepata quia si sic. sequeretur q continue et semp esset generatio cuiuslibet rei patet quia yrea semp eodem mo se habet. ergo semper equaliter disponit materiam. nec requiritur q proximitas yree ad materiam. quia yrea fm platonem nusq sunt. ergo semp poterat esse generatio qd est contra sensum. Secunda ratio sicut est in artificialibus ita e in naturalibus. sed in artificialibus pnter materiam et formā requiritur efficiens ut preter sanitatem et corpus requirit medicus sanans vel medicina et preter discipulum et scientiam requiritur doctor. et ita est in omnibus alijs. ergo etia in naturalibus preter materiam et formam requiritur efficiens. nec potest dici q yrea sunt cause efficientes quia forma et efficiens non coincidunt in vnu numero ut dicitur secundo phisicorum. cum ergo yrea sint forme et quidditates reze fm platonem sequit q no sunt cause efficientes. et ita inconueniens est ponere yreas sepatas ab omni intellectu et precipue ab intellectu diuino. sed no est negandu quin sint yrea ponende in mente diuina. Deinde arguit phs contra opinionem negantem causam efficientem tam vniuersalem q pncipalarem. Alterius potentie est agere et alterius potentie est pati ut patet in omnibus que sunt ab aere lignu em non facit lignu. ergo in naturalibus preter materiam cuius e pati necesse e ponere potentiam actiuam que reducat materiam de potentia ad actum. ergo preter materiam oportet ponere efficientem. Sed diceret aliquis q cum isti antiqui posuerint materiam esse actu ens no concederent q materie solum est pati. sed etiam agere. Ad hoc rōdatur q quis posuerit materiam esse ens actu. non tamen posuerit materiam esse actu id quod debet ex ea generari sicut illi qui ponebant aqua esse principiu alioz et actu ens no dixerunt aquam esse actu piscem qui fit ex ea. quia ergo nihil quod e in potentia inq̄tum hmodi agit. sequitur q si ex materia debeat aliquid generari oportet q sit aliquid efficiens reducens ipsam et potentia ad actum. et sic patet conclusio vera et ensio ad questum. **Ratioes autem oppositum solute sunt ex primo notabili**

Omni vero lune quedam.

Queritur Nonno utz quatuor elementa per suas virtutes activas et passivas sunt agentia sufficientia ad generacionem et corruptionem mixtorum. Arguit q sic quia omnis generacio e ex contrarijs. sed virtutes elementorum actiue et passiue sunt contrarie. ergo sufficiunt ad generacionem. Et confirmat quia ad generacionem sufficiunt agis et paties sed vnu elementum agit et patitur ab alio et econtra ergo. **Verbo sic illa sunt agentia**

Apho noua

h p dicitur duas opiniones de efficiente

prima q dicitur platonem q posuit yrea et materia pncipia reze scz materiam et yream sepamat qua dicit cam efficientem generacionis fin q a materia pncipatur et corruptiois fin q a materia eijatur quia no possit aliam cam efficientem. Alia fuit opinio alioz antiquoz dicentiu materiam esse de se actu ens et re p se sufficiens principiu generacionis et alioz motuu. et hi pnti sunt. quidam generaliter negaverunt cam efficientem ta vniuersalem q pncipalarem. Alij vero negaverunt cam efficientem vniuersalem et posuerunt efficientia pncipalaria cum materia existente in actu sicut sunt calidum frigidum calidum et densum. His premissis sit hec.

Conclusio prima

h p dicitur pncipia reze generabilium scz materia forma et efficiens. pbatur quia generabilia et corruptibilia imitantur corpa incorruptibilia. ergo principia generabilium et corruptibilium sunt numero et genere eadem et equalia principijs corporu celestium. sed in celestibus est materia quia in omni eo quod movetur necesse est materiam esse et etiam forma quia materia nuda no est subiectum motus localis. ut pbatur quinto phisicorum et etiam efficiens quia omne quod movet ab alio movetur. ergo multo magis hec principia cōcuerunt ad generacionem generabilium et corruptibilium. Secunda ratio quicquid potest esse et no esse. necessario habet materiam ta q prem sui. sed generabilia possunt esse et non esse ergo habent materiam. et quia forma est cuius gratia materia est. sequitur q generabilia habent formam et quia nihil quod est in potentia facit se ipsum in actu. ideo requirit efficiens. ergo sunt tria principia reze generabilium apprehendēdo sub efficiente finē.

Conclusio secunda

Secunda contra rationem platonis. Ad generacionem no

De generatōe

et corrup. t. xix.

principalia et sufficientia sicut quorū pporciones diuersas distinguuntur diuersa generata. sed mixta distinguuntur abinuicem sicut diuersas pporciones calidi frigidi sicut et humidi. ergo huiusmodi virtutes actiue sunt principalia agentia in omni generatione. Tertio sic arguitur si pter huiusmodi virtutes requireret aliqū agens principale. vel illud esset substantia separata. sed hoc nō quia nō habet trāsmutāre materiam ad formā. eo q̄ omne agēs agit sibi simile. vel non quia nō est approximatum istis inferioribus. vel essent ipse virtutes celestes. sed hoc non quia cum sint actiua accidentia nō possunt attingē formas substantiales ergo. Quarto sic. illud quod est actu tale potest alteri pducere tale. ergo ignis in actu potest p se generare alium ignem sine agente exteriori.

In oppositum. Est p̄s in textu p responsione. Sciendum primo. q̄ postq̄ p̄s posuit q̄ ad generationē cuiuslibet rei naturalis requirunt tria principia que sunt materia forma et efficiēs et mouit opinionem platonis ponētis materiā et p̄ram separatam sufficientē ad generationē. Improbatur insup opinioēs antiquorū dictū naturaliter materiā p se sufficere ad generationem substantie sine quocūq̄ agere. sequenter ponit opinionē quorūdam negatiuum causam primā et vniuersalē que est ipsum celū motum ab intelligentia reuerere ad generationē istorū inferiorū. Circa quā opinionē ponit.

Cōclusio. Responsiua ad questum. hec inferiora elementa cū suis virtutibus actiuis et passiuīs nō sufficiunt ad generationē mixtorū inferiorū sed cum hoc requirit principale agēs quod est celum motū ab intelligentia. pbat zethio duabus rationibus p̄s. prima si id qd̄ ē maxime actiuū inter hec inferiora non sufficiat p se ad generationem alicuius rei. sequit q̄ nec quocūq̄ alia inferiora sed ignis inter hec inferiora ē maxime actiuus et non agit nisi moueat a celo ergo nec alia agere possunt nisi mota. minor patz. nam ignis et hec inferiora habent formā substantialem a celo et ita sunt in actu p celū. vniquodq̄ aut agit sicut p̄s est in actu et agit p id quod habet esse in actu. ergo minor fuit vera. Secūda ratio. sicut est in artificialibus ita ē in naturalibus sed in artificialibus nō attribuit instrumentum actioni tanq̄ primis et principalibus agentibus. imo oportet q̄ pter instrumentū sit aliquod agēs principale sed ista inferiora magis dependēt a celo et deterius se haberēt sine celo q̄ instrumentum quod dependet a principali agente. ergo pter inferiora agentia oportet ponere agēs vniuersalē quod est celum. minor patet. nam agentia particularia naturalia habent for-

mam p quam sunt in actu et esse suū a celo. sicut em cessarent motus istorū inferiorū cessante motu celi ita si p impossibile substantia celi corrumpere substantie horū inferiorū pmanere non possent naturaliter. sed instrumenta ab artifice non habent nisi formam accidentale que si remoueret ab ipsis remaneret in actu substantiali. patet ergo q̄ si ab istis inferioribus remoueret quod habent a celo maneret solum in pura potētia. et ita deterius se haberēt sine celo q̄ instrumentum sine arte a qua habent solā formam accidentalem. Et sic patet r̄sio ad questum.

Ad rationes. Ante oppositū. Ad primā dicit q̄ quis virtutes istorū inferiorū sunt p̄tate tñ non sufficiunt agere si ne virtute superioris agentis et p hoc patet solutio ad affirmationem. Ad secundam dicit q̄ effectus particulares distinguuntur sicut suas causas primas et particulares nō tamē sequit q̄ agentia particularia sunt agentia principalia quia quanto aliquid agens est magis vniuersale et minus limitatum tāto est principalius. Ad tertiam dicit q̄ intelligentia mediane celo trāsmutat materiam ad formam et ita celum motum ab intelligentia est principale agens in genere phisico per suam virtutem existentem in istis inferioribus que quis sit accidentalis tamē agit in virtute celi. et ita ut instrumentum potest attingere quocūq̄ formam eductam de potentia materie siue sit substantialis siue accidentalis. et p hoc patet solutio ad quartam rationē. quia ignis nō est sufficiens principium illius pductionis.

Nobis autem videtur.

Queritur. Decimo. utrum motus solis sub obliquo circulo factus sit causa perpetuitatis generationis et corruptionis in istis inferioribus. Arguit primo q̄ non quia omnes motus et mutationes istorum inferiorum reducant ad motum primi mobilis tanq̄ causam primam in suo genere sed motus solis factus in obliquo circulo nō est primus ergo r̄. Secūdo sic idem non ē causa diuersorum et p̄tatorū ut habet in textu. sed motus solis factus sub obliquo circulo ē vnus et regularis. ergo non ē causa generationis et corruptionis que contrariant. Tertio sic. vnus effectus ē vna causa sed materia ē causa perpetuitatis generationis et corruptionis ut dictum ē in primo libro ergo non motus solis sub obliquo circulo.

In oppositū. Est p̄s in tertio capitulo huius tractatus. p responsione. Sciendum primo. q̄ postq̄ p̄s ostendit q̄ pter agentia particularia necesse ē ponere agens vniū et principale cōsequētē determinat de principali

ad p̄sionem q̄ h̄g dicitur agere et p̄sionem ab igne p̄sionem p̄sionem illud nō facit agere p̄sionem et h̄g dicitur p̄sionem

ad p̄sionem q̄ h̄g dicitur p̄sionem p̄sionem illud nō facit agere p̄sionem et h̄g dicitur p̄sionem

liber p̄sionem q̄ h̄g dicitur p̄sionem p̄sionem illud nō facit agere p̄sionem et h̄g dicitur p̄sionem

quolibet esse viginti quinq; annorum. Et fm hęc dicitur in primo libro meteororū terram fm alium et aliu aspectum fixerum in vna parte anni senescere et sicam fieri. et illa senectus et iuuentus mensuratur vno magno āno q̄ h̄ multas et magnas p̄es.

Sciendum Tertio q̄ sicut in motib; fixerum non est stat⁹ fm pliciter quia semp mouentur et nūq̄ stant nisi fm quid sicut dicimus solem in principio cāci state q̄a nō potest magis accedere ad nos et in principio cāpicioz quia nō potest magis recedere ita in dura tōne sicut rei nō est dare statum p̄rie loquēdo imo medietas p̄odi s̄ tempus generatōis et alia dicitur tempus corruptōis. Et si aliter contingit hoc est p̄pter media adhibita p̄pter libit arbitrium vel p̄pter aliam et aliam dispositōnem mat̄rie q̄ fm hoc aliqua magis et minus durant. Et hinc est forte q̄ cum tempus iuētutis hominis sit trīginta quinq; annoz ex p̄te sp̄i ut dicit cōmentator vita hominis in septuaginta annis terminari debet. p̄pter tamen diligentiam adhibitam p̄ conseruatōem corporis potest plōngari tempus duratōis. Itē dicit Ptholomeus. vir sapiens dīabitur astris.

Sciendum Quarto q̄ fm p̄hos q̄a dem sp̄i quantum est ex p̄te sp̄i habent vnam p̄odum et competit eis vnum tempus generatōis et corruptōis conformiter se habens illud tempus ad naturā sp̄iei quā tamē sp̄ies humana inegaliter saluatur in diuersis indiuiduis quibus habent diuersę complexiones mat̄rie cōuenire que diuersi mōde reguntur p̄pter diuersos aspectus et p̄pter diuersas constellatōnes ideo aliqui homines naturaliter possunt magis durare et aliqui minus. Et hoc modo facit celum ad variatōem p̄iodi in complexione indiuiduoli mat̄rie in hominibus. et ita dicendū est de alijs sp̄iebus et indiuiduis eorum.

Conclusio Prima omne viues ex p̄te celi habet determinatam p̄odum. licet plōngari possit vel abbreviari fm motum p̄dictum in indiuiduo. prima p̄s patet quia motus circularis celi est principalis causa generatōis cuiuslibet viuentis ergo est causa mensure duratōis talis viuentis. cōstātia tenet quia duratō cuiuslibet effectus mensurari habet mensurā sue cause. quia tamē celum totalis causa nō est sed etiam habent concurrere cause inferiores. ideo ex parte illarū causarū potest in indiuiduo duratō talis effectus plōngari et p̄ hoc patet scilicet p̄s.

Ad rationes Ad primam s̄ negādo consequentiam q̄a licet p̄odus viues sit aliquis mō fm virtutem et

terminatē constellatōis. tamen ex p̄te alterius est constellatōis potest variari. Ad secundam dicit cōcedendo q̄ generatōes mixtorū possunt esse infinite ex p̄te mat̄rie quia cum ad generatōem cuiuslibet mixti concurrat aliquis effectus celestis. ergo p̄pter hoc q̄rum est ex p̄te celi determinatur generatio cuiuslibet mixti. Ad tertiam s̄ q̄ causa vniuersalis determinatur p̄ causam p̄p̄iam ideo indiuidua eiusdem sp̄i eodem tempore genita et sub eadem constellatōne possunt p̄pter diuersas dispositōnes mat̄rie habere diuersas vite duratōnes.

Semper vero ut dicit.

Queritur Duo decimo vtr̄ ex p̄te finis et ex parte cause mouentis possit ostendi p̄p̄uitas generatōis et corruptōis. Arguitur primo q̄ nō quia quolibet generatio et corruptio est finita. ergo generatōes et corruptōes nō sunt p̄p̄ue. Secundo sic arguitur generatōes et corruptōes inceptū et desinēt esse ut ex fide tenemus ergo nō sunt p̄p̄ue.

In oppositum Arguitur p̄ p̄m in textu. Pro in s̄tione sciendum primo q̄ postq̄ Aristoteles dēter minauit de causa p̄p̄uitatis generatōis et corruptōis ex p̄te motus solis in obliquo circulo. consequenter ostendit p̄p̄uitatem generatōis et corruptōis ex parte finalis cause et etiam ex parte mouentis. Pro quo sic.

Conclusio Rāsalis ad questum. generatōes et corruptōes sunt p̄p̄ue sic q̄ nō inceptū neq; desinent esse p̄ naturā quā tene supra naturam. probatur primo ex parte cause finalis quia in omnibus semp natura desiderat quod melius est sed melius est esse q̄ nō esse ergo natura semp desiderat ipsum esse. Quedā autem sunt que p̄pter immā distantiam ā primo ente nō possunt semp p̄manere in vno esse indiuiduali. ergo oportet q̄ natura continuat ista in esse p̄p̄ue continuam generatōnem pluriū indiuiduorum et p̄ consequens oportet ipsam generatōnem et etiam corruptōnem semp esse. Unde quia generatō ē via ad esse et via est p̄p̄ua termino ideo generatio ē p̄p̄ua ipsi termino. Cum ergo generabilia p̄p̄uari non possint in vno indiuiduo fm esse. accipit et accipit quod est p̄p̄uū ipsi esse scilicet continuam generatōnem pluriū indiuiduorum et p̄ istam generatōnem saluatur sp̄ificum esse. Et si arguatur cōtra maiorem huius ratōis. quia desiderium semp videtur sequi generatōnem. Natura autem nō cognoscit quod melius est ergo non desiderat quod melius est. Respondetur q̄ non semp oportet desi-

De generatōe

et corrup. f. xxi.

etiam sequi generatōe p̄tialaciter desiderantis
 sed sequit̄ cognitionem alicuius superioris diuētis
 et mouētis naturam in suū finē. Sed tūc obijcere
 videretur q̄ si natura directa et mota a primo deside
 ret ipsum esse tanq̄ finem et id quod melius. videt̄
 q̄ ipsum esse generabilem et corruptibilem sit finis
 diuētis. et cum ipsum esse sit primum videt̄ q̄ ip
 sum primum habeat finem extra alium a se quod ē
 impossibile. Respondet̄ q̄ ipsum primum intendere
 aliquē finem potest dupliciter intelligi. Uno modo
 q̄ ille finis quē intendit sit finis ipsius primi et isto
 modo non intēdit aliquē finē extra se. Alio modo q̄
 finis quē intēdit sit finis alicuius effectus mouētis
 ipsum ad illuz finē. et isto modo bene intēdit aliquē
 finē extra se tanq̄ finē alicuius effectus sui. ordinā
 do vnum ad aliter et vnamquāq̄ rem ad suā p̄pria
 p̄fectionē. Deinde p̄bat̄ ex p̄te causē mouētis suppo
 nendo ex dictis in viij. phisicor̄ q̄ si motus ē necesse
 est mouens esse. et si motus semp̄ est necesse est mo
 uens semp̄ esse. Et si motus sit semp̄ vnus vniformis
 et regularis optet mobile esse ingenerabile et in
 corruptibile et vnum et etiam mouens immobile et
 vnum. Et si sint plura semp̄ regulariter mota optet
 q̄ sint plura mouētia habentia aliquē ordinem sub
 vno primo mouēte. His presuppositis arguit̄ sic. mo
 tus p̄tius corpus celestium et motor̄ eor̄ habetes
 se sub vno primo sunt causa generatōis et corrup
 tōis in istis inferioribus vt dictum est prius. Cū
 ergo motus corpus celestium sint p̄tius et ordo p̄
 p̄tius sequit̄ q̄ generatōes et corrupōes cau
 sate ab huiusmodi mouētibus p̄tius erūt p̄tius.
 Q̄ aut̄ motus celi sit p̄tius p̄bat̄ p̄tus in presen
 ti textu ex p̄te temp̄is quod est p̄tius et nō est sine
 motu. cū tempus sit numerus motus. Qualiter ac
 iste rōes et ille que posite sunt octauo phisicor̄. et in
 primo de celo adhibent motum et tempus et generatō
 nē esse p̄tius dictum est in octauo phisicor̄. Et in
 primo de celo solum p̄bat̄ q̄ hęc nō inceperūt neq̄ de
 finit̄ p̄ trāsmutationē naturālē. Et quia p̄tus dicit̄
 motum esse p̄tius sic querit̄ et.

Dubitat̄ Vtrum motus capiat suā
 vnitatē a mobili aut a ter
 mino. Rōdet̄ q̄ motus vniūsaliter acceptus non p̄t
 habere suā p̄tuitatē a termino sicut p̄t de motu ad
 qualitātē cuius terminus nō est p̄tius nisi p̄ acci
 dens et rationē subiecti. motus etiam localis vniū
 saliter nō habet p̄tuitatē a loco siue per locum. sed
 solum circa locū. et ita p̄tuitatē nō habet a loco. di
 cit̄ ergo p̄tus. q̄ motus vniūsaliter acceptus p̄tuitatē
 suā accipit a mobili in quo est. et tempus ab ipso
 motu et sic de istis satis visum est in phisicis.

Ad rationes Ante oppositū. Ad pri
 mam dicit̄ q̄ generatōes
 nes et corrupōes habent p̄tuitatē p̄ successiōnē
 pluriū generatōum et corrupōum et nō p̄ hoc
 q̄ vna et eadem generatō aut corrupō sit p̄tius.
 Ad secundam dicit̄ q̄ fides nostra tenet q̄ motus tē
 pus et generatōes et omnes res inceperūt p̄ crea
 tōnē et etiā desinēt esse motus tempus et generatō
 nes sed nō omnes res. sed p̄tus p̄bat̄ q̄ hęc non in
 ceperunt esse p̄ trāsmutationē naturālē nec etiā illo
 mō desinēt esse et sic nō repugnat̄ admittēs

Om̄ aut̄ in continue.

Queritur Decimotertio. vix aliq̄s cor
 ruptum possit idem numero
 reproduci. Arguit̄ primo q̄ sic q̄ aliqua re corrup
 ta possibile est materiā remanere eandem. et ipsam
 disponi eisdem dispositiōibus quibus fuit disposita
 ante corrupōem eo q̄ generans manet idem nu
 mero. Secūdo arguit̄. eadem numero sūt quorū ma
 teria est eadem et vna sed materiā manet eadem aut̄
 corrupōem et post ergo.

In oppositum Est p̄tus in vlti
 mo capitulo huius
 libri p̄ responsione. Deinde vnum primo q̄ postq̄ p̄tus
 probant̄ p̄tuitatē generatōis et corrupōis
 tam ex p̄te efficiētis q̄ ex p̄te finis. Consequenter
 ostendit̄ qualis sit huiusmodi p̄tuitas. vix scilicet
 sit fm̄ rectum aut̄ fm̄ circulum. Et circa hoc p̄tus
 determinat̄ quinq̄ questiones. Prima est an om̄
 ne generabile generabitur de necessitate. Secūda
 an generatōes p̄tiantur fm̄ rectum aut̄
 fm̄ circulum. Tertia an in ipsis genitis id quod
 est prius de necessitate inferat̄ id quod ē posterius.
 Quarta est. quare quedam generabilia reicerant̄
 tur et quare quedam nō. Quinta est presens que
 stio. Sed p̄ solutōne prime questionis est.

Sciendum Secūdo. q̄ generabilia
 sunt in duplici differētia.
 quedam sunt que habent causas necessarias sicut sē
 eclipsis solis et lune. et sic omne generabile de ne
 cessitate est generabile. Alia sunt que habent causas
 determinatas sed non necessarias sicut sunt res na
 turales inferiores que possunt dupliciter considera
 ti. Uno modo in esse specifico. et sic omne generabile
 de necessitate generabit̄ p̄t̄ ly omne distribuit̄ pro
 sp̄ebus et non p̄ indiuiduis. Alio modo possunt con
 siderari sub esse indiuiduali et sic nullū generabile de
 necessitate generabit̄ si contingēt. p̄t̄ ergo q̄ ista ē ve
 ra homo de necessitate generabit̄ sed ista ē falsa. sicut
 res vel plato de necessitate generabit̄. Sic enī na

p. 2. ex pte moue

p. 2. ex pte motu

p. Denat quz q̄stiones

1
2
3
4

turales quoniam ad hoc esse specificum habent causas necessarias sed quoniam ad esse individuale habent causas contingentes dicuntur autem quidam quod res artificiales nec in esse individuali nec in esse specifico de necessitate sunt quia dependunt ex libero arbitrio nostro quare se habent ad opposita et sic patet ratio ad primam questionem. Ex quo patet ulterius ratio ad tertiam questionem in qua querebatur an prius in generabilibus de necessitate inferat posterius nam in effectibus qui de necessitate eueniunt prius absolute et necessario inferat posterius. ut bene sequitur luna est dynametraliter posita inter aspectum nostrum et solem. ergo est vel erit eclipsis solis. Et sol est super emisserium nostrum ergo dies est. Sed in illis qui non habent causam necessariam prius non inferat posterius secundum individuum sed bene secundum speciem. ut bene sequitur terra est depluta. ergo nubes generabitur sed non sequitur hec terra est nunc depluta. ergo ex ea statim generabitur aliqua nubes. Similiter in artificialibus prius non inferat posterius absolute sed solum ex suppositione ideo ex talibus posterius inferat prius et non contra ut non sequitur fundamentum est ergo domus est sed sequitur domus est ergo fundamentum est. Pro solutione secunde questionis an scilicet generationes sint perpetue secundum rectum aut secundum circulum.

Sciendum Tercio quod generatio dicitur circularis quoniam eadem materia que prius fuit sub aliqua forma iterum post generationem et corruptionem est sub eadem forma in specie. Cum ergo materia sit finita et presupponendo perpetuitatem motus celi generationes sunt infinite et species rerum sunt infinite oportet eandem materiam infinitas esse sub eadem forma in specie et non in numero. et sic generationes perpetuantur secundum circulum et non secundum rectum. Et diceretur generatio secundum rectum perpetuari si non rediret secundum speciem eadem forma aut secundum numerum. Si enim generationes essent infinite secundum rectum oporteret species rerum esse infinitas et materiam infinitam quod est impossibile. Est tamen advertendum quod quia licet materia circulariter reuertatur sub eadem forma sub qua prius fuit hoc tamen fit diversimode quia in aliquibus hoc fit immediate in aliquibus vero fit per plura media. et in aliquibus fit per pauca. nam sicut ex aere fit aqua immediate. sic ex eadem aqua potest immediate fieri aer. Sed si ex mure viuo fit cadauer non tamen statim ex mure mortuo fit mus viuus. et sic patet solutio ad secundam questionem. Sed per solutionem quarte questionis in qua querebatur quare quedam generabilia reiterantur et quedam non.

Sciendum Quarto quod illa proprie dicitur reiterari in quibus immediate fit reuersio sicut est in elementis et non in

mixtis. et hoc est propter imperfectam formam elementorum que non requirit organizationem in materia sed in mixtis forme sunt magis perfecte ideo non fit statim reuersio in ipsis. verum est tamen quod ex puero fit et generatur vir et iterum ex viro generatur puer. secundum cum ex puero generatur vir manet eadem substantia secundum numerum sed solum est tendentia de esse imperfecto ad esse perfectum. et cum ex viro generatur puer ibi ex dicitur eius instantiam cause efficientis et non materialis. Et sic patet solutio quarte questionis de qua querebatur in titulo questionis.

Sciendum Quinto quod entium mobilia quedam sunt quorum substantia est incorruptibilis sicut sunt sol et alii planetae et talia mobilia bene redeunt eadem secundum numerum. puta cum sol recedit de oriente in occidentem et ita etiam possit dici de corporibus quoniam mouentur motu locali. Sed de tali reditu non est hic ad oppositum sed de reditu qui fit per generationem.

Conclusio Analis item numero corruptum secundum naturam reproduci non potest. quia ad unitatem motus requiritur unitas mobilis temporis et forme secundum quam est motus cum ergo omne quod generatur reproduciatur in esse per motum. ubi ergo unitas motus non est ibi non est unitas terminum siue idem terminus. et ita non potest corruptum idem in numero reproduci per naturam. tamen prima causa cuius actio non dependet a motu et tempore potest corruptum idem numero reproducere et hoc tenet fides catholica quia dicitur Job. xix. capitulo. Et in carne mea videbo dium meum et dicitur in una lectione vigilian.

Ad rationes An oppositum ad primam dicitur quod in generatione et corruptio licet remaneat eadem materia remota tamen non remanet eadem materia prima sed illa dicitur eadem numero que habent eandem materiam primam. Et per hoc etiam patet solutio ad secundam rationem an oppositum factam.

Et sic est finis questionum versoris super duos libros Aristotelis de generatione scilicet et corruptione secundum processum huius moris. Anno incarnationis domini M. CCC. LXXVII. tercio nonas Martij.

Solutio 3^e questionis

Solutio 2^e questionis

Solutio 1^e questionis

Solutio quate

Recapitulatio secundi li

brj de generatione.

In secundo libro de generatione et corruptione determinatum est de natura generatorum et corruptorum et de principijs et causis et de perpetuitate generationum et corruptionum. Qui hunc liber dicitur duos tractatus. In primo determinat plus de natura generatorum et corruptorum et de transmutatione elementorum ad invicem et in corpora mixta. In secundo tractat de principijs et causis et de perpetuitate generationum et corruptionum. scilicet incipit ibi Quia quedam.

Primus tractatus h3

septem capitula.

In primo ostendit quod in constitutione elementorum est unum materiale principium sed concurrunt plura formalia que sunt differentie essentialis elementorum.

In secundo ostendit que et quot sunt qualitates primae que sunt differentie constitutivae elementorum.

In tertio addit quatuordecim nomen elementorum per nomen combinationum qualitatum primarum et ostendit ordinem elementorum ad sua loca et ad suas contrarietates. Ibi Quomodo autem quatuor.

In quarto probat omnia elementa esse ad invicem transmutabilia et quod facilius et celerius transmutantur et quod ex diversis elementis potest generari unum tertium et quod si

In quinto probat quatuor elementa esse principia primae corporum transmutabilium quia non fiunt ex alijs neque ex alterutris.

In sexto removet opinionem empodoclis ponentis elementa non esse ad invicem transmutabilia.

In septimo determinat de constitutione et generatione mixtorum ex elementis. secundum capitulum incipit ibi. Omnia autem firmus. Quartum ibi. Quomodo autem determinatum est primum. Quintum ibi. Si tamen adhuc inspicimus. Sextum ibi. Annuntietur autem. Septimum ibi. De elementis autem.

Secundus tractatus

habet tria capitula.

In primo ostendit quod tria sunt principia generationum et corruptionum scilicet materia forma et efficiens et reprobat opiniones aliquorum que causam efficientem negaverunt et incipit ut patet.

In secundo ostendit perpetuitatem generationum et corruptionum ex parte motus celi et specialiter motus celi in obliquo titulo et ex parte cause finalis et ex parte cause moventis ibi. Nobis autem universaliiter.

In tertio ostendit modum quo perpetuantur generationes et corruptiones probando quod perpetuantur secundum circulum et non secundum rectum. Et incipit ibi. Quomodo autem in continue motis.

Autoritates primi li

brj de generatione et corruptione.

Omnia ad invicem transmutationem habentium est eadem in materia prima.

Ad pauca respicientes de facili enunciantur.

Ex nihilo nihil fit.

Passiones sunt inseparabiles a subiecto.

Generatio unius est corruptio alterius et e contra.

Quod non est cognitum non est ens.

Ille idem est quod materia prima.

Subiectum generationis et corruptionis est materia prima.

Materia nunquam separatur ab omni forma.

Omne agens naturale in agendo repetitur.

Agens et patiens sunt dissimilia in principio et similia in fine.

Forma non agit nisi mediante materia.

Habitibus existentibus cessat omnis motus.

Elementa non manent formaliter in mixto sed virtualiter.

Mixtio est insibilium alteratorum unio.

Autoritates secundi

libri de generatione et corruptione.

Elementa sunt activa et passiva ad invicem.

Calidum est quod aggregat omogenia et separat euzrogenia.

Frigidum est quod separat tam omogenia quam euzrogenia.

Humidum est quod male est terminabile termino proprio.

Siccum est quod bene est terminabile termino proprio.

In elementis habentibus symbolum facilior est transmutatio.

Facilius est transire ad unum quam ad multa.

Flamma est fumus ardens.

Materia forma et efficiens sunt principia generationis.

Impossibile est infinita transire.

Ex eisdem fumus et nutritur.

Materie est pati forme vero agere.

Motus solis et aliorum planetarum est causa generationis et corruptionis.

Contrariorum attractione sunt cause.

Item manens idem spiritus aptum natum est facere idem.

Vita uniuscuiusque mensuratur certa periodo.

Natura semper desiderat id quod melius est.

Quorum subiectum perire non redeunt eadem in numero.

Melius est esse quam non esse.

Deo laus.

